

Agenda – Y Pwyllgor Deisebau

Lleoliad:	I gael rhagor o wybodaeth cysylltwch a:
Ystafell Bwyllgora 1 – Y Senedd	Graeme Francis – Clerc y Pwyllgor
Dyddiad: Dydd Mawrth, 10 Mawrth 2020	Ross Davies – Dipwrwy Glerc 0300 200 6565
Amser: 09.15	SeneddDeisebau@cynulliad.cymru

1 Cyflwyniad, ymddiheuriadau, dirprwyon a datganiadau o fuddiant (Tudalennau 1 – 47)

2 Deisebau newydd

2.1 P-05-940 Gostwng nifer y llawdriniaethau a gaiff eu canslo
(Tudalennau 48 – 54)

2.2 P-05-942 Yr Awr Euraidd wrth Ddiodef Strôc – Amseroedd Ymateb
Ambiwlansau i'w hailgategoreiddio o Statws Oren yn ôl i Statws Coch
(Tudalennau 55 – 64)

2.3 P-05-943 Rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i gymryd camau brys i
sicrhau gwelliannau i'r A487 rhwng Gellilydan a Maentwrog
(Tudalennau 65 – 70)

2.4 P-05-944 Gwrthdroi'r toriadau i wasanaethau trenau cymudwyr yng
Ngogledd-ddwyrain Cymru
(Tudalennau 71 – 80)

2.5 P-05-945 Yr Argyfwng Hinsawdd a Choedwig Genedlaethol i Gymru
(Tudalennau 81 – 102)

3 Y wybodaeth ddiweddaraf am ddeisebau blaenorol

Economi a Thrafnidiaeth

3.1 P-04-667 Cylchfan ar gyfer Cyffordd yr A477A4075
(Tudalennau 103 – 107)

3.2 P-05-907 Newid cyflymder pentre Cemaes i 30mya

(Tudalennau 108 – 110)

Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig

3.3 P-05-750 Ar gyfer eitemau untro: cyflwyno System Dychwelyd Ernes ar gyfer cynwysyddion diodydd a sicrhau y gellir compostio cynwysyddion bwyd cyflym a'r offer sy'n gysylltiedig â hwy

(Tudalennau 111 – 118)

Tai a Llywodraeth Leol

3.4 P-05-864 Gwahardd y defnydd o Bensaernïaeth Elyniaethus

(Tudalennau 119 – 121)

3.5 P-05-927 Cyfleusterau toiled Changing Places

(Tudalennau 122 – 126)

3.6 P-05-871 Trefnu bod cyfleusterau newid cewynnau ar gael mewn toiledau i ddynion a thoiledau i fenywod

(Tudalennau 127 – 128)

3.7 P-05-890 Trethu Ail Gartrefi

(Tudalen 129)

Cydraddoldeb

3.8 P-05-806 Rydym yn galw am roi rhif Tystysgrif Mynediad i bob safle busnes yng Nghymru, yn debyg i'r Dystysgrif Hylendid Bwyd

(Tudalennau 130 – 138)

3.9 P-05-863 Galwn ar Lywodraeth Cymru i ddarparu cynhyrchion hylendid am ddim i bob menyw mewn cartrefi incwm isel

(Tudalennau 139 – 141)

Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol

- 3.10 P-05-771 Ailystyried y penderfyniad i roi'r gorau i Grant Byw'n Annibynnol Cymru a'r angen i gefnogi pobl anabl i fyw'n annibynnol
(Tudalennau 142 – 148)
- 3.11 P-05-857 Dylid creu Tasglu Cenedlaethol ar gyfer Iechyd Meddwl Plant
(Tudalennau 149 – 150)
- 3.12 P-05-914 Mynediad Cyfartal i Ofal Iechyd ar gyfer yr Anabl
(Tudalennau 151 – 155)
- 3.13 P-05-926 Dylid Darparu Adran Blinder Cronig yng Nghymru
(Tudalennau 156 – 160)

Addysg

- 3.14 P-05-877 Cynllun gwisgoedd ysgol ail-law i blant
(Tudalen 161)
- 3.15 P-05-884 Diwygio Rheoliadau Addysg (Cymorth i Fyfyrrwyr) (Cymru) 2018 i gynnwys sefydliadau'r DU sydd â gweithrediadau dramor
(Tudalennau 162 – 167)
- 3.16 P-05-909 Hyrwyddo'r defnydd o iaith arwyddion Makaton ym mhob ysgol yng Nghymru
(Tudalennau 168 – 172)
- 3.17 P-05-932 Addysg ar alergeddau bwyd mewn ysgolion a hyfforddiant EPI-PEN gorfodol
(Tudalennau 173 – 184)

4 Cynnig o dan Reol Sefydlog 17.42 i benderfynu gwahardd y cyhoedd o'r cyfarfod ar gyfer y busnes a ganlyn:

Item 5

5 Trafodaeth ar ymateb Llywodraeth Cymru i adroddiad y Pwyllgor ar deledu cylch cyfyng mewn lladd-dai

- 5.1 P-04-433 Teledu Cylch Cyfyng mewn Lladd-dai

5.2 P-05-916 Cyllid digonol i ddiogelu lles anifeiliaid fferm yn lladd-dai Cymru
(Tudalennau 185 - 187)

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Eitem 2.1

P-05-940 Gostwng nifer y llawdriniaethau a gaiff eu canslo

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Claire-Louise Walker, ar ôl casglu cyfanswm o 100 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Roedd erthygl a gyhoeddwyd ar 31 Gorffennaf 2018 yn nodi bod 178,000 o llawdriniaethau yng Nghymru wedi'u canslo yn ystod y 2 flynedd ddiwethaf (2016-2018), 70,000 oherwydd rhesymau anghlinigol. Cafodd 90,000 eu canslo yn 2017/18.

Yn 2012 bu farw fy mab. Cafodd ei roi ar y rhestr aros am driniaeth tonsilectomi brys ym mis Medi 2011. Canslwyd y llawdriniaeth gyntaf oherwydd nad oedd gwely HDU ar gael, a gwnaethom ni ganslo'r ail a'r trydydd gan nad oedd Dylan yn ddigon da. Cafodd y pedwerydd llawdriniaeth, sef yr olaf, ei ganslo oherwydd nad oedd gwely HDU ar gael, ac roedd y driniaeth hon i fod i ddigwydd y diwrnod y bu farw.

Daeth ymchwiliad i'r casgliad pe bai wedi cael y llawdriniaeth y byddai wedi gwella'n llwyr.

Rydym bellach yn prysur agosáu at bron i ddegawd ers ei farw, a rhoddodd bwrdd iechyd Caerdydd a'r Fro sicrwydd imi fod newidiadau wedi'u rhoi ar waith. Mae wedi dod yn amlwg o ystyried y ffigurau eithriadol o uchel hyn nad oes unrhyw beth wedi newid.

Galwaf ar Vaughan Gething, a Chynulliad Cymru i roi newidiadau ar waith i sicrhau bod nifer y llawdriniaethau a gaiff eu canslo yn cael ei lleihau'n ddramatig. Yn bersonol, rwy'n credu bod y ffigurau hyn yn ffiائد.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Cwm Cynon
- Canol De Cymru

P-05-940 Gostwng nifer y llawdriniaethau a gaiff eu canslo

Y Pwyllgor Deisebau | 10 Mawrth 2020
Petitions Committee | 10 March 2020

Cyfeirnod: RS20/11539

Cyflwyniad

Rhif y ddeiseb: [P-05-940](#)

Teitl y ddeiseb: Gostwng nifer y llawdriniaethau a gaiff eu canslo

Geiriad y ddeiseb: Roedd erthygl a gyhoeddwyd ar 31 Gorffennaf 2018 yn nodi bod 178,000 o lawdriniaethau yng Nghymru wedi'u canslo yn ystod y 2 flynedd ddiwethaf (2016-2018), 70,000 oherwydd rhesymau anghlinigol. Cafodd 90,000 eu canslo yn 2017/18.

Yn 2012 bu farw fy mab. Cafodd ei roi ar y rhestr aros am driniaeth tonsilectomi brys ym mis Medi 2011. Canslwyd y llawdriniaeth gyntaf oherwydd nad oedd gwely HDU ar gael, a gwnaethom ni ganslo'r ail a'r trydydd gan nad oedd Dylan yn ddigon da. Cafodd y pedwerydd llawdriniaeth, sef yr olaf, ei ganslo oherwydd nad oedd gwely HDU ar gael, ac roedd y driniaeth hon i fod i ddigwydd y diwrnod y bu farw.

Daeth ymchwiliad i'r casgliad pe bai wedi cael y llawdriniaeth y byddai wedi gwella'n llwyr. Rydym bellach yn prysur agosáu at bron i ddegawd ers ei

farw, a rhoddodd bwrdd iechyd Caerdydd a'r Fro sicrwydd imi fod newidiadau wedi'u rhoi ar waith. Mae wedi dod yn amlwg o ystyried y ffigurau eithriadol o uchel hyn nad oes unrhyw beth wedi newid.

Galwaf ar Vaughan Gething, a Chynulliad Cymru i roi newidiadau ar waith i sicrhau bod nifer y llawdriniaethau a gaiff eu canslo yn cael ei lleihau'n ddramatig. Yn bersonol, rwy'n credu bod y ffigurau hyn yn ffaidd.

Y cefndir

Daw'r wybodaeth am lawdriniaethau wedi'u canslo a ddyfynnwyd gan y deisebydd o erthygl newyddion a gyhoeddwyd ar [WalesOnline](#) ym mis Medi 2019. Mae'r erthygl honno yn ei thro wedi'i seilio ar ffigurau gan fyrddau iechyd lleol (BILL) yng Nghymru a ddaeth i law drwy gais Rhyddid Gwybodaeth gan y Blaid Geidwadol yng Nghymru.

Gwnaeth BMA Cymru [ymateb i'r ffigurau](#) ar y pryd, gan honni bod tanariannu, niferoedd annigonol o staff a gwelyau ysbyty, yn ogystal â bylchau mewn rotas staff wedi cyfrannu at nifer y llawdriniaethau a oedd wedi'u canslo, gan alw am y datrysiad a ganlyn (Saesneg yn unig): 'a funding solution that provides appropriate numbers of beds, invests in more staff and takes into account the rising demands on the NHS in order to provide patients with the level of care they expect and deserve'.

Ni chaiff gwybodaeth am nifer y llawdriniaethau sydd wedi'u canslo (y cyfeirir atynt fel Triniaethau Derbyniedig wedi'u Gohirio) yng Nghymru ei hadrodd na'i chyhoeddi fel mater o drefn, naill ai ar lefel bwrdd iechyd lleol neu ar lefel Gymru gyfan. Fodd bynnag, caiff y ffigurau hyn eu casglu bob mis gan fyrddau iechyd lleol a'u cyflwyno i Wasanaeth Gwybodeg GIG Cymru. Mae'r ffigurau ar gyfer byrddau iechyd lleol unigol hefyd wedi'u cynnwys yn yr adroddiadau perfformiad sy'n cael eu trafod yng nghyfarfodydd bwrdd y byrddau iechyd lleol, er nad yw'r cyfarfodydd hyn o reidrwydd yn digwydd yn fisol.

Mae Tabl 1 isod yn dangos cyfanswm nifer y Triniaethau Derbyniedig wedi'u Gohirio a'r rhesymau dros ohirio:

Tabl 1: Cyfanswm y Triniaethau Derbyniedig wedi'u Gohirio, GIG Cymru

	Rheswm dros ohirio	2015/16	2017/18	2018/19	2019/20 (Gweler y nodyn)

Cymru gyfan	Clinigol	9,450	9,361	10,179	7,445
	Anghlinigol	33,982	38,278	37,120	31,295
	Claf	41,067	42,525	43,363	31,677
	Cyfanswm	84,499	90,164	90,662	70,417

Ffynhonnell: Data gan Wasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

Nodyn: Mae'r data ar gyfer 2019/20 yn cynnwys y cyfnod rhwng mis Ebrill a mis Rhagfyr 2019

Nodir bod triniaeth wedi'i gohirio os na fydd yn digwydd ar y dyddiad a bennwyd. Gellir gohirio triniaeth o'r dyddiad y cafodd y claf yr apwyntiad cychwynnol (a allai fod dair wythnos neu fwy cyn i'r driniaeth ddigwydd) hyd y diwrnod y disgwyllir i'r driniaeth ddigwydd.

Mae categorïau'r rhesymau dros ohirio triniaethau fel a ganlyn:

- **Clinigol:** mae'r rhain yn cwmpasu'r triniaethau hynny a ohiriwyd gan y bwrdd iechyd am resymau fel ysbyty sy'n nodi bod y claf yn sâl, claf sy'n anaddas ar gyfer llawdriniaeth ddydd, neu glaf nad yw'n dilyn y canllawiau cyn cael llawdriniaeth;
- **Anghlinigol:** mae'r rhain yn cynnwys triniaethau a ohiriwyd gan y bwrdd iechyd am resymau fel diffyg gwely, offer neu staff, neu oherwydd bod triniaethau sy'n uwch ar y rhestr yn rhedeg yn hwyr;
- **Claf:** mae'r rhain yn cynnwys sefyllfaoedd lle nad yw'r claf yn dod, lle nad yw'r claf ar gael neu'n sâl, neu glaf sy'n dweud nad yw'n dymuno cael triniaeth mwyach.

Nid yw pob triniaeth a ohiriwyd yn arwain at gollu slot, gan fod cleifion ar restrau rhybudd byr fel arfer yn gallu dod i mewn i lenwi'r slot penodol hwnnw. Hefyd, pan fydd claf yn gohirio triniaeth oherwydd nid yw ar gael, gall hyn fod hyd at dair wythnos cyn i'r driniaeth ddigwydd. Bydd y slot hwnnw wedyn yn cael ei gynnig i'r claf nesaf ar y rhestr sydd ar gael ar y dyddiad penodol hwnnw.

Mae Tabl 2 yn dangos nifer y derbyniadau dewisol i'r ysbyty (nad ydynt yn achosion brys) ym mhob un o'r blynyddoedd a ganlyn:

Tabl 2: Cyfanswm y derbyniadau dewisol, GIG Cymru

	2015/16	2017/18	2018/19	2019/20 (Gweler y nodyn)
Cyfanswm	334,340	330,170	342,002	187,280

Ffynhonnell: Data gan Wasanaeth Gwybodeg GIG Cymru

Nodyn: Mae'r data ar gyfer 2019/20 yn cynnwys y cyfnod rhwng mis Ebrill a mis Rhagfyr 2019

Ymateb Llywodraeth Cymru i'r ddeiseb

Yn ymateb Llywodraeth Cymru i'r ddeiseb, mae'r Gweinidog yn cydymdeimlo â'r ffaith bod y deisebydd wedi colli ei mab ac yn cydnabod y cyfnod anodd y mae hi a'i theulu wedi'i wynebu.

Mae'r ymateb hefyd yn cydnabod y gofid y gall canslo triniaeth a drefnwyd ei achosi i glaf, gan wneud y pwyntiau a ganlyn:

- Dylai unrhyw glaf y mae ei lawdriniaeth wedi'i gohirio gan yr ysbyty ar fwy nag un achlysur am resymau anghlinigol gyda llai nag wyth diwrnod o rybudd gael ei lawdriniaeth o fewn 14 diwrnod neu cyn gynted ag y bo modd;
- Mae gan fyrddau iechyd lleol yng Nghymru darged i ostwng nifer y gohiriadau ar fyr rybudd 5 y cant o flwyddyn i flwyddyn;
- Pan fydd ysbytai yn gohirio llawdriniaethau, dylai hyn bob amser fod yn ddewis olaf a dylai ysbytai flaenoriaethu diogelwch y claf;
- Mae bron i hanner yr holl ohiriadau a gofnodwyd yng Nghymru yn digwydd am resymau sy'n gysylltiedig â'r cleifion, a ategir gan y ffigurau yn Nhabl 1.

Mae'r ymateb hefyd yn nodi y bydd angen i fyrddau iechyd lleol daro cydbwysedd rhwng anghenion brys yn ystod cyfnodau o bwysau ar wasanaethau iechyd tra'n cynnal ffocws ar ofal arferol nad yw'n cynnwys achosion brys. Felly, bydd staff clinigol yn cynnig triniaeth ar sail anghenion clinigol pob claf, gan asesu'r difrifoldeb a'r brys angenrheidiol.

Ein cyf/Our ref VG/00061/20

Janet Finch-Saunders AC
Cadeirydd, y Pwyllgor Deisebau
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Caerdydd
CF99 1NA

Government.Committee.Business@llyw.cymru

14 Chwefror 2020

Annwyl Janet,

Diolch ichi am eich llythyr dyddiedig 8 Ionawr ar ran y Pwyllgor Deisebau ynglŷn â Deiseb P-05-940 Gostwng nifer y llawdriniaethau a gaiff eu canslo.

Yn gyntaf, a fyddech cystal â mynegi fy nghydymdeimlad wrth Ms Walker ar golli ei mab, rwy'n gwybod bod yn rhaid i hwn fod yn amser anodd iawn iddi hi a'i theulu.

Mae Llywodraeth Cymru yn cydnabod pa mor bryderus y mae cleifion yn gallu teimlo os bydd llawdriniaeth sydd wedi'i chynllunio yn cael ei gohirio. Oherwydd hynny, mae ymrwymiad y dylai unrhyw glaf gael ei lawdriniaeth o fewn 14 o ddiwrnodau, neu ar yr adeg gynharaf pan fo'n gyfleus iddo, os bydd ysbyty wedi gohirio ei lawdriniaeth ar fwy nag un achlysur am resymau nad ydynt yn glinigol, a hynny gyda rhybudd o lai nag wyth niwrnod. Cafodd targed ei osod ar gyfer Byrddau Iechyd yng Nghymru sy'n gofyn iddynt leihau nifer yr achlysuron gohirio ar rybudd byr 5% flwyddyn ar ôl blwyddyn.

Pan fo gwasanaethau dan bwysau, mae'n bwysig bod Byrddau Iechyd yn sicrhau cydbwysedd rhwng anghenion galwadau a chleifion brys, a'r angen i barhau i ganolbwyntio ar wasanaethau arferol a rheolaidd, a byddant yn asesu cleifion yn seiliedig ar frys clinigol, sef asesiadau y mae'r ymgynghorydd perthnasol yn gyfrifol amdanynt. Pan fydd ysbyty yn gohirio llawdriniaeth, ni fydd hynny'n cael ei wneud ond fel yr opsiwn olaf ac i gynnal diogelwch y claf.

Er i'r adroddiad dan sylw ganolbwyntio ar ohirio triniaethau mewn ysbytai, mae bron i hanner yr achlysuron gohirio a gofnodir yng Nghymru yn digwydd oherwydd rhesymau o du'r claf. Felly, mae'n bwysig bod cleifion yn rhoi gwybod i sefydliadau os na allant fynychu apwyntiad, er mwyn i'r ysbyty allu cynnig yr apwyntiad i glaf arall.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

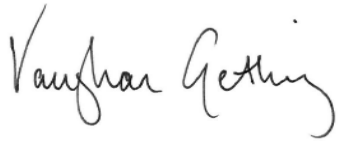
Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Yn gywir,

A handwritten signature in black ink, reading "Vaughan Gething". The signature is written in a cursive, flowing style.

Vaughan Gething AC/AM

Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

P-05-942 Yr Awr Euraidd wrth Ddiodef Strôc – Amseroedd Ymateb Ambiwlansau i'w hailgategoreiddio o Statws Oren yn ôl i Statws Coch
Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Ralph Rees, ar ôl casglu cyfanswm o 117 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Mae polisi presennol Cynulliad Cymru wedi categoreiddio Amseroedd Ymateb Ambiwlansau ar gyfer unigolyn sydd wedi cael strôc yn y categori "oren", ac mae hyn yn golygu nad oes DIM targed amser ymateb i'w gyrraedd neu fodloni.

Mae'r ddeiseb hon yn gofyn i'r targed amser ymateb ar gyfer person yr amheuir ei fod wedi cael strôc gael ei ailgategoreiddio yn ôl i'r statws "coch", a thrwy hynny sicrhau bod unrhyw berson sy'n cael strôc yn cael cymorth ambiwlans cyn gynted â phosibl.

Mae'n ffaith hysbys mai'r "awr euraidd" yw'r 60 munud mwyaf hanfodol i gael cymorth meddygol angenrheidiol i unrhywun sydd wedi cael strôc. Ni ddylai neb yng Nghymru fod â pherygl y caiff yr "awr euraidd" hon ei hesgeuluso drwy orfod aros am amser ymateb categori "oren" cyn cael cymorth ambiwlans.

Sicrhewch bod unigolion sy'n cael strôc yn derbyn yr amseroedd ymateb y maent y neu haeddu ac y maent eu hangen – sefydlwch darged amser ymateb "coch" heddiw.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Preseli Sir Benfro
- Canolbarth a Gorllewin Cymru

P-05-942 Amseroedd ymateb ambiwylansiau i gleifion strôc

Y Pwyllgor Deisebau | 10 Mawrth 2020
Petitions Committee | 10 March 2020

Cyfeirnod: RS20/11773

Cyflwyniad

Rhif y ddeiseb: [P-05-942](#)

Teitl y ddeiseb: Yr Awr Euraidd wrth Ddioddef Strôc – Amseroedd Ymateb Ambiwylansiau i'w hailgategoreiddio o Statws Oren yn ôl i Statws Coch.

Geiriad y ddeiseb: Mae polisi presennol Cynulliad Cymru wedi categoreiddio Amseroedd Ymateb Ambiwylansiau ar gyfer unigolyn sydd wedi cael strôc yn y categori "oren", ac mae hyn yn golygu nad oes DIM targed amser ymateb i'w gyrraedd neu fodloni.

Mae'r ddeiseb hon yn gofyn i'r targed amser ymateb ar gyfer person yr amheuir ei fod wedi cael strôc gael ei ailgategoreiddio yn ôl i'r statws "coch", a thrwy hynny sicrhau bod unrhyw berson sy'n cael strôc yn cael cymorth ambiwlans cyn gynted â phosibl.

Mae'n ffaith hysbys mai'r "awr euraidd" yw'r 60 munud mwyaf hanfodol i gael cymorth meddygol angenrheidiol i unrhyw un sydd wedi cael strôc. Ni ddylai neb yng Nghymru fod â pherygl y caiff yr "awr euraidd" hon ei hesgeuluso drwy orfod aros am amser ymateb categori "oren" cyn cael cymorth ambiwlans.

Sicrhewch bod unigolion sy'n cael strôc yn derbyn yr amseroedd ymateb y maent y neu haeddu ac y maent eu hangen – sefydlwch darged amser ymateb "coch" heddiw.

Cefndir

Y Model Ymateb Clinigol

Ym mis Hydref 2015, symudodd Ymddiriedolaeth GIG Gwasanaethau Ambiwylans Cymru at ffordd newydd o ddarparu a mesur sut yr ymatebir i alwadau brys am ambiwlans. Mae'r model ymateb clinigol yn rhannu galwadau 999 yn dri math:

Tabl 1: Model Ymateb Clinigol

Math o alwad	Diffiniad	Enghraifft
COCH	Galwadau bygythiad uniongyrchol i fywyd . Bydd y galwadau hyn yn destun dangosyddion clinigol yn ogystal â safon ar sail amser sy'n gofyn am bresenoldeb o fewn 8 munud mewn o leiaf 65% o'r galwadau hyn.	Ataliad y galon/anadlu/tagu
OREN	Difrifol, ond nid oes bygythiad uniongyrchol i fywyd . Bydd y galwadau hyn yn cynnwys y mwyafrif o achosion meddygol a thrawma. Bydd galwadau oren yn cael ymateb brys. Crëir proffil ymateb i wneud yn siŵr bod yr adnodd clinigol mwyaf addas yn cael ei anfon i bob galwad oren. Defnyddir profiad cleifion a data dangosyddion clinigol i werthuso effeithiolrwydd yr ymateb ambiwlans.	Poenau cardiaidd y frest/strôc/torri esgyrn
GWYRDD	Ddim yn ddifrifol nac yn peryglu bywyd . Mae galwadau gwyrdd yn ddelfrydol i'w rheoli trwy wasanaeth brysbennu eilaidd dros y ffôn. Yn aml mae gweithwyr proffesiynol gofal iechyd yn gofyn am drosglwyddiad brys o ofal aciwt isel i gyfleuster aciwt uwch. Mae'r trosglwyddiadau hyn yn cael eu codio fel rhai gwyrdd ac yn cael eu cyflawni o fewn amserlen y cytunwyd arni gyda'r gweithiwr proffesiynol sy'n gwneud y cais.	Llewygu – y claf wedi dod ato a mân-anafiadau/pigyn yn y glust

Ffynhonnell: Cyflwyniad WAST i sesiwn graffu gyffredinol y Pwyllgor Iechyd, Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon (HSCS), 2020

Categoreiddio strôc

Gall ymateb y gwasanaeth ambiwlans i strôc fod yn wahanol yn ôl math a difrifoldeb y strôc, yn ogystal ag amgylchiadau'r cleifion unigol. Mae'r Gymdeithas Strôc yn disgrifio'r tri math gwahanol o strôc:

- Mae strôc isgemig yn digwydd pan fydd clot gwaed yn torri'r cyflenwad gwaed i'r ymennydd. Mae hyn yn cyfrif am 85% o'r holl achosion;
- Mae strôc waedlifol yn digwydd pan fydd gwaedu yn yr ymennydd neu o'i gwmpas;
- Mae pwl o isgemia dros dro yn cael ei alw hefyd yn fân strôc. Mae'r un peth â strôc, ond dim ond am gyfnod byr y mae'r symptomau'n para.

Yr 'Awr Euraidd'

Mae'r 'awr euraidd' yn gysyniad cyffredinol ym maes meddygaeth frys sy'n nodi bod gan glaf â chyflyrau aciwt penodol, gan gynnwys strôc, 60 munud i dderbyn gofal hollgynhwysol, ond gall morbidrwydd a marwolaethau gynyddu'n sylweddol o ymyrryd yn hwyrach. Mae yna ystod sylweddol o ymchwil, tystiolaeth ac arweiniad ar y modd o ddiagnosio, trin a rheoli'r gwahanol fathau o strôc. Mae hyn yn cynnwys amrywiaeth o safbwyntiau ar y math o driniaeth, a'i amseriad, ar gyfer gwahanol fathau o strôc; mae llawer yn dangos gwerth yr 'awr euraidd', ond mae ambell safbwynt wahanol o ran a yw'r amserlen hon yn briodol ar gyfer pob math o strôc ac ymatebion gwasanaethau.

Yn ôl Safonau Ansawdd ar gyfer Strôc mewn Oedolion NICE, caiff ymennydd cleifion sydd wedi dioddef strôc aciwt ei ddelweddu'r cyn pen 1 awr ar ôl cyrraedd yr ysbyty, os ydynt yn bodloni unrhyw un o'r arwyddion ar gyfer delweddu ar unwaith. Mae ymchwil ym maes Nyrsio Gofal Critigol yn argymhell rhoi protocol strôc isgemig aciwt ar waith, yn ogystal â thîm strôc aciwt i gwblhau'r broses o ddelweddu'r ymennydd a chynnal profion eraill o fewn yr awr euraidd. Yn ôl y Gymdeithas Strôc, dylai pawb sydd, i bob golwg, wedi cael strôc gael sgan ymennydd cyn pen awr, os yn bosibl, oherwydd gall sgan helpu meddygon i benderfynu ar y driniaeth gywir.

Mae canllawiau presennol NICE ynghylch diagnosio a rheoli strôc a phwl o isgemia dros dro yn argymhell derbyn pawb sydd, i bob golwg, wedi cael strôc yn uniongyrchol i uned strôc aciwt arbenigol yn dilyn asesiad cychwynnol. Yn yr un modd, mae'r Canllaw Clinigol Cenedlaethol ar gyfer Strôc (2016, t.43) a gyhoeddwyd gan Goleg Brenhinol y Meddygon yn nodi y gall cleifion sy'n dioddef

strôc waedliful ddirywio'n gyflym, ac y dylid eu derbyn yn uniongyrchol i uned strôc hyperacíwt ar gyfer asesu a monitro arbenigol brys.

Ar yr un pryd, yn ôl NICE a'r Gymdeithas Strôc, mae angen rhoi thrombolysis cyn pen pedair awr a hanner ar ôl dechrau symptomau strôc i'r rhan fwyaf o bobl sy'n dioddef strôc isgemig.

Yn eu tystiolaeth lafar i sesiwn graffu gyffredinol y Pwyllgor Iechyd Gofal Cymdeithasol a Chwaraeon ym mis Ionawr 2020, cadarnhaodd WAST yr angen am ymatebion gwahanol i strôc waedliful – a allai fod yn sylweddol fwy difrifol yn glinigol – a strôc isgemig:

Severe haemorrhagic strokes,...will present, very often, differently, and under those circumstances, they would often tip into the red category, and, of course, then, you would have to get them to a neurosurgical unit and ensure that they are scanned prior to treatment. (para.38)

Yn ôl WAST hefyd (para.44), er nad oes safon amser ymateb ar gyfer galwadau oren, yr amser ymateb delfrydol i glaf sy'n syrthio o fewn yr hyn y maent yn ei alw'n categori Oren 1 yw tua 20 munud, a thua 30 i 40 munud o fewn eu categori Oren 2.

Yr Adolygiad o'r Categori Oren

Ym mis Tachwedd 2018, mewn ymateb i bryderon ynghylch perfformiad Oren, cyhoeddodd WAST Adolygiad o'r galwadau i Wasanaeth Ambiwylans Cymru a gategoreiddiwyd fel Oren.

Mae WAST – fel llawer o wasanaethau brys eraill yn y DU a thramor – yn defnyddio set o brotocolau sy'n cynnwys cwestiynau a chyfarwyddiadau allweddol i'r sawl sy'n delio â galwadau, er mwyn darparu ffordd safonol o bennu'r math o alwad, a pha mor frys ydyw. Mae WAST yn defnyddio'r System Dosbarthu Blaenoriaeth Feddygol, sydd â thua 1,900 o godau y gellir eu cynhyrchu mewn ymateb i atebion y galwr.

O'r galwadau hyn, mae 62% yn y categori Oren. Mae codau Oren 1 yn cyfrif am oddeutu 14% o'r rhain ac yn cynnwys pethau fel strôc ddiweddar (o fewn 4 awr) a phoen yn y frest. Mae codau Oren 2 yn cyfrif am oddeutu 48% o'r codau ac yn cynnwys pethau fel cwympiadau a strôc llai diweddar (dros 4 awr).

Yn ôl yr Adolygiad o Alwadau Oren (t.26), nid yw hynny'n golygu y bydd pawb sy'n cysylltu â gwasanaethau ambiwlans sy'n credu eu bod nhw, neu rywun gyda nhw,

yn dioddef strôc yn cael eu blaenoriaethu yn y protocol strôc neu fel Oren; gall symptomau eraill fel anymwybodolrwydd olygu bod yr alwad yn cael ei chategoreiddio fel cyflwr arall gyda chod blaenoriaeth uwch, fel Coch. Mae'r system yn blaenoriaethu galwad yn ôl brys gan ei chymharu ag eraill, ac yna penderfynir pa fath o ymateb neu gerbyd sydd ei angen.

Nododd yr Adolygiad nifer o ganfyddiadau allweddol, gan gynnwys y canlynol:

- Mae blaenoriaethu galwadau yn gymhleth, ond mae yna ystod o ymatebion gwahanol, gan ddibynnu ar gyflwr y claf;
- Teimlai'r cyhoedd ei bod yn bwysig cael yr ymateb gorau ar gyfer eu cyflwr, hyd yn oed os nad hwnnw oedd y cyflymaf;
- Mae'r model ymateb clinigol yn ffordd ddilys a diogel o ddarparu gwasanaethau ambiwlans, ac mae'r cyhoedd yn cefnogi egwyddorion y model;
- Nid yw'n ymddangos bod yr amser aros am ymateb ambiwlans yn y categori Oren yn cyfateb â chanlyniadau gwaeth.

At hynny, argymhellodd yr Adolygiad raglen ymgysylltu i sicrhau eglurder o ran rôl gwasanaethau ambiwlans brys, a'r modd y caiff galwadau eu blaenoriaethu a'u chategoreiddio. Ym mis Ionawr 2020, gwnaeth y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol, gyhoeddiad ynghylch sefydlu Tasglu Argaeledd Ambiwylansys i arwain gwaith mewn nifer o feysydd, gan gynnwys adeiladu ar y cynnydd a wnaed yn erbyn yr Adolygiad Categori Oren. Mae WAST wedi sôn am (t.10) pryderon parhaus ynghylch perfformiad Oren, gydag amseroedd ymateb yn uwch nag oeddynt yn 2018.

Tystiolaeth o fannau eraill yn y DU

Yn dilyn adolygiad o safonau gwasanaeth ambiwlansys gan Brifysgol Sheffield, yn 2017, sefydlodd GIG Lloegr set newydd o dargedau brys ambiwlansys ar gyfer Lloegr. Mae'r rhain yn seiliedig ar bedwar categori; salwch neu anafiadau sy'n peryglu bywyd, galwadau mewn argyfwng, galwadau brys a galwadau llai brys. Mae cleifion strôc yn tueddu i gael eu cynnwys yn y categori 'argyfwng', sydd â tharged perfformiad o 18 munud.

Mae Gwasanaeth Ambiwylans yr Alban (Adroddiad Perfformiad Dangosyddion Ansawdd y Bwrdd tt.11-15) yn hysbysu yn erbyn system pum haen, sef Porffor (amser targed o dan 6 munud), Coch (amser targed o dan 7 munud), Oren, Melyn

a Gwyrdd (nid oes gan y tri olaf amser ymateb targed). Y tueddiad yw cynnwys cleifion sydd, i bob golwg, wedi cael strôc, yn y categori Oren.

Ymateb Llywodraeth Cymru i'r ddeiseb

Mae ymateb Llywodraeth Cymru yn tynnu sylw at y ffaith mai clinigwyr blaenllaw wnaeth ddyfeisio model ymateb clinigol Cymru, a'i fod yn rhoi mwy o ffocws nid yn unig ar yr amser a gymerir i ymateb, ond hefyd ar ansawdd y gofal y mae pobl yn ei gael a gwneud yn siŵr bod cleifion strôc yn cael eu trosglwyddo i'r lleoliad mwyaf priodol ar gyfer cael triniaeth:

Dyna pam y mae Gwasanaeth Ambiwlans Cymru yn anelu at ymateb i gleifion sy'n cael strôc gynnar newydd mor gyflym â phosibl drwy anfon cerbyd ambiwlans argyfwng addas o dan amodau gyrru golau glas i'w cludo yn syth i dîm strôc arbenigol i ddechrau'r driniaeth sydd ei hangen arnynt.

Mae'r ymateb hefyd yn pwysleisio y gall yr hyn sy'n gyfrifol am amodau amrywio, ynghyd â pha mor ddifrifol ydynt, a bydd yn ei gwneud yn ofynnol i'r rheini sy'n cymryd y galwadau categoreiddio'r alwad yn unol â hynny, sy'n golygu efallai na chedwir yn gaeth at y meini prawf o fewn y model ymateb bob amser, oni bai bod amgylchiadau a chyflwr clinigol yn cefnogi hynny.

Er enghraifft, gellir categoreiddio trawiad ar y galon a strôc yn y categori Coch neu Oren gan ddibygnu ar eu difrifoldeb clinigol cymharol.

Yn olaf, mae Llywodraeth Cymru hefyd yn cadarnhau, yn unol ag un o argymhellion yr Adolygiad o Alwadau Oren, fod Rhaglen Gweithredu'r Adolygiad wedi bod yn gweithio gyda'r Gymdeithas Strôc, Cyngorau Iechyd Cymunedol a phartneriaid o fewn GIG Cymru i ddatblygu mesurau newydd sy'n rhoi mwy o gyd-destun o ran amseroedd ymateb ambiwlansys i bobl sy'n cael strôc. Bwriad y gwaith hwn yw cefnogi dyluniad mesurau ar sail amser ar gyfer strôc, y mae'r Gweinidog yn disgwyl eu cyhoeddi yn gynnar yn 2020.

Ein cyf/Our ref VG/00244/20

Janet Finch-Saunders AC
Aelod Cynulliad
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

Government.Committee.Business@gov.wales

20 Chwefror 2020

Annwyl Janet,

Diolch am eich llythyr dyddiedig 27 Ionawr ar ran y Pwyllgor Deisebau ynglŷn ag ailgategoreiddio galwadau ambiwlans sy'n ymwneud â strôc.

Rwy'n disgwyl i bob claf sy'n defnyddio'r gwasanaeth ambiwlans gael ymateb amserol sy'n gymesur â'u hangen clinigol ac i bob claf yng Nghymru gael y gofal sydd ei angen arnynt o fewn yr amseroedd a nodir yn y canllawiau clinigol safonol ar gyfer cyflyrau penodol.

Bydd y Pwyllgor yn ymwybodol bod y model ymateb clinigol newydd ar gyfer gwasanaethau ambiwlans yng Nghymru, a gyflwynwyd ym mis Hydref 2015, yn blaenoriaethu galwadau yn ôl angen clinigol cymharol y claf i sicrhau bod y rhai sydd fwyaf angen ymateb di-oed, mewn sefyllfaoedd lle mae eu bywyd yn y fantol, yn cael blaenoriaeth i gael yr ymateb cyflymaf er mwyn rhoi'r siawns orau iddynt o oroesi. Lluniwyd y model gan glinigwyr blaenllaw ac mae'n rhoi mwy o bwyslais nid yn unig ar brydlondeb yr ymateb, ond hefyd ar ansawdd y gofal y mae pobl yn ei gael.

Pan fo pobl yn dioddef strôc, po gyflymaf y maent yn cyrraedd uned strôc arbenigol, y cyflymaf y byddant yn cael y driniaeth arbenigol sydd ei hangen arnynt. Dyna pam y mae Gwasanaeth Ambiwllans Cymru yn anelu at ymateb i gleifion sy'n cael strôc gynnar newydd mor gyflym â phosibl drwy anfon cerbyd ambiwlans argyfwng addas o dan amodau gyrru golau glas i'w cludo yn syth i dîm strôc arbenigol i ddechrau'r driniaeth sydd ei hangen arnynt. Mae Gwasanaeth Ambiwllans Cymru wedi gosod canllawiau clinigol cadarn y mae rhaid eu dilyn ar gyfer pob claf yr amheuir ei fod wedi cael strôc. Mae hyn yn sicrhau bod cleifion strôc gwirioneddol a phosibl yn cael eu cludo i'r lleoliadau priodol o fewn y canllawiau y cytunwyd arnynt yn glinigol.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Mae'n bwysig ystyried y gall yr hyn sy'n achosi cyflyrau, a'u difrifoldeb clinigol, amrywio ac y bydd angen i dderbynwyr galwadau asesu cyflwr ac amgylchiadau claf a chategoreiddio'r alwad yn unol â hynny. Gan hynny, ni fydd y meini prawf ar gyfer categoreiddio galwadau bob amser yn cael eu gweithredu'n gaeth onid yw cyflwr clinigol y claf a'i amgylchiadau unigol yn cefnogi hynny. Er enghraifft, gellir categoreiddio trawiad ar y galon a strôc yn y categori Coch neu Oren gan ddibynnu ar eu difrifoldeb clinigol cymharol.

Yn dilyn cyhoeddi'r adolygiad o dan arweiniad clinigol o gategori ymateb Oren Gwasanaeth Ambiwlans Cymru, ym mis Tachwedd 2018, mae tîm Rhaglen Gweithredu'r Adolygiad o Alwadau Oren (ARIP) wedi bod yn gweithio ar y cyd â Chynghorau Iechyd Cymuned, y Gymdeithas Strôc a'i grwpiau cleifion, a phartneriaid GIG Cymru i ddatblygu mesurau newydd sy'n rhoi mwy o gyd-destun i amseroedd ymateb ambiwlans ar gyfer pobl sy'n cael strôc.

Mae'r Gymdeithas Strôc wedi cytuno i fod yn 'bartner cyhoeddi' a chynorthwyo i gynllunio mesurau sy'n seiliedig ar amser ar gyfer strôc. Rwy'n disgwyl i'r rhain gael eu cyhoeddi yn gynnar yn 2020.

Gobeithio y bydd yr wybodaeth hon o gymorth i chi.

Yn gywir,

Vaughan Gething AC/AM

Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

P-05-943 Rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i gymryd camau brys i sicrhau gwelliannau i'r A487 rhwng Gellilydan a Maentwrog

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Carron Jones, ar ôl casglu 2,595 o lofnodion ar-lein a 2,855 ar bapur, sef cyfanswm o 5,450 o lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Rydym ni'n gofyn i Lywodraeth Cymru gymryd camau brys i sicrhau fod gwelliannau pendant yn cael eu gwneud i'r A487 rhwng Gellilydan a Maentwrog yn dilyn y damweiniau trist a thorcalonnus sydd wedi digwydd yno yn y ddwy flynedd ddiwethaf.

Mae'n rhaid i ni wneud yn siŵr fod newid pendant yn cael ei wneud i'r ffordd rhag i drychinebau o'r fath ddigwydd eto.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Dwyfor Meirionnydd
- Canolbarth a Gorllewin Cymru

Deiseb: Gwelliannau i'r A487 rhwng Gellilydan a Maentwrog

Y Pwyllgor Deisebau | 10 Mawrth 2020
Petitions Committee | 10 March 2020

Papur briffio gan y Gwasanaeth Ymchwil:

Rhif y ddeiseb: P-05-943

Teitl y ddeiseb: Rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i gymryd camau brys i sicrhau gwelliannau i'r A487 rhwng Gellilydan a Maentwrog

Geiriad y ddeiseb:

Rydym ni'n gofyn i Lywodraeth Cymru gymryd camau brys i sicrhau fod gwelliannau pendant yn cael eu gwneud i'r A487 rhwng Gellilydan a Maentwrog yn dilyn y damweiniau trist a thorcalonnus sydd wedi digwydd yno yn y ddwy flynedd ddiwethaf.

Mae'n rhaid i ni wneud yn siŵr fod newid pendant yn cael ei wneud i'r ffordd rhag i drychinebau o'r fath ddigwydd eto.

Y cefndir

Mae cefnffordd yr A487 yn rhan o'r rhwydwaith o gefnffyrdd sy'n cysylltu Abergwaun yn Sir Benfro â gogledd Cymru. Mae map o rwydwaith cefnffyrdd Cymru [ar gael yma](#). Mae'r ddeiseb hon yn cyfeirio at gymal o'r ffordd rhwng Gellilydan a Maentwrog yng Ngwynedd.

Llywodraeth Cymru yw'r awdurdod priffyrdd ar gyfer y rhwydwaith cefnffyrdd a thraffyrdd yng Nghymru, gan gynnwys yr A487. Cyfrifoldeb [Asiant Cefnffyrdd Gogledd a Chanolbarth Cymru](#) yw cynnal a chadw'r A487 i'r gogledd o Aberteifi. Mae Llywodraeth Cymru yn gyfrifol am ddiogelwch y rhwydwaith cefnffyrdd.

Mae'r [Sefydliad Diogelwch Ffyrdd](#), sef yr elusen sy'n ceisio lleihau nifer yr anafiadau ar ffyrdd y DU, yn bartner yn [Rhaglen Asesu Ffyrdd Ewrop \(EuroRAP\)](#), sy'n gymdeithas nid-er-elw i hybu ffyrdd sy'n fwy diogel. Mae'r Sefydliad Diogelwch Ffyrdd yn cyhoeddi adroddiadau blynyddol ar ganlyniadau asesiad EuroRAP o ddiogelwch ffyrdd Prydain. Mae'r rhain yn cynnwys mapiau risg ar gyfer y prif ffyrdd ym Mhrydain a all roi syniad i chi o lefel gymharol y risg ar yr A487.

Mae [adroddiad EuroRAP ar gyfer y DU yn 2019](#) yn cynnwys y map risg ar gyfer Cymru ar dudalen 47. Gellir gweld bod yr A487 wedi'i hasesu ar lefel risg isel/ganolig. Disgrifir y fethodoleg ar dudalen 46 fel a ganlyn:

...The risk is calculated by comparing the frequency of road crashes resulting in death and serious injury on every stretch of road with how much traffic each road is carrying. For example, the risk on a road carrying 10,000 vehicles a day with 20 crashes is ten times the risk on a road that has the same number of crashes but which carries 100,000 vehicles.

Er bod yr A487 yn ei chyfanrwydd wedi'i hasesu ar lefel risg isel/ganolig, fel yr amlinellir yn [yr erthygl hon yn y cyfryngau](#), bu nifer o ddamweiniau angheuol ar y cymal o'r ffordd a nodwyd yn y ddeiseb yn ystod y blynyddoedd diwethaf.

Camau gweithredu Llywodraeth Cymru

Mae'r llythyr gan Weinidog yr Economi, Trafnidiaeth a Gogledd Cymru at y Cadeirydd, dyddiedig 12 Chwefror 2020, yn nodi bod y gwaith i wella diogelwch yn y lleoliad hwn wedi dechrau ar 3 Chwefror 2020. Mae'r gwaith hwn yn cynnwys:

...signing and safety barrier work ...[a]... new 40mph speed restriction...[and]...speed measuring equipment.

Mae'r llythyr hefyd yn amlinellu y bydd gwaith wynebu ffyrdd yn digwydd a bod Llywodraeth Cymru yn cymryd y camau a ganlyn ar hyn o bryd:

...investigating the nature of the existing surfacing in order to decide on the exact requirements for new surface.

Fel y cyhoeddwyd ar wefan Llywodraeth Cymru, daeth [Gorchymyn Cefnffordd yr A487 \(Gellilydan, Gwynedd\) \(Terfyn Cyflymder 40 mya\) 2020](#) i rym ar 13 Chwefror 2020.

Camau gweithredu Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Er nad yw'r Cynulliad wedi trafod y cymal penodol hwn o'r A487 o'r blaen, mae'r Pwyllgor wedi trafod nifer o ddeisebau sy'n gysylltiedig â chymalau eraill o'r ffordd. Cafodd eich pwyllgor cyfatebol yn y Pedwerydd Cynulliad ddeisebau ar yr A487 hefyd. Mae'r rhain wedi cynnwys deisebau yn ymwneud â gwahanol gymalau o'r ffordd, fel a ganlyn:

- [Cyflwyno terfyn cyflymder gorfodol o 40mya ar ffordd yr A487 ym Mlaen-porth, Ceredigion;](#)
- [Israddio Ffordd yr A487 drwy Penparcau, Trefechan a chanol tref Aberystwyth;](#)
- [Gostwng y terfyn cyflymder ar yr A487 ym Mhenparcau;](#)
- [Cefnffordd yr A487 Trwy Dre Taliesin: Angen Brys am Fesurau Effeithiol i Arafu Traffig; a](#)
- [Gwelliannau i Ddiogelwch y Ffordd ar Hyd Cefnffordd yr A487 Rhwng Aberteifi ac Aberystwyth, i Gynnwys Mannau Pasio.](#)

Yn 2018, [dywedodd](#) Rhun ap Iorwerth AC, aelod blaenorol o'r Pwyllgor Deisebau:

...the A487 is one of our big problems in terms of our trunk road network in Wales. The A470 and the A487 together form the north-west to the south routes and, frankly, the A487 is worse than the A470 in terms of the villages it goes through, and it needs addressing.

Eich cyf/Your ref P-05-943
Ein cyf/Our ref KS/00312/20

Janet Finch-Saunders AC

Cadeirydd, y Pwyllgor Deisebau

12 Chwefror 2020

Diolch am eich llythyr dyddiedig 27 Ionawr ynghylch Deiseb P-05-943 i gymryd camau brys i sicrhau gwelliannau i'r A487 rhwng Gellilydan a Maentwrog.

Gallaf gadarnhau bod y gwaith yn y lleoliad hwn wedi dechrau yn ystod yr wythnos yn cychwyn ar 3 Chwefror. Mae'r cam hwn yn cynnwys gwaith gosod arwyddion a gosod rhwystrau diogelwch a bydd yn parhau am rhwng 2 a 3 wythnos. Bydd y terfyn cyflymder newydd o 40 milltir yr awr mewn grym cyn gynted ag y bydd y gwaith hwn wedi'i gwblhau. Mae cyfarpar mesur cyflymder eisoes wedi'i osod a byddwn yn monitro hyn dros y misoedd nesaf er mwyn ceisio sicrhau cydymffurfiaeth â'r terfyn newydd.

Byddwn hefyd yn gosod wyneb newydd ar Ffordd yr Oakeley yn ystod y misoedd nesaf. Bydd hyn yn cynnwys gosod wyneb ffrithiant uchel a gwella'r marciau ar y ffordd. Rydym wrthi'n ymchwilio i natur y wyneb presennol er mwyn pennu'r union ofynion ar gyfer y wyneb newydd.

Ken Skates AC/AM

Gweinidog yr Economi, Thrafnidiaeth a Gogledd Cymru
Minister for Economy, Transport and North Wales

Canolfan Cyswilt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Ken.Skates@llyw.cymru
Correspondence.Ken.Skates@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

P-05-943 We call on the Welsh Government to take urgent action to secure improvements to the A487 between Gellilydan and Maentwrog, Correspondence – Petitioner to Committee, 28.02.20

Dear Committee members,

I wanted to start this petition as I lost my best friend\first cousin who felt more like a Sister on this road in July 2019. I feel that something should have been done before this accident occurred as my friend Sioned Wyn lost her Sister, Daughter and Dog a year and a half prior to this accident. I've never experienced pain like I have for the last 7months without Fflur and don't want any more families to experience such loss and pain as we both have. Carron.

This petition has been started as we don't want this road to destroy any more lives. On 11-1-2018 mine and my family's lives we're destroyed forever. We lost my Beautiful Sister Anna Wyn Williams who was only 22, my beautiful daughter Mili Wyn Ginniver, who was only 6 months, and my beautiful dog Celt, who was only 2. I was critical in Stoke hospital and my family almost lost me too. The pain of losing them is the worst pain in the world and I know pain as my body was so badly damaged, but nothing will ever compare to the loss of my loved ones. Exactly a year and 6 months later Fflur, another beautiful young lady, lost her life. This is why me and Carron (Fflur's Cousin) have come together to start this petition. Our lives have been destroyed forever. We don't want any other family to feel this pain. Sioned.

Kind regards

Sioned and Carron

P-05-944 Gwrthdroi'r toriadau i wasanaethau trenau cymudwyr yng Ngogledd-ddwyrain Cymru

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Dr Mihela Erjavec, ar ôl casglu cyfanswm o 953 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mae cymudwyr ar hyd Arfordir Gogledd Cymru wedi cael gostyngiad mewn gwasanaethau trenau yn ystod oriau brig er eu bod yn talu rhai o'r prisiau tocynnau trê'n mwyaf (o fesur y teithiau fesul milltir) yn y DU.

Mae'r toriadau hyn i wasanaethau eisoës wedi arwain at ostyngiad yn nifer y teithwyr sy'n defnyddio gorsafoedd trenau Gogledd-ddwyrain Cymru, gyda mwy a mwy o gymudwyr yn gorfod gyrru, gan ychwanegu at y tagfeydd ar yr A55.

Mae Trafnidiaeth Cymru (TrC) bellach yn bwriadu torri'r unig wasanaeth trê'n oriau brig gyda'r hwyr rhwng Bangor a Bae Colwyn, y Rhyl, Prestatyn a'r Fflint, sef y gwasanaeth 17:16 o Fangor. Bydd hyn yn gorfodi cymudwyr i newid trenau yng Nghyffordd Llandudno, lle y bydd yn rhaid iddynt aros am fwy nag awr am drê'n cyswllt.

Mae canslo'r gwasanaeth trê'n hwn yn mynd yn hollol groes i bolisi Llywodraeth Cymru ar sawl cyfrif:

- 1) Bydd yn arwain at fwy o allyriadau nwyon tŷ gwydr drwy orfodi pobl oddi ar drafnidiaeth gyhoeddus i'w ceir, ar adeg o "argyfwng hinsawdd".
- 2) Bydd yn gwrthod mynediad i Brifysgol Bangor i'r rhai sy'n byw mewn rhai o gymunedau mwyaf difreintiedig Cymru.

Felly, rydym yn galw ar y Cynulliad i orfodi TrC i ailystyried a sicrhau bod y gwasanaethau trenau yng Ngogledd Cymru yn ddigon aml a fforddiadwy i annog cymudwyr i ddod oddi ar y ffyrdd ac ar y trenau.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Gorllewin Clwyd
- Gogledd Cymru

Deiseb: Gwrthdroi'r toriadau i wasanaethau trenau cymudwyr yng Ngogledd-ddwyrain Cymru

Y Pwyllgor Deisebau | 10 Mawrth 2020
Petitions Committee | 10 March 2020

Papur Briffio:

Rhif y Ddeiseb: P-05-944

Teitl y Ddeiseb: Gwrthdroi'r toriadau i wasanaethau trenau cymudwyr yng Ngogledd-ddwyrain Cymru

Geiriad y ddeiseb:

Yn ystod y blynyddoedd diwethaf, mae cymudwyr ar hyd Arfordir Gogledd Cymru wedi cael gostyngiad mewn gwasanaethau trenau yn ystod oriau brig er eu bod yn talu rhai o'r prisiau tocynnau trên mwyaf (o fesur y teithiau fesul milltir) yn y DU.

Mae'r toriadau hyn i wasanaethau eisoes wedi arwain at ostyngiad yn nifer y teithwyr sy'n defnyddio gorsafoedd trenau Gogledd-ddwyrain Cymru, gyda mwy a mwy o gymudwyr yn gorfod gyrru, gan ychwanegu at y tagfeydd ar yr A55.

Mae Trafnidiaeth Cymru (TrC) bellach yn bwriadu torri'r unig wasanaeth trên oriau brig gyda'r hwyr rhwng Bangor a Bae Colwyn, y Rhyl, Prestatyn a'r Fflint, sef y gwasanaeth 17:16 o Fangor. Bydd hyn yn gorfodi cymudwyr i newid trenau yng Nghyffordd Llandudno, lle y bydd yn rhaid iddynt aros am fwy nag awr am drên cyswllt.

Mae canslo'r gwasanaeth trên hwn yn mynd yn hollol groes i bolisi Llywodraeth Cymru ar sawl cyfrif:

- Bydd yn arwain at fwy o allyriadau nwyon tŷ gwydr drwy orfodi pobl oddi ar drafnidiaeth gyhoeddus i'w ceir, ar adeg o "argyfwng hinsawdd".
- Bydd yn gwrthod mynediad i Brifysgol Bangor i'r rhai sy'n byw mewn rhai o gymunedau mwyaf difreintiedig Cymru.

Felly, rydym yn galw ar y Cynulliad i orfodi TrC i ailystyried a sicrhau bod y gwasanaeth trenau yng Ngogledd Cymru yn ddigon aml a fforddiadwy i annog cymudwyr i ddod oddi ar y ffyrdd ac ar y trenau.

Cefndir

Yn ystod haf 2018 dyfarnodd Llywodraeth Cymru gontract 15 mlynedd i gyflwyno masnachfaint rheilffordd Cymru a'r Gororau i KeolisAmey, sy'n masnachu fel Gwasanaethau Rheilffyrdd Trafnidiaeth Cymru. Rheolir y fasnachfaint ar ran Llywodraeth Cymru gan ei chorff darparu trafndiaeth, Trafnidiaeth Cymru (TrC). Dechreuodd Gwasanaethau Rheilffyrdd TrC weithredu gwasanaethau rheilffordd Cymru a'r Gororau ym mis Hydref 2018.

Mae [amserlenni National Rail ym Mhrydain yn newid](#) ddwywaith y flwyddyn, bob mis Mai a mis Rhagfyr. Daeth y newid diweddaraf i'r amserlen i rym ddydd Sul 15 Rhagfyr 2019. Mae [gwefan Gwasanaethau Rheilffyrdd TrC yn cynnwys manylion](#) y newidiadau i'r amserlen a wnaed gan y gweithredwr ym mis Rhagfyr 2019. Mae'r rhain yn dangos bod gwasanaethau Caerdydd i Gaerdybi ymhlith y "rhai sy'n cael eu heffeithio". O ran "newid amseroedd trenau", mae'r wefan yn cynnwys y wybodaeth ganlynol:

Pam mae'r gwasanaethau rhwng Caerdydd a Chaerdybi wedi cael eu heffeithio cymaint gan y newid hwn i'r amserlen?

Ynghyd â'r angen i ddelio ag ail-amseru gwasanaethau de Cymru i Lundain, rydyn ni hefyd wedi gorfod addasu amserlen y llwybr hwn. Yn nechrau 2020, bydd y trê'n a'r cerbydau sy'n cael eu tynnu gan y locomotif "Gerald" (heb y cyfleusterau bwyta dosbarth cyntaf) yn rhedeg gwasanaethau ychwanegol ar y llwybr hwn. Mae gan y trê'n hwn ofynion gwahanol a does dim modd iddo aros ym mhob gorsaf ar y llwybr os yw'r plattform yn rhy fyr. Mae hyn wedi arwain at batrymau galw gwahanol i rai gwasanaethau ar y llwybr hwn. Hefyd, mae ein contract yn datgan bod yn rhaid i ni gynnig gwasanaethau cyflymach rhwng gogledd a de Cymru.

Pam mae'n rhaid i mi aros yn hirach am fy ngwasanaeth cysylltu?

Mae cynllunwyr ein hamserlen wedi gwneud eu gorau i gadw cysylltiadau yn y gwasanaeth lle bo hynny'n bosib. Ond, mewn rhai achosion, mae'n bosib na fydd y gwasanaethau'n rhyng-gysylltu'n ddidrafferth yn enwedig gan fod amseroedd trenau gweithredwyr trenau eraill yn newid hefyd.

Cyflwynwyd newidiadau i'r gwasanaethau rhwng Caerdybi a Chaerdydd i baratoi ar gyfer cyflwyno Trenau Marc 4 a Dynnir gan Locomotif pan fyddant yn dechrau gwasanaethu. Cafodd y gwasanaeth 17.16 i'r de o Fangor ei ail-amseru a thynnwyd rhai arosfannau. Roedd y gwasanaeth 17.16 o Fangor yn arfer galw yng Nghyffordd Llandudno, Bae Colwyn, y Rhyl, Prestatyn a'r Fflint cyn Caer. Erbyn hyn, mae wedi'i ddisodli gan wasanaeth 17.18 sy'n galw yng Nghyffordd Llandudno yn unig, ac yna Caer.

Camau gan Lywodraeth Cymru

Mae'r llythyr dyddiedig 13 Chwefror 2020 gan Weinidog yr Economi, Trafnidiaeth a Gogledd Cymru i'r Cadeirydd yn ymateb i'r ddeiseb hon yn crynhoi safbwynt Llywodraeth Cymru. Dywed y Gweinidog ei fod ef a TrC yn "cydnabod" bod y newid i'r amserlen ym mis Rhagfyr, a gyflwynodd y llwybr cyflym rhwng y gogledd a'r de wedi codi pryderon ymysg teithwyr. Mae'n nodi bod y gwaith o ddatblygu amserlenni yn waith heriol iawn a bod "nifer o ffactorau" i'w hystyried i ganiatáu ar gyfer y llwybr cyflym y mae mawr ei angen.

Aeth y Gweinidog yn ei flaen:

Roedd Trafnidiaeth Cymru wedi ymrwmo i gyflwyno gwasanaethau cyflymach rhwng Caerdydd a Chaerdydd bob dydd o'r wythnos erbyn mis Rhagfyr 2019. Byddai trenau modern a mwy cyfforddus yn cael eu defnyddio ar gyfer y gwasanaethau hyn. Mae hyn wedi arwain at newid amseroedd trenau eraill a newidiadau i batrymau galw gwasanaethau ar hyd rhwydwaith Cymru a'r Gororau. Canlyniad hyn yw bod yn rhaid i rai teithwyr bellach ddefnyddio gwasanaethau eraill ar gyfer cyrraedd rhai lleoliadau.

Bydd Trafnidiaeth Cymru yn parhau i gydweithio â rhanddeiliaid a gwranddo ar deithwyr, gan geisio defnyddio'r adborth gwerthfawr y maent yn ei dderbyn er mwyn parhau i wella a ffurfio eu cynlluniau ar gyfer y rheilffyrdd. Bydd ein harnserlenni a'n gwasanaethau cysylltu yn cael eu hystyried yn rhan o'r gwaith yma.

Camau gan Gynulliad Cenedlaethol Cymru

Er nad yw'n cyfeirio at y gwasanaethau penodol o Fangor a nodwyd gan y deisebydd, yn y [Cyfarfod Llawn ym mis Ionawr 2020](#) gofynnodd Rhun ap Iorwerth AC i'r Gweinidog wneud datganiad "am effaith y newid diweddar yn yr amserlenni tren ar orsafoedd llai". Mae ymateb y Gweinidog, a'r drafodaeth ddilynol, wedi'u cynnwys isod:

Ken Skates AC: Newidiadau amserlen mis Rhagfyr oedd y newid mwyaf i wasanaethau ers dros dri degawd. Mae hyn wedi bod o fudd i rai defnyddwyr rheilffyrdd, tra bo gwasanaethau eraill, yn anffodus, wedi cael eu heffeithio. Mae Trafnidiaeth Cymru wedi ceisio cyflwyno mesurau amgen lle effeithiwyd ar wasanaethau, ac maent yn adolygu posibilidau pellach ar gyfer diwygio'r amserlen fel rhan o newidiadau amserlen mis Mai.

Rhun ap Iorwerth AC: Mae hwn yn achos o gwestiwn yn cael ei ateb cyn i mi gael ei ofyn o ar lafar, ond mae yna faterion pwysig sydd yn dal angen eu trafod. Mi wnaeth nifer o etholwyr gysylltu efo fi yn dilyn newidiadau amserlenni yn siomedig bod gwasanaethau i orsafoedd llai Môn—Fali, Rhosneigr, Tŷ Croes, Bodorgan a Llanfairpwll—wedi cael eu lleihau. Oes, mae eisiau gwasanaethau cyflym, ond mae angen gwasanaethu ein cymunedau ni hefyd.

Dwi yn falch bod Trafnidiaeth Cymru wedi dod yn ôl ataf i rŵan, ers i mi gyflwyno'r cwestiwn yma, i ddweud bod yna newidiadau wedi cael eu gwneud i amserlenni sydd yn bodloni nifer o'r cwynion a gafodd eu gwneud. Wedi dweud hynny, mae yna sawl bryder o hyd ynglŷn ag argaeledd trenau i orsafoedd llai ar ddiwedd y diwrnod ysgol ac yn y blaen. Mae Trafnidiaeth Cymru wedi cyfaddef i mi, 'Na, wnaethon ni ddim efallai ymgynghori digon efo'r cymunedau wrth wneud y penderfyniadau', a dwi'n meddwl bod y pryderon eraill yma ynglŷn â threnau diwedd y dydd yn enghraifft arall o rywbeth fyddai wedi cael ei fflagio i fyny pe bai ymgynghori iawn wedi cael ei wneud. Ydy'r Gweinidog yn cytuno

efo fi bod yn rhaid cael ymrwymiad i ymgynghori yn ofalus iawn efo cymunedau ynglŷn â sut mae newidiadau arfaethedig yn mynd i effeithio arnyn nhw?

Ken Skates AC: Ydw, rwy'n cytuno'n llwyr â'r Aelod, ac mae ymgynghori priodol yn rhywbeth rwyf wedi'i godi gyda Trafnidiaeth Cymru wrth inni nesáu at newidiadau amserlen mis Mai. Rwy'n credu ei bod yn hanfodol fod grwpiau rhanddeiliaid, a chymunedau, yn cael eu hysbysu ymhell cyn y newidiadau arfaethedig fel y gallant gyfrannu rhywfaint o fewnbwn i weld a yw'r newidiadau hynny'n fuddiol ai peidio. Ceir rhwymedigaeth gytundebol, wrth gwrs, i sicrhau nad yw gorsafoedd yn cael llai o wasanaethau nag a oedd ganddynt pan gafodd y fasnachfaint ei gosod, ac mae'n rhaid cynnal y rhwymedigaeth honno, a dyna'r rheswm pam fod Trafnidiaeth Cymru wedi bod yn gweithio i bennu gwasanaethau amgen hyd at fis Mai, pan eir i'r afael â'r gwasanaethau a dynnwyd yn ôl o rai o'r gorsafoedd llai o faint.

Eich cyf/Your ref P-05-944
Ein cyf/Our ref KS/00313/20

Janet Finch-Saunders AC

Cadeirydd, y Pwyllgor Deisebau

13 Chwefror 2020

Diolch am eich llythyr dyddiedig 27 Ionawr ynghylch deiseb P-05-944.

Rydw i a hefyd Trafnidiaeth Cymru yn cydnabod bod y newid a wnaed i'r amserlen er mwyn cyflwyno'r llwybr cyflym rhwng y Gogledd a'r De wedi codi pryderon ymysg teithwyr. Mae'r gwaith o ddatblygu amserlenni yn waith heriol iawn ac mae angen ystyried nifer o ffactorau er mwyn gallu cyflwyno'r llwybr cyflym hwn y mae gwir ei angen.

Roedd Trafnidiaeth Cymru wedi ymrwmo i gyflwyno gwasanaethau cyflymach rhwng Caerdydd a Chaerdydd bob dydd o'r wythnos erbyn mis Rhagfyr 2019. Byddai trenau modern a mwy cyfforddus yn cael eu defnyddio ar gyfer y gwasanaethau hyn. Mae hyn wedi arwain at newid amseroedd trenau eraill a newidiadau i batrymau galw gwasanaethau ar hyd rhwydwaith Cymru a'r Gororau. Canlyniad hyn yw fod yn rhaid i rai teithwyr bellach ddefnyddio gwasanaethau eraill ar gyfer cyrraedd rhai lleoliadau.

Bydd Trafnidiaeth Cymru yn parhau i gydweithio â rhanddeiliaid a gwrando ar deithwyr, gan geisio defnyddio'r adborth gwerthfawr y maent yn ei dderbyn er mwyn parhau i wella a ffurfio eu cynlluniau ar gyfer y rheilffyrdd. Bydd ein hamserlenni a'n gwasanaethau cysylltu yn cael eu hystyried fel rhan o'r gwaith yma.

Ken Skates AC/AM

Gweinidog yr Economi, Trafnidiaeth a Gogledd Cymru
Minister for Economy, Transport and North Wales

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Ken.Skates@llyw.cymru
Correspondence.Ken.Skates@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 76

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Response to the Petition Committee Re: Reverse the cuts to commuter trains services in North East Wales petition (P-05-944)

This petition was motivated by the recent changes to the weekday commuter time train service which did link Bangor to stations in North East Wales (departing Bangor at 17:18). This was the only direct service to link Bangor to North East Wales departing between 15:04 and 19:02 (following cuts to two other rush hour services over the past 5 years).

This cut further highlights issues regarding the poor treatment of rail commuters in North Wales compared to those in the South as we shall demonstrate, and which we believe requires urgent action by the Assembly Government.

The service was cut in December without any consultation of local rail users, and even took the train staff by surprise. A direct result of the cut is that we are already aware of a number of 'regular' users who now drive along the coast as they are no longer able to commute by train. These include an NHS dentist who lives in Flintshire and works in Bangor, a number of Bangor University staff who live in North East Wales and Chester, and a consultant at Ysbyty Gwynedd. We are also aware of at least one commuter who is being forced to work an extra day 'for free' to make up his hours as a consequence of being forced to catch an earlier evening train by the cut in the 17:18 service.

We have contacted Transport for Wales (TfW) to complain and received a variety of 'excuses' that include:

1. A shortage of rolling stock. Not particularly credible given the train still runs!
2. The train is to be made up of new rolling stock and so will no longer fit into the North East Wales stations. Hardly credible given similar trains are already stopping at these stations!

In their most recent communication, TfW spokesperson cited timetabling constraints by Network Rail and Great Western Railway as another implausible excuse, a point to which we will return below.

We find the minister's response particularly unhelpful. It comes as no surprise that he hides behind the somewhat patronising 'incredibly challenging' timetabling excuse! However, our primary concern lies in his statement:

"TfW had a commitment to introduce faster Cardiff-Holyhead services each weekday by December 2019, services that would be delivered using modern, more comfortable 'loco hauled' services in the coming months."

- The 'commitment' is clearly a commitment to the Assembly Government?
- The 'more comfortable' presumably means First Class?
- ***The implication of this statement is clearly that the Welsh Assembly Government policy is to prioritise first class rail users between Holyhead and Cardiff (whoever they may be?) over North Wales commuters.***

The minister went on to state that, *"This has led to different train times and changes to calling patterns across the Wales and the Borders Network, which has meant that in some circumstances passengers need to connect to other services ..."*

We note that on Saturdays the 17:18 service from Bangor still calls at Colwyn Bay, Rhyl, Prestatyn, and Flint, and so using the TfW timetable we have been able to compare the “different train times and changes to calling patterns”:

- On weekdays this train departs Chester (for Cardiff) at 18:22.
- In contrast, on Saturday, this train departs Bangor 2 minutes later and arrives in Chester at 18:29, a net saving of 5 minutes on this section of the journey on weekdays.
- The net impact is that this service arrives in Cardiff at 21:24 on weekdays, and 21:34 on Saturday. i.e. shortening the journey time by 8 minutes on weekdays (does an 8 minute saving on a 4 hour 15 minute journey time really constitute ‘*more comfortable*’?).
- What is more perplexing, from a business view point, is that whilst the changes have adversely impacted North Wales commuters (and in consequence ticket revenue), the new weekday calling pattern include stations like Church Stretton (annual station usage: 0.139M) and Craven Arms (0.1M).
- Passenger numbers are considerably smaller at these stations than the by-passed North Wales stations (e.g. Rhyl 0.52M, Prestatyn 0.332M, see Table 1 more details).
- Despite considerably small passenger footfall, train services stopping at stations south of Strewsbury are already more frequent, in the early evening, than they are in the rush hour in North Wales. For example, a commuter wishing to travel from Bangor to Colwyn Bay, Rhyl, Prestatyn, or Flint has a choice of two direct services at either 16:15 or 19:02. In contrast, early evening trains south from Church Stretton have a frequency of approx. every 30 minutes (ie. 19:07, **19:38**, 20:11). The 19:38 train is the minister’s “*more comfortable*” service!
- ***It would therefore appear that the changes in stopping patterns prioritise passengers in South Shropshire nipping down to Hereford for a pint over North Wales Commuters.***

We would like to remind the Petitions Committee that the most recent cut to North East Wales weekday rush hour services is only the latest in a series of cuts.

In recent years, the morning service which used to arrive in Bangor at 9:38 was cut. In the evening, there was previously an hourly direct service between Bangor and the North East Wales stations. Now there is only one changing service between 16:15 and 19:02, departing Bangor at 18:09, which frequently leaves passengers stranded as the connecting service east from Llandudno Junction is often cancelled. Strangely, however there is still an hourly service on a Saturday!

In the other direction, there has also been a reduction in rush hour services which stop at stations in North East Wales. For example, Flint’s ‘busiest’ train (according to station staff) was the 7:21 to Manchester, but this service was cut about 5 years ago. Strangely, it still runs on a Saturday!

We believe that these previous cuts have been at least partly responsible for the significant fall in the number of passengers using North East Wales rail network over the past 5 years (see Table 1).

Table 1: North Wales station usage figures (from Wikipedia):

Station/ year	Colwyn Bay	Rhyl	Prestatyn	Flint	Shotton
2014/15	0.292	0.544	0.349	0.266	0.241
2015/16	0.286	0.537	0.349	0.266	0.237
2016/17	0.278	0.534	0.345	0.261	0.234

2017/18	0.269	0.520	0.333	0.258	0.215
2018/19	0.281	0.520	0.334	0.278	0.223
Change	-4%	-5.5%	-5.3%	+4.5%	-8.5%

For comparison, during the same period, passenger numbers using Chester Station have increased substantially (+10.7%), with a UK wide increase in regional rail use of +7.2%.

Our conclusion is that whilst the use of regional railways has increased substantially across the UK in the period 2014/15 – 2018/19, stations in North Wales have not experienced that increase. Indeed, all bar Flint have seen a significant decline. Note that the most recent figures are for 2018/19 and so do not include the impact of the recent cuts.

Despite the impoverished levels of service, the passengers in North Wales are expected to pay more. We consider that another contributory factor to the declining passenger numbers is likely to be the high fares charged on the North Wales coast in comparison to the remainder of the Transport for Wales Network. Even following the 10% cut in North Wales rail fares in January, the cost of a single ticket still comes in at around 45p/ mile. For comparison, fares in South Wales equate to around 25p/ mile. This is shown in Table 2.

Table 2: The costs of travel per mile for rail journeys in South and North Wales, compared.

Route	Distance (miles)	Anytime single ticket (£)	Cost (£) per mile
Bangor - Flint	48	19.8	0.4125
Swansea - Cardiff	45	12.0	0.2667
Bridgend - Cardiff	24	5.3	0.2208
Maesteg - Cardiff	27	5.0	0.1852
Newport - Cardiff	16	5.4	0.3375
Flint -Llandudno Junction	34	16.7	0.4912
Flint - Colwyn Bay	30	16.7	0.5567
Flint - Rhyl	23	9.3	0.4043
Bangor-Rhyl	25	13.3	0.5320

At the same time, many of the reduced fare options are not available to North Wales commuters. For example, the “Carnet” option is not available between Flint/ Chester and Bangor.

Overall, in our opinion the Assembly Government needs to reconsider their commitment to a sustainable railway network, as they are currently overseeing the decline of an important element of the network at a time of growth elsewhere across the UK.

Furthermore, we would suggest that the ‘visions’ of the electrification of the North Wales Coast line expressed by various ministers and AMs, in recent weeks since the H2S announcement, are simply not credible against the background of declining passenger numbers which we believe are a direct result of the high costs increasing inconvenience associated with North Wales rail commuting.

More broadly, we are disappointed that the minister's response did not address the key points of the petition, namely that impoverished yet overpriced train services in the North Wales that clearly contravene his Assembly Government's policies and commitments by:

1. Forcing people from public transport into their cars, at the time of a climate emergency, contributing to road congestion and greenhouse gas emissions.
2. Denying access to Bangor University by those living in some of Wales' most deprived communities, and more generally curtailing employment opportunities for those who rely on public transport.

In summary, we consider the minister's response to our petition inadequate and unsatisfactory, and ask the Petitions Committee to consider that:

- **The most recent commuter train cut appears to prioritise the comfort of a few passengers travelling to South Wales/ Cardiff over the needs of many commuters using the North East Wales stations daily;**
- **Cuts to TfW services in North Wales cannot be excused by the 'incredible complexity' of planning and timetabling constraints;**
- **These cuts disproportionately target the passengers in North Wales, who are already paying more for their rail journeys compared to their counterparts in South Wales;**
- **In consequence, passenger numbers in North Wales are declining, in significant contrast to the growth trend observed in South Wales and across the rest of the UK;**
- **This trend is only set to get worse, jeopardising the Assembly Government plans and commitments to sustainable public transport, addressing climate change, and reducing inequalities.**

Therefore, we urge the Committee to advise the Government to act decisively, reverse the cuts to commuter trains services in North East Wales, and consider the negative impact of TfW actions more broadly.

Yours Sincerely,

Prof Thomas Rippeth

Dr Hans-Peter Kubis

Dr Simon Viktor

Dr Mihela Erjavec

P-05-945 Yr Argyfwng Hinsawdd a Choedwig Genedlaethol i Gymru
Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Coed Cadw – The Woodland Trust in Wales,
ar ôl casglu cyfanswm o 4,354 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru i gynyddu gorchudd coed ar frys a hynny er mwyn helpu mynd i'r afael â'r argyfwng hinsawdd a chwymp natur sydd wedi'i gofnodi'n dda.

Fe ddatgelodd 'Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol' Llywodraeth Cymru nad oes unrhyw ecosystemau yng Nghymru yn wydn yn ecolegol.

Mae arnom angen mwy o goed mewn ardaloedd trefol a gwledig i fynd i'r afael â lefelau uchel o lygredd aer, i leihau cyfnodau poeth dros ben ynghyd â llifogydd, i gynyddu bywyd gwylt a chreu storfa garbon uwchben ac o dan y ddaear.

Fe all afonydd, gwrychoedd a lleiniau gysylltu cynefinoedd mewn ffordd effeithiol iawn, ac mae'r rhain yn croesi Cymru o'r mynyddoedd i'r arfordir. Mae gan lawer ohonynt goedwigoedd, dolydd a chorsydd hynafol cyfoethog o ran bioamrywiaeth, ond mae eu hystod a'u hansawdd wedi dirywio'n aruthrol dros y 50 mlynedd diwethaf.

Mae ein hafonydd ar eu hiachaf pan fydd sribedi eang o goetir llydanddail wrth eu hochrau, wedi'u pori'n ysgafn. Mae coed yn darparu rhywfaint o gysgod tywyll gan gadw afonydd yn oer a'u hamddiffyn rhag llygredd, gan leihau erydu pridd sy'n digwydd mewn ffordd anghynladwy, a'u helpu i gadw ffermwyr ar y tir.

Er mwyn helpu natur i wella mae rhaid i ni ail-greu tirweddau sy'n fwy cyfeillgar i fyd natur trwy greu cynefinoedd rhyng-gysylltiedig mwy ac iachach.

Wedi'i gosod a'i hariannu'n gywir, fe all coedwig genedlaethol newydd ddarparu llawer o atebion ar gyfer holl genedlaethau'r dyfodol, sef Cymru 'wytnach'.

Rydym yn galw am strategaeth gynhwysfawr i gyflawni:

- cynnydd o 5000 hectar y flwyddyn mewn gorchudd coed mewn ardaloedd trefol, ar ffermydd ac yn yr ucheldiroedd
- gorchudd coed sydd o leiaf 50% o goed llydanddail brodorol, sydd orau ar gyfer bioamrywiaeth, a lles y cyhoedd
- rheoli coed, coedwigoedd, coetiroedd a gwrychoedd yn gynaliadwy, i'w hamddiffyn rhag difrod a darparu brithwaith cymysg o gynefinoedd i fyd natur a phobl
- cyllid newydd i ffermwyr ar gyfer 'Gwrychoedd a Lleiniau phorfa goediog draddodiadol - amaeth-goedwigaeth
- cyllid ar gyfer meithrinfeydd coed cymunedol, i alluogi pobl i ddod o hyd i safleoedd ar gyfer coed, plannu a thyfu coed ledled Cymru
- 'Coedwig Genedlaethol Cymru' sy'n wirioneddol genedlaethol ac arloesol

Gwybodaeth ychwanegol:

Cyfeiriadau

Argyfwng Hinsawdd: https://llyw.cymru/datganiad-ysgrifenedig-llywodraeth-cymru-yn-datgan-ei-bod-yn-argyfwng-hinsawdd?_ga=2.201866649.961203271.1566908326-1911851882.1561038657

Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol:

<https://cdn.naturalresources.wales/media/682367/sonarr-summary-september-2016-welsh-edited-august-2017.pdf>

Cymru Wydn: <https://futuregenerations.wales/cy/aotp/resilience-cy/>

Gyda strivedi eang o goetir llydanddail wrth eu hochrau, wedi'u pori'n

ysgafn: https://www.researchgate.net/publication/281902234_Beyond_cool_Adapting_upland_streams_for_climate_change_using_riparian_woodlands

Meithrinfeydd coed

cymunedol: <https://www.longforest.cymru/News/planhigfeydd-coed-cymunedol-blog-gan-coed-cadw>

Amaeth-goedwigaeth: cyfuno amaethyddiaeth a

choed <https://www.woodlandtrust.org.uk/blog/2018/07/cynhaeaf-cenedlaethau-r-dyfodol/>

Geirfa

Bioamrywiaeth: yr amrywiaeth o fywyd a geir ar y ddaear. Mae'n cynnwys pob rhywogaeth o blanhigion ac anifeiliaid, eu niferoedd a'u hamrywiaeth genedig

Gwydnwch ecosystem: mae hwn yn golygu pa mor dda y gall ecosystemau ddelio ag aflonyddwch – naill ai trwy eu gwrthsefyll, gwella ohonynt, neu addasu iddynt. Gall ecosystemau gwydn barhau i ddarparu gwasanaethau a buddion er gwaethaf yr aflonyddwch hwn

Cynefin: cartref neu amgylchedd naturiol anifail, planhigyn neu organeb arall

Cysylltedd cynefinoedd: sut mae darnau o gynefin yn cysylltu â'i gilydd i ffurfio rhwydwaith cynefinoedd cysylltiedig sy'n caniatáu i rywogaethau ryngweithio a symud

Gwrychoedd a Lleiniau: y cynefinoedd sy'n ffurfio gwrychoedd, llinellau coed, lleiniau, ymylon afonydd a nentydd, ffosydd, waliau cerrig a ffiniau eraill

Nwyddau Cyhoeddus: nwyddau neu wasanaeth a ddarperir heb elw i bob aelod o gymdeithas, naill ai gan y llywodraeth neu gan unigolyn neu sefydliad preifat

Gorchudd Coed: yr ardal sydd wedi'i chysgodi gan ganopiâu coed a llwyni

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Gorllewin Caerdydd
- Canol De Cymru

Teitl: P-05-945 Yr Argyfwng Hinsawdd a Choedwig Genedlaethol i Gymru

Y Pwyllgor Deisebau | 10 Mawrth 2020
Petitions Committee | 10 March 2020

Rhif y Ddeiseb: P-05-945

Teitl y ddeiseb: Yr Argyfwng Hinsawdd a Choedwig Genedlaethol i Gymru

Geiriad y ddeiseb: Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru i gynyddu gorchudd coed ar frys a hynny er mwyn helpu mynd i'r afael â'r argyfwng hinsawdd a chwymp natur sydd wedi'i gofnodi'n dda.

Fe ddatgelodd 'Adroddiad ar Sefyllfa Adnoddau Naturiol' Llywodraeth Cymru nad oes unrhyw ecosystemau yng Nghymru yn wydn yn ecolegol.

Mae arnom angen mwy o goed mewn ardaloedd trefol a gwledig i fynd i'r afael â lefelau uchel o lygredd aer, i leihau cyfnodau poeth dros ben ynghyd â llifogydd, i gynyddu bywyd gwyllt a chreu storfa garbon uwchben ac o dan y ddaear.

Fe all afonydd, gwrychoedd a lleiniau gysylltu cynefinoedd mewn ffordd effeithiol iawn, ac mae'r rhain yn croesi Cymru o'r mynyddoedd i'r arfordir. Mae gan lawer ohonynt goedwigoedd, dolydd a chorsydd hynafol cyfoethog o ran bioamrywiaeth, ond mae eu hystod a'u hansawdd wedi dirywio'n aruthrol dros y 50 mlynedd diwethaf.

Mae ein hafonydd ar eu hiachaf pan fydd stribedi eang o goetir llydanddail wrth eu hochrau, wedi'u pori'n ysgafn. Mae coed yn darparu rhywfaint o gysgod tywyll gan gadw afonydd yn oer a'u hamddiffyn rhag llygredd, gan leihau erydu pridd sy'n digwydd mewn ffordd anghynladwy, a'u helpu i gadw ffermwy'r ar y tir.

Er mwyn helpu natur i wella mae rhaid i ni ail-greu tirweddau sy'n fwy cyfeillgar i fyd natur trwy greu cynefinoedd rhyng-gysylltiedig mwy ac iachach.

Wedi'i gosod a'i hariannu'n gywir, fe all coedwig genedlaethol newydd ddarparu llawer o atebion ar gyfer holl genedlaethau'r dyfodol, sef Cymru 'wytnach'.

Rydym yn galw am strategaeth gynhwysfawr i gyflawni:

- cynnydd o 5000 hectar y flwyddyn mewn gorchudd coed mewn ardaloedd trefol, ar ffermydd ac yn yr ucheldiroedd
- gorchudd coed sydd o leiaf 50% o goed llydanddail brodorol, sydd orau ar gyfer bioamrywiaeth, a lles y cyhoedd
- rheoli coed, coedwigoedd, coetiroedd a gwrychoedd yn gynaliadwy, i'w hamddiffyn rhag difrod a darparu brithwaith cymysg o gynefinoedd i fyd natur a phobl
- cyllid newydd i ffermwyr ar gyfer 'Gwrychoedd a Lleiniau' a phorfa goediog draddodiadol – amaeth-goedwigaeth
- cyllid ar gyfer meithrinfeydd coed cymunedol, i alluogi pobl i ddod o hyd i safleoedd ar gyfer coed, plannu a thyfu coed ledled Cymru
- 'Coedwig Genedlaethol Cymru' sy'n wirioneddol genedlaethol ac arloesol

1. Cefndir

1.1. Coetiroedd yng Nghymru

Rhychwant gofodol

Roedd 309,000 hectar (ha) o goetiroedd yng Nghymru ym mis Mawrth 2019, a oedd yn cynrychioli 14.9% o gyfanswm arwynebedd y tir. Cyfartaledd yr UE ar gyfer arwynebedd coetir yw 37%. Mae 92,700 ha arall o orchudd coed y tu allan i goetiroedd (ym mis Ionawr 2016), a welir yn bennaf mewn tirweddau amaethyddol, ardaloedd trefol a choridorau trafndiaeth. Mae hyn yn golygu bod tua 19.4% o arwynebedd tir Cymru wedi'i orchuddio gan goetiroedd a choed.

Dywed Cyfoeth Naturiol Cymru fod y cymedr gorchudd canopi coed mewn trefi yng Nghymru yn 16.3% yn 2013 (PDF, 1.35MB). Mae hyn yn ostyngiad o 17% yn 2009. Mae manau agored cyhoeddus yn cyfrif am 53% o orchudd coed trefol er eu bod yn gorchuddio 22% yn unig o dir trefol ac ardaloedd tai dwysedd uchel, yn aml mewn lleoedd o amddifadedd uchel, yn cynnwys dim ond 1% o orchudd coed trefol. Mae'r adroddiad hefyd yn dangos bod 72% o drefi Cymru wedi colli gorchudd coed rhwng 2009 a 2013, a chafodd 7,000 o goed mawr eu tynnu oddi ar drefi a dinasoedd rhwng 2006 a 2013.

Plannu ac ailstocio

Yn 1905, dim ond 88,000 ha o goetir yng Nghymru, ond erbyn 1965 roedd hyn wedi tyfu i 201,000 ha, ac erbyn 1998 roedd 299,000 ha o orchudd coetir.

Y gyfradd blannu ar gyfartaledd am y degawd diwethaf (2009-2019) oedd 430 ha y flwyddyn. Y gyfradd ailstocio ar gyfartaledd (ailblannu coed oedd wedi cwmpo) am y degawd diwethaf oedd 1,920 ha y flwyddyn.

Gosododd [Strategaeth Newid Hinsawdd Cymru \(2010\)](#) darged o blannu 100,000 ha o goetir newydd rhwng 2010 a 2030 ar gyfradd o 5,000 ha y flwyddyn. Yn [Coetiroedd i Gymru: cynllun gweithredu \(2016\)](#), dywedodd Llywodraeth Cymru mai dim ond 3,203 ha o goetir newydd a gafodd eu plannu rhwng 2010 a 2015. Adolygodd Llywodraeth Cymru ei tharged plannu yn 2018, gweler yr adran ar y polisi cyfredol isod.

1.2. Gwasanaethau ecosystem

Gwasanaeth ecosystem yw canlyniad system naturiol sydd â buddion i bobl. Mae Llywodraeth Cymru yn categorio'r gwasanaethau hyn yn ei [Strategaeth Coetiroedd i Gymru](#) fel a ganlyn:

- gwasanaethau cyflenwi - e.e. cynhyrchu coed;
- gwasanaethau rheoleiddio - e.e. dal a storio carbon a gwella ansawdd aer;
- gwasanaethau diwylliannol - ee buddion hamdden ac iechyd; a
- gwasanaethau cynnal - e.e. cynyddu bioamrywiaeth.

[Roedd Forest Research yn rhoi gwerth ar adnoddau coetir Cymru](#) yn y pedwar maes penodol o echdynnu pren, dal a storio carbon, hamdden ac ansawdd aer. Fe wnaethant ganfod mai cyfanswm gwerth blynyddol y gwasanaethau a ddarperir gan goetiroedd Cymru yn 2015 oedd £606m. Dangosir y dadansoddiad rhwng y pedwar gwasanaeth gwahanol yn Nhabl 1.

Tabl 1: Gwerth blynyddol y gwasanaethau a ddarperir gan goetiroedd Cymru yn 2015. Ffynhonnell: [Forest Research](#)

Gwasanaethau ecosystem	Echdynnu pren	Dal a storio carbon	Hamdden	Ansawdd aer	Cyfanswm
Gwerth (£m)	28.3	108	85	385	606.3

Sector coedwigaeth fasnachol

Dangosodd y [Dangosyddion Coetiroedd i Gymru](#) diweddaraf fod Gwerth Ychwanegol Gros (GVA) y sector coedwigaeth yng Nghymru yn £665m yn 2017. Roedd £50m o'r cyfanswm hwn o dorri a thrin coed, £250m o weithgynhyrchu cynhyrchion pren, a £365m o weithgynhyrchu papur.

[Cyflogwyd rhwng 10,300 ac 11,000 o bobl yn y sector coedwigaeth yn 2017](#), gyda 9,000 o'r rhain yn gyflogeion a 2,000 yn hunangyflogedig. Roedd 805 o unedau busnes unigol yn y sector. Nid yw'r ffigurau hyn yn cynnwys busnesau sy'n cael eu cefnogi gan goetiroedd, fel hamdden.

Storio carbon ac ansawdd aer

Amcangyfrifir bod faint o garbon a gafodd ei secwestru (ei gymryd i mewn a'i storio) gan goetiroedd Cymru yn 1.84 miliwn tonnall cyfwerth â charbon deuocsid (CO₂e) bob blwyddyn. Mae'r sector Defnyddio Tir, Newid Defnydd Tir a Choedwigaeth (LULUCF) yn ei gyfanrwydd yn sinc net o garbon, a gostyngodd allyriadau Cymru 770,000 tonnall CO₂e yn 2016.

Ymysg y llygryddion aer sy'n cael yr effaith fwyaf ar iechyd pobl mae mater bach, gronynnol sy'n llai na 10 µm o faint (PM₁₀). Yn 2015 amcangyfrifwyd bod coetiroedd Cymru wedi tynnu 16,211 tonnall o PM₁₀ o'r aer. Gan ddefnyddio canllawiau cost difrod ansawdd aer, cafodd y PM₁₀ hwn a waredwyd yn 2015 ei brisio yn £385 miliwn.

Hamdden

Mewn arolwg yn 2019 a gynhaliwyd gan Forest Research, dywedodd 77% o ymatebwyr Cymru eu bod wedi ymweld â choetiroedd ar gyfer hamdden yn ystod y 12 mis diwethaf, a cherdded oedd y gweithgaredd mwyaf poblogaidd. Mae nifer y grwpiau coetiroedd cymunedol gweithredol wedi cynyddu o 76 yn 2016 i 95 yn 2019. Mae arwynebedd y tir ar brydles, sy'n eiddo i grwpiau cymunedol neu'n cael eu rheoli ganddynt wedi cynyddu o 1,706 ha yn 2016 i 5,623 ha yn 2019.

Bioamrywiaeth

Mae Adroddiad Cyflwr Adnoddau Naturiol (SoNaRR) yn nodi bod coetir derw ucheldirol ymhlith y mwyaf helaeth o'r holl gynefinoedd o'r pwys mwyaf yng Nghymru. O'r 542 rhwogaeth o'r pwys mwyaf, canfu Comisiwn Coedwigaeth Cymru fod 210 o rywogaethau yn dibynnu'n llwyr neu'n rhannol ar gynefinoedd coetir.

Yn y SoNaRR, canfu bod coetiroedd llydanddail lled-naturiol gwydnwch ecosystem a aseswyd gan Cyfoeth Naturiol Cymru yn weddol wydn, ac roedd y gwytnwch yn gymedrol i uchel ar gyfer coetiroedd wedi'u plannu (cymysgeddau brodorol ac anffodorol).

2. Camau gweithredu Llywodraeth Cymru

Strategaeth Llywodraeth Cymru

Cyhoeddodd Llywodraeth Cymru ei Strategaeth Coetiroedd i Gymru diweddaraf ym mis Mehefin 2018, gan nodi ei gweledigaeth ar gyfer coetiroedd dros yr 50 mlynedd nesaf.

Y pedwar maes allweddol i'w cyflawni yn y strategaeth yw:

- Ymateb i newid hinsawdd
- Coetiroedd i bobl
- Sector coedwigaeth cystadleuol ac integredig
- Ansawdd amgylcheddol

Mae'r strategaeth yn nodi uchelgais i blannu o leiaf 2,000 ha o goetir newydd yn flynyddol rhwng 2020 a 2030. Argymhellwyd y targed hwn gan Bwyllgor y DU ar Newid Hinsawdd i Gymru fodloni ei gofynion statudol o dan Ddeddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016 o ostyngiad o 80% mewn allyriadau o'r llinell sylfaen erbyn 2050.

Mae cynllun cyflenwi carbon isel (2019) Llywodraeth Cymru yn ailadrodd mai ei huchelgais yw cyrraedd y targed plannu coed o 2,000 ha y flwyddyn, ond i gynyddu hyn i 4,000 ha y flwyddyn "cyn gynted ag y bo modd".

Coedwig Genedlaethol

Fe wnaeth y Prif Weinidog, Mark Drakeford, gynnwys y syniad o Goedwig Genedlaethol yn ei fanifesto arweinyddiaeth. Adlewyrchir y cynnig ym 'Mholisi 9' y Fframwaith Datblygu Cenedlaethol drafft, sy'n nodi:

"Mae Llywodraeth Cymru yn ymrwymedig i ddatblygu coedwig genedlaethol a bydd yn nodi safleoedd a dulliau cyflawni priodol er mwyn cyflawni'r nod hwn. Caiff camau gweithredu i ddiogelu lleoliadau ar gyfer y goedwig genedlaethol eu cefnogi."

Cafodd y weledigaeth ar gyfer y Goedwig Genedlaethol ei chyflwyno gan y Prif Weinidog ar 12 Gorffennaf 2019 i'r Pwyllgor Craffu ar Waith y Prif Weinidog:

"... I am very, very committed to the idea of developing a national forest for Wales, both because in a climate emergency context, it's an obligation on us to do more, and I also think it's just such a great thing to have for Wales. We have this fantastic coastal path, which is a tremendous draw to people in Wales, and a national forest, which is not just picking a new area and putting it there, but trying to link up the forests we have in Wales already so that you could walk continuously from one part of Wales to the other, almost, never leaving the national forest, is my vision of it. I want it to be somewhere where people want to go, where there'll be opportunities for leisure like mountain biking—lots of things we can do.

It's a 20-year project, and the latest advice that I've been looking at is to look at the map and see where existing forests are already to be found and then how we can create corridors between them, so that, in the end, over a 20-year period, there will be this continuous forest, and looking to see where the first opportunities are to begin that."

Llythyr y Gweinidog

Ysgrifennodd Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig, Lesley Griffiths (y Gweinidog o hyn ymlaen) at Gadeirydd y Pwyllgor Deisebau ynglŷn â'r ddeiseb hon ar 11 Chwefror 2020. Yn y llythyr, pwysleisiodd y Gweinidog fod dull Llywodraeth Cymru wedi'i amlinellu yn y strategaeth Coetiroedd i Gymru.

Mewn perthynas â'r Goedwig Genedlaethol, dywed y Gweinidog:

"The Welsh Government is investing £4.5m to begin establishing a National Forest in Wales. The National Forest will contribute to increasing woodland creation in Wales, alongside other measures such as the Glastir Woodland

Creation scheme. The National Forest will also unlock other opportunities, such as helping local communities better connect with the natural environment and tourism.”

Ychwanegodd y Gweinidog fod gwrthdroi'r dirywiad mewn bioamrywiaeth yn flaenoriaeth a bod Llywodraeth Cymru eisiau annog ymgysylltiad cymunedol mewn coetiroedd, gan ddarparu cyllid tuag at 'Llais y Goedwig', sef rhwydwaith coetiroedd cymunedol, llawr gwlad.

3. Camau Gweithredu Cynulliad Cenedlaethol Cymru

Heb gyrraedd gwreiddyn y mater: Adroddiad ymchwiliad y Pwyllgor

Cyhoeddodd Pwyllgor Newid Hinsawdd, Amgylchedd a Materion Gwledig y Cynulliad adroddiad ym mis Gorffennaf 2017 yn dilyn ei ymchwiliad i bolisi coetiroedd.

Amlygodd y diffyg difrifol o greu coetiroedd yng Nghymru yn ystod y blynyddoedd diwethaf, yn bennaf oherwydd rhwystrau rheoliadol, biwrocraidd, ariannol a diwylliannol. Nododd hefyd mai'r gred oedd bod diffyg cyllid ar gyfer rheoli coetir yn effeithio ar ansawdd amgylcheddol coetiroedd brodorol.

Gwnaeth yr adroddiad 13 o argymhellion i Lywodraeth Cymru, â'r nod o wella cyfraniad amgylcheddol, economaidd a chymdeithasol coetiroedd Cymru.

Cafwyd ymateb ffurfiol gan y Gweinidog i'r adroddiad ym mis Medi 2017. Derbyniodd 12 o'r 13 argymhelliad, er bod naw o'r rhain wedi'u derbyn mewn egwyddor yn unig. Gwrthododd un yn unig.

Un o'r argymhellion a dderbyniodd oedd annog Llywodraeth Cymru i adolygu ei strategaeth Coetiroedd i Gymru; cafodd y ddogfen wedi'i diweddarau ei chyhoeddi ym mis Mehefin 2018 (gweler uchod).

Roedd yr un argymhelliad a wrthodwyd yn galw ar i Lywodraeth Cymru ymrwymo i sicrhau isafswm o 20 y cant o orchudd canopi gan goed mewn trefi. Dywed y Gweinidog fod un targed yn annhebygol o helpu i gyflawni nodau'r Pwyllgor ac y byddai'n rhagfarnu'r broses benderfynu leol a ragwelir o dan Ddeddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015 a Deddf yr Amgylchedd (Cymru) 2016.

Cwestiynau yn y Cyfarfod Llawn a Phwyllgorau

Codwyd y cysyniad o goedwig genedlaethol mewn nifer o gyfarfodydd pwyllgor y Cynulliad ac yn y Cyfarfod Llawn yn ystod y misoedd diwethaf.

Yn ystod sesiwn graffu ar y gyllideb ddrafft 2020-21 yn y Pwyllgor Newid Hinsawdd, Amgylchedd a Materion Gwledig yn y Cynulliad, gofynnwyd i'r Gweinidog a oedd y cyfalaf o £4.5m a ddyrannwyd yn ddigon i gyrraedd targedau plannu coed Llywodraeth Cymru. Mewn ymateb dywedodd:

“No. I think we'll need additional funding [...] The private sector, I think, will play a big part; I don't think we can just do it from Government alone. You've heard me say many times that we're not planting enough trees and we need to ensure that we plant more, and we will.”

Gwneir pob ymdrech i sicrhau bod y wybodaeth yn y papur briffio hwn yn gywir adeg ei gyhoeddi. Dylai darllenwyr fod yn ymwybodol nad yw'r papurau briffio hyn yn cael eu diweddarau o reidrwydd na'u diwygio fel arall i adlewyrchu newidiadau dilynol.

Eich cyf/Your ref P-05-945
Ein cyf/Our ref LG/00251/20

Janet Finch-Saunders AC
Cadeirydd y Pwyllgor Deisebau

Government.Committee.Business@gov.wales

11 Chwefror 2020

Annyl Janet

Diolch am eich llythyr dyddiedig 27 Ionawr ynghylch Deiseb P-05-945 Coed Cadw ar yr Argyfwng Hinsawdd a Choedwig Genedlaethol i Gymru.

Mae Strategaeth *Coetiroedd i Gymru* Llywodraeth Cymru yn amlinellu ein hymrwymiad i sicrhau bod mwy o goed yn cael eu plannu yng Nghymru a bod coetiroedd yn cael eu creu a'u rheoli'n gynaliadwy.

Mae ein strategaeth hefyd yn cynnwys amcanion Deddf yr Amgylchedd (Cymru) (2016) a wnaeth drosi'n ddeddfwriaeth yr arferion gorau rhyngwladol er mwyn gwrthdroi'r dirywiad mewn bioamrywiaeth drwy reoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy. Mae hefyd yn seiliedig ar Safon Coedwigaeth y DU (UKFS) sef safon cyfeirio'r Llywodraeth ar gyfer rheoli coedwigoedd yn gynaliadwy yng Nghymru a'r DU.

Mae'r strategaeth *Coetiroedd i Gymru* yn nodi targed o weld cynnydd o fwy na 2,000 o hectarau'r flwyddyn o goetiroedd rhwng 2020 a 2030, a thu hwnt. Pennwyd y ffigwr hwn yn unol ag argymhelliad Pwyllgor Annibynnol y DU ar Newid Hinsawdd i helpu i fynd i'r afael â'r argyfwng hinsawdd.

Mae Llywodraeth Cymru yn buddsoddi £4.5 miliwn i ddechrau sefydlu Coedwig Genedlaethol yng Nghymru. Bydd y Goedwig Genedlaethol yn cyfrannu at greu mwy o goetiroedd yng Nghymru, ochr yn ochr â mesurau eraill megis cynllun Glastir - Creu Coetir. Bydd y Goedwig Genedlaethol hefyd yn datgloi cyfleoedd eraill, megis helpu cymunedau lleol i gysylltu'n well â'r amgylchedd naturiol a thwristiaeth.

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400
Gohebiaeth.Lesley.Griffiths@llyw.cymru
Correspondence.Lesley.Griffiths@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 91

Croesawn ohebiaeth yn y Gymraeg. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

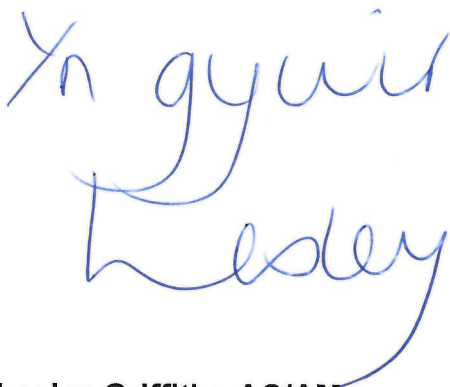
Mae plannu coed yn ddyhead hirdymor sy'n golygu bod angen inni newid sut ydym yn defnyddio tir. Ni fyddwn yn gweld y canlyniadau dros nos. Mae'r busnes coedwigaeth yn ei hanfod yn fusnes hirdymor. Mae'n cymryd amser i goed dyfu ac felly mae angen i'n polisïau weithredu yn y byrdymor ond mae'n rhaid iddynt hefyd fod yn berthnasol ymhenn 50 mlynedd. Mae'n bwysig bod ein targedau yn uchelgeisiol ac yn realistig.

Mae Llywodraeth Cymru am sicrhau bod egwyddorion rheoli adnoddau naturiol yn gynaliadwy yn cael eu defnyddio wrth blannu coed i sicrhau bod y goeden gywir yn cael ei phlannu yn y man cywir. Mae hefyd yn bwysig sicrhau cydbwysedd o ran cynnal ein coedwigoedd conwydd cynhyrchiol a hyrwyddo pren o Gymru. Gall mewnfario pren, yn enwedig o ardaloedd lle nad yw'r safonau amgylcheddol mor uchel â'n rhai ni, fod yn broblematic ac rwy'n ei ystyried yn hanfodol ein bod yn annog diwydiant pren deinamig yng Nghymru.

Mae angen ystyried plannu coed ochr yn ochr ag adnoddau naturiol pwysig eraill megis cynefin, tirwedd ac ansawdd dŵr er mwyn sicrhau'r manteision economaidd ac amgylcheddol gorau posibl yn deillio o ehangu'r gorchudd coetir yng Nghymru.

Mae dull gweithredu a fframwaith cyflenwi Deddf yr Amgylchedd (Cymru) yn ymwneud â gwrthdroi'r dirywiad mewn bioamrywiaeth drwy fabwysiadu arferion gorau rhyngwladol. Mae'r Polisi Adnoddau Naturiol yn nodi 'rhwydweithiau ecolegol cydnerth' fel blaenoriaeth ar gyfer gwrthdroi'r dirywiad mewn bioamrywiaeth. Ar Ystâd Goetir Llywodraeth Cymru, rydym yn bwrw ymlaen â hynny drwy Ddatganiadau Ardal a'r Cynllun Gweithredu Adfer Natur.

Mae Llywodraeth Cymru hefyd am annog y cyhoedd i ymwneud â choetiroedd. Dan y Cynllun Galluogi Adnoddau Naturiol a Llesiant, mae Llywodraeth Cymru hefyd yn darparu cyllid tuag at Llais y Goedwig. Mae Llais y Goedwig yn grŵp rhwydwaith ar lawr gwlad sy'n cefnogi grwpiau coetir cymunedol ar draws Cymru. Mae gan Llais y Goedwig sylfaen gwirfoddoli mawr ac mae'n gweithio mewn cydweithrediad â sefydliadau, grwpiau cymunedol ac unigolion eraill i hyrwyddo coetiroedd cymunedol yng Nghymru.

Lesley Griffiths AC/AM

Gweinidog yr Amgylchedd, Ynni a Materion Gwledig
Minister for Environment, Energy and Rural Affairs

Janet Finch-Saunders AM
Chair of Petitions Committee
National Assembly for Wales
Cardiff Bay
Cardiff
CF99 1NA

✉ Coed Cadw
The Woodland Trust
Llys y Castell
6 Heol yr Eglwys Gadeiriol
Caerdydd CF11 9LJ
Castle Court
6 Cathedral Road
Cardiff CF11 9LJ
☎ 0292 002 7732
🌐 coedcadw.org.uk
woodlandtrust.org.uk

4 March 2020 *By e-mail*

Dear Ms Finch-Saunders,

Petition 05-945: The Climate Emergency and a National Forest for Wales

May I thank you for considering this petition and for the opportunity to comment on the Minister's letter. Our comments below respond to the topics covered in each paragraph of that letter. We welcome the general direction and scope indicated in the Minister's summary of the Welsh Government's tree, woodland and forestry programmes.

We are particularly interested in opportunities to explore the "step change" that the Minister mentions, and the ambition and scale of achievement that could be possible, given the Government's declaration of a climate emergency and recognition of biodiversity decline. Our view on what is needed of Government and local authorities are summarised in our Emergency Tree Plan¹, published in January this year.

Sustainable forestry (paragraphs 2 and 3)

We welcome the Welsh Government's commitment to sustainable forestry, and in particular the strong commitment to maintain independent certification of the Government's forest estate through the UK Woodland Assurance Scheme (UKWAS)².

- i) We would be interested to hear any thoughts the Minister has on the development of the UK Forest Standard (UKFS)³ given that:-
 - a. The Welsh Government's own monitoring shows that only 20% of private forestry in Wales is "known to be managed" to the UK Forest Standard. The remainder is not subject to any audit process.⁴
 - b. UKFS is a UK wide standard that does not directly embed the SMNR principles or ambition of Welsh policy and legislation.

Planting targets (Paragraph 4)

We welcome the clear commitment to challenging interim planting targets, and the recent increases in planting achieved under the Glastir Woodland Creation Scheme.

¹ Woodland Trust (2020) Emergency Tree Plan.

<https://www.woodlandtrust.org.uk/publications/2020/01/emergency-tree-plan/>

² UKWAS. UK Woodland Assurance Scheme. <http://ukwas.org.uk/>

³ UKFS UK Forest Standard. . <https://www.gov.uk/government/publications/the-uk-forestry-standard>

⁴ Welsh Government (2019). Woodlands for Wales Indicators 2017-2018. Chapter 3 Sustainable Forest Management <https://gov.wales/woodlands-wales-indicators>

- i) We understand that applications from landowners to this scheme have greatly exceeded the available budget. Can the Minister confirm the extent of un-funded applications received, and the proportion of these applications that is of sufficient standard to be suitable for funding?
- ii) How will the Minister significantly increase resourcing for green infrastructure and tree planting to meet the urgency and scale of the climate emergency?

National Forest for Wales (Paragraph 5)

We greatly welcome the Wales National Forest programme and look forward to more details being announced by the First Minister. Coed Cadw is hosting an event with the First Minister at Brynau in Neath on the 12th of March. We summarised our aspirations for a new Wales National Forest in our submission to the inquiry by the Climate Change, Environment and Rural Affairs Committee in December.⁵ An extract of our submission is attached.

Step change in land use (Paragraph 6)

We absolutely agree with the Minister's comment that tree planting is a long term aspiration and requires a step change in land use. We note the recent advice from the Committee for Climate Change that forest cover should be increased across the UK from an average of 13% to an average of 19% by 2050.⁶

- i) We would like to ask what progress Welsh Government is making with developing a long term plan to achieve such a significant change in land use.
- ii) What plans does the Welsh Government have to resource such a step change and help landowners significantly increase tree cover?
- iii) What does the Minister need from the farming, forestry and biodiversity sectors to make sufficiently rapid progress?
- iv) What improvements does the Minister think are needed in the quality, breadth and availability of advisory expertise able to support increases in tree cover in a wide range of different circumstances and for different needs?

Timber production (Paragraph 7)

We support the aspiration to increase the proportion of quality timber grown in Wales, and retaining its added value within Wales.

- i) What plan does the Welsh Government have to increase the resilience and future-proofing of the forest industry and diversify away from the current high volume / low value business model, dependent on a few softwood species and on highly centralised high volume processing?
- ii) What role will the Welsh Government forest estate play in leading this diversification?

Habitats, landscape, water quality and flood mitigation (Paragraphs 8 and 9)

We welcome the Minister's emphasis on the need for woodland to deliver these other substantive benefits and to contribute to reversing biodiversity decline. We point out that the design and composition of plantations intended for commercial timber production, and their management by clear-felling, severely compromises the delivery of the "public goods" benefits such as biodiversity and water management. Our view is that other methods of increasing tree cover better meet these objectives, in particular agroforestry, urban tree planting and the use of

⁵ Woodland Trust (2019) submission to CCERA inquiry on the National Development Framework.

⁶ Committee on Climate Change (2020). Land use policies for a net zero UK. 123 pp

<https://www.theccc.org.uk/publication/land-use-policies-for-a-net-zero-uk/>

natural regeneration of native species. Our provisional analysis of the potential of these approaches is attached.

- i) What approach does the Minister propose to ensure that public funding for woodland creation is directed to the effective delivery of these “public goods”?
- ii) What emphasis will the Minister be making for the case for agroforestry? We believe that additional hedge, shelterbelt and riparian planting on farms can meet up to a third of the woodland expansion target and deliver many public and farm business benefits. Our guidance note on agroforestry and flooding is attached.⁷
- iii) Will the Minister ensure that NRW reviews flood management strategies to fully develop the potential of nature based solutions to water management?
- iv) NRW has reported that 159 out of our 220 towns in Wales have shown a decline in tree canopy cover between 2009 and 2013, including losing large amenity trees at a rate of 1000 trees per year.⁸ What proposals does the Minister have to ensure that local authorities reverse the current declines in urban tree cover?

Community Woodlands (Paragraph 10)

We welcome the Welsh Government’s commitment to supporting community engagement in woodland and we look forward to a substantial stakeholder engagement process around the creation of the new National Forest. Given the significance of the land use change envisaged we suggest that it is vital that the farming community and the public are supportive.

- i) What approaches to consultation on the location and design of new forest creation is the Minister considering, to avoid the damage done by previous episodes of afforestation and to ensure a strong “social licence” for woodland expansion?
- ii) What analysis is available to the Minister of the economic and community enterprise opportunities arising from substantial woodland expansion, for example in meeting needs for fencing and the potential for community tree nurseries?

Carbon Sequestration and Storage

The Minister does not mention carbon sequestration and storage in her letter. The climate change mitigation potential of additional woodland creation is the main driver for calls to significantly increase tree cover and this is recognised in the Welsh Government’s Low Carbon Wales plan.

There are many complexities involved in establishing the true capacity of trees and woodland to sequester carbon as they grow and to lock carbon into long term storage.

- i) We would like to ask the Minister what analysis the Government has available on the contributions to these goals available from different sorts and uses of woodland and different approaches to increasing tree cover? We would question assumptions that standard plantation creation designed for timber production is the best means of securely locking up atmospheric carbon.
- ii) What potential does the Minister see to drive the creation of a commercial carbon offset market to fund new woodland creation in Wales?
- iii) Will the Welsh Government produce carbon budgets for its own infrastructure projects, such as its roads programme and Cardiff Wales Airport?

⁷ Coed Cadw (2020) unpublished. Briefing note on Agroforestry and Flooding.

⁸ NRW (2016) Tree Cover in Wales Towns and Cities: Understanding canopy cover to better plan and manage our urban trees // Study Summary. <https://naturalresources.wales/media/679615/eng-urban-tree-summary-2016.pdf>

We greatly appreciate the opportunity to suggest these topics and look forward to the discussion. Please contact me or Jerry Langford should the Committee members require any further information on any of the issues raised.

Yours sincerely

Natalie Buttriss

Director of Wales

Cyfarwyddwraig Cymru

Enc

1. Coed Cadw – comments to CCERA on Wales National Forest
2. Coed Cadw = Briefing note on Agroforestry and Flooding
3. Coed Cadw - Possible contribution to targets of different forms of new woodland creation

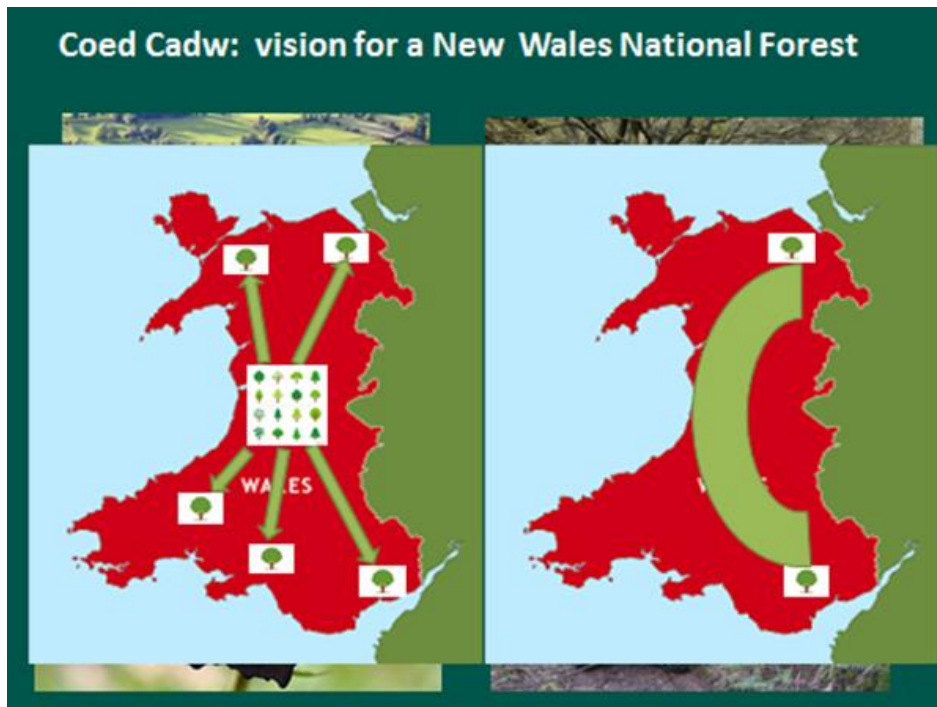
Wales National Forest

Comments to Climate Change, Environment and Rural Affairs Committee.

Inquiry on NDF 13th November 2019

A New Wales National Forest

1. We believe the First Minister's intention is for something inclusive and inspirational and think it is important that this political leadership is maintained. It is important that this new initiative does not just become a utilitarian delivery plan for the woodland expansion targets or a rebranding of the existing public forest estate.
2. We see a new "fforest" as a well wooded landscape which provides an attractive and healthy environment in which many things can happen, including housing and development.
3. We see the programme operating on a national scale, connected from north to south and across both urban and rural locations. We see a truly national and distinctive Welsh brand, flexible to local circumstances.
4. We think it essential that public and stakeholder engagement is at the heart of developing activity. Throughout the NDF document there is frequent reference to communities but the process of community engagement or co-design is barely discussed.

Views on the policy on establishing a national forest (policy 9). In particular: Whether the draft NDF gives sufficient detail on this issue. Your involvement in developing this proposed policy

- We are involved in current discussions through the Woodland Strategy Advisory Panel and are also making representations direct to WG
- The idea is still at the development stage, and we think it is important not to close down on details too early, in order to ensure the project is sufficiently ambitious and inclusive. We have proposed a substantial stakeholder engagement and scoping exercise which we hope the WG will fund.
- This engagement process needs to take place over an extended period of time. There is value in the early announcement of one or two demonstration sites provided these launch a process which invites far wider participation
- We believe the First Minister's intention is for something inclusive and inspirational and think it is important that this political leadership is maintained. It is important that this new initiative does not just become a utilitarian delivery plan for the woodland expansion targets or a rebranding of the existing public forest estate.
- A Wales National Forest can start a new and different conversation around woodland that does not repeat the mistakes of the forest expansion of the 1950s when a top down and divisive process destroyed public support for forestry.
- We see a new "fforest" as a well wooded landscape which provides an attractive and healthy environment in which many things can happen, including housing and development.
- We see the programme operating on a national scale, connected from north to south and across both urban and rural locations. We see a truly national and distinctive Welsh brand, flexible to local circumstances.
- We think it essential that public and stakeholder engagement is at the heart of developing activity. Throughout the NDF document there is frequent reference to communities but the process of community engagement or co-design is barely discussed.

Briefing Note

Agroforestry can help mitigate flooding

Planting trees improves the infiltration of rain and surface water into the soil. Tree roots open up the soil structure and create a larger network of large pores in the surrounding soil.

Research carried out at Pontbren¹ in Montgomeryshire has demonstrated the value of planting hedges and strips of woodland both across slopes and to protect stream edges. These are agroforestry actions which particularly applicable to livestock farming in Wales. In addition to helping with flood mitigation they deliver many other benefits for livestock welfare and productivity, biodiversity and landscape and carbon storage.

Widespread adoption of such measures, supported by a new sustainable farming scheme, would help to reduce and hold back peaks flows, especially if combined with other “slow the flow” measures and natural flood management approaches.

(Photo: Pontbren)

Suitably located and designed tree belts can help reduce flash flooding and soil erosion by slowing down surface water flow and sending it deeper into the soil.

Research results² clearly showed shelterbelts across slopes captured surface run-off and allowed it to percolate into the soil. Within woodland the overland flows were greatly reduced.

Through reducing overland flows and increasing infiltration, peak stream flows were also reduced. These effects were apparent within just two years of planting. The benefits will be greater with deeper rooting tree species, including most native broadleaves. Coniferous species including spruces and pines tend to be shallower rooting.

A second valuable agroforestry measure is the fencing and planting in riparian protection zones. This can also slow down water run-off into streams and has a very significant role in

¹ Woodland Trust (2013) The Pontbren Project: A farmer lead approach to sustainable land management in the uplands. C. Keenleyside 33 pp bilingual
<https://www.woodlandtrust.org.uk/publications/2013/02/pontbren-project-sustainable-uplands-management/>

² Bird SB Emmett BA Sinclair FL Stevens PA Reynolds B Nicholson S & Jones T 2003. Pontbren: Effects of tree planting on agricultural soils and their functions. Report to CCW, NAW and FC.

intercepting sediment and nutrients and protecting stream banks from trampling and erosion.

As a result vegetation has recovered and stream morphology has returned to a more natural profile with riffles and pools, which are used by trout and supporting other wildlife.

Soil erosion is a loss to the farm, but also has a damaging effect of biological processes in the stream.

(photo: Pontbren. M Townsend)

The Evidence

Evidence of the impact on flooding of providing cross slope and riparian belts of trees has been recently summarised by the Centre for Ecology and Hydrology as part of their evidence work for the Welsh Government to inform the new Sustainable Farming scheme.³

They concluded that:-

On average, compared to the grazed pasture, runoff volumes were reduced by 48% in ungrazed pasture and by 78% in the woodland, and five years after tree planting soil infiltration rates were 67 times greater in the woodland than in the grazed pasture. Further work is needed to understand the full impact of trees as they reach maturity, and whether the ability of soil below trees to store water could be further improved through tree species selection (Marshall et al., 2014)⁴. A modelling study using the observed Pontbren data predicted an average 5% reduction of a severe flood event as a result of creating woodland strips across 7% of this 12km² catchment (McIntyre et al., 2012)⁵.

On riparian woodland they note that the co-benefits on stream quality and habitat are substantial but there is currently a lack of direct observational evidence on the impact of

³ Keenleyside, C.B.1 & Old, G.H. (2019) Environment and Rural Affairs Monitoring & Modelling Programme (ERAMMP). Sustainable Farming Scheme Evidence Review. Technical Annex 9: Flood Mitigation. Report for Welsh Government 26pp. <https://erammp.wales/en/resources>

⁴ Marshall, M.R. et al (2014). The impact of rural land management changes on soil hydraulic properties and runoff processes: results from experimental plots. *Hydrological Processes*, 28, 2617-2629.

⁵ McIntyre, N. et al (2012). The potential for reducing flood risk through changes to rural land management: outcomes from the Flood Risk Management Research Consortium. Presentation to British Hydrological Society's 11th National Symposium, Hydrology for a Changing World (Dundee, 2012).

riparian woodland on flood flows at catchment scale. They note that modelled data does provide some evidence.

For example, Dixon et al. (2016)⁶ modelled riparian forest restoration in the New Forest and found that de-synchronisation of flood waves resulted in a significant reduction in peak flows at the catchment scale (~100km²).

Photo: fencing for riparian planting in the bleak Doethe Fawr catchment in the Cambrian Mountains

Another review of the benefits of agroforestry reported evidence from European experience on the possible impact of agroforestry interventions on flooding ⁷

“Wheater et al. (2012)⁸ have also predicted the effect of tree planting on water flows from a 400ha sub-catchment. Relative to a baseline scenario, removing all trees increased the median flood peak by 20%, adding tree shelterbelts reduced the peak by 20%, whilst full afforestation reduced the peak by 60%. Whilst Wheater et al. (2012) note that these changes were reduced for more extreme flood events, the results highlight that tree planting can reduce runoff and flooding for ‘median’ events.”

Also:-

“In South West France agroforestry is also being promoted at a larger scale to improve flood management and reduce soil erosion as part of the Agr-eau project in the Adour-Garonne watershed (Balaguer, 2016)⁹, an approach that it would be good to replicate in the UK.”

⁶ Dixon, S. J., et al. (2016). The effects of river restoration on catchment scale flood risk and flood hydrology. *Earth Surface Processes and Landforms* 41(7): 997-1008.

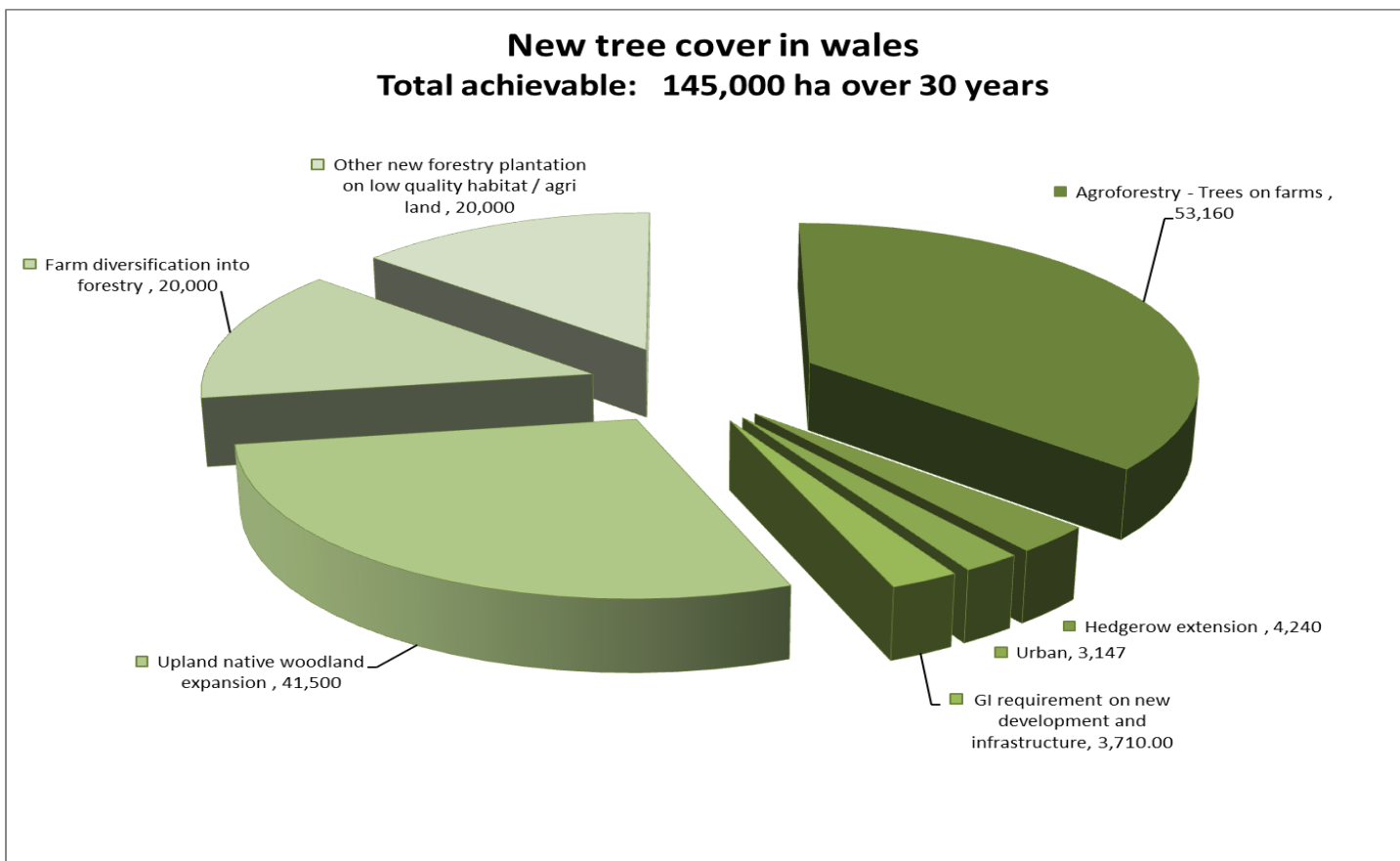
⁷ Burgess P (2017) Agroforestry in the UK *Q Journal of Forestry* April 2017 vol 111 No 2 pp111-116

⁸ Wheater, H.S. et al (2012) Chapter 22. *Modelling Environmental Change: Quantification of Impacts of Land Use and Land Management Change on UK Flood Risk In: System Identification, Environmental Modelling, and Control System Design* (Eds: L. Wang & H. Garnier) Springer-Verlag London Limited.

⁹ Balaguer, F. (2015) *Agr’eau: Developing a Resource-Efficient, Ecofriendly, Climate-Smart Agriculture across the Adour-Garonne Watershed (South- West France)*. Presentation at the Agroforestry Event at EXPO 2015, Milan, Italy. 12 September 2015. <https://www.agforward.eu/index.php/en/news-reader/id-12-september-2015.html>

Provisional analysis of possible contribution to targets of different forms of new woodland creation

Tudalen y pecyn 102

Subject to further analysis

P-04-667 – Cylchfan ar gyfer Cyffordd yr A477/A4075

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Cyngor Tref Sir Benfro ar ar ôl casglu 115 Llofnod

Geiriad y ddeiseb

Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru i gael gwared ar Gyffordd Mynegbost yr A477/A4075 a rhoi cylchffordd yn ei lle – nid yw'r trefniadau presennol wedi datrys y problemau ar y rhan beryglus hon o'r ffordd.destun mesurau arbennig.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Gorllewin Caerfyrddin a De Sir Benfro
- Canolbarth a Gorllewin Cymru

Eich cyf/Your ref P-04-667
Ein cyf/Our ref KS/00195/20

Janet Finch-Saunders AC

Government.Committee.Business@gov.wales

// Chwefror 2020

Diolch am eich e-bost dyddiedig 16 Ionawr ynghylch Deiseb P-04-667 Cylchfan ar gyfer Cyffordd yr A477/A4075.

Mae ein Hasiant Cefnffyrdd yn y broses o gynnal adolygiad uwch o ddiogelwch ar gyffordd yr A477/A4075, yn ogystal ag arolwg teledu cylch cyfyng a ddylid ei gwblhau erbyn diwedd y flwyddyn ariannol. Cynhelir arolwg teledu cylch cyfyng pellach yn ystod cyfnod y Sulgwyn, pan fydd mwy o draffig, er mwyn gallu cymharu.

Caiff canlyniadau yr adolygiad o ddiogelwch ac arolwg teledu cylch cyfyng eu defnyddio i helpu i ystyried unrhyw fesurau priodol ar gyffordd yr A477/A4075.

Ken Skates AC/AM

Gweinidog yr Economi, Trafnidiaeth a Gogledd Cymru
Minister for Economy, Transport and North Wales

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Ken.Skates@llyw.cymru
Correspondence.Ken.Skates@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh and responses to correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

**P-04-667 A Roundabout for the A477/A4075 Junction, Correspondence –
Petitioners to Committee, 04.03.20**

Petitions Committee

Welsh Government.

Cardiff Bay.

Cardiff.

CF99 1NA

REF:- Petition P-04-667 – Roundabout for the A477/A4075 Junction

Dear Sir/Madam,

I am writing to you as a member and nominated representative of Cosheston Community Council with regards to the above petition that is due to be considered at your next meeting on Tuesday 3rd March 2020.

Representatives of our council, together with members of Pembroke Town Council last year met with Simon Hart MP and Angela Burns AM to discuss and highlight the issue(s) regarding the safety of the junction known locally as 'Nash Fingerpost', as well as the stretch of road to the West of it which travels towards Pembroke Dock.

Whilst we welcome both the traffic survey's and enhanced safety reviews that we understand are to be carried out by the end of the financial year, we are somewhat disappointed that the issues concerning the safety record of the stretch of road to the West of this junction seem to have been ignored.

The 1 mile stretch of the A477 trunkroad to which I am referring lies approx. 0.5 miles west of 'the Fingerpost' and encompasses 2 'staggered' crossroads that serve the busy service village of Cosheston. These 'staggered crossroads were created as part of the road straightening/improvement scheme which was undertaken approximately years ago.

Our concerns as a council are that this stretch of road is particularly dangerous around these 2 crossroads due to the lack of decent lighting, road markings (both in paint and reflector studs), signage and in inadequate Refuge/Central Turning Lanes.

Travelling East from Pembroke Dock on the A477, the first staggered crossroad junction that you come to is known locally as Slade Cross. This junction is the main access road to the village of Cosheston, as well as being a very well used access to

Pembroke. The junction has no lighting whatsoever, has very poor signage, the coloured road marker studs are inadequate and the Refuge/Central Turning Lanes that are in situ to aid crossing of the carriageway are too narrow and are not really fit for use. The Highway Code states that the proper use of these types of Central Turning Lane is to drive straight onto it, not blocking and allowing any vehicles coming from your left to pass the front of your vehicle in order to themselves turn, before yourself pulling out onto the carriageway. The 2x Refuges/Central Turning Lanes, one which enables traffic to drive in/out of Cosheston by crossing the A477, the other which enables traffic to drive in/out of Pembroke (by way of what's known locally as Mylett's Hill) by crossing the A477, are both too narrow and do not allow proper use as stated by the Highway Code – there is not enough room to sit in the Turning Lane to allow vehicles to pass the front of your vehicle without the rear of your vehicle protruding onto and slightly obstructing a live lane of traffic on the busy A477. I do not have statistics to hand, but local knowledge of accidents on this junction should be backed up in official statistics/Police reports.

Approximately 0.5 miles further East along the A477 from Slade Cross junction is the staggered crossroads known locally as Scoufields Cross. This is a second access into the village of Cosheston via Broadford Lane and also an increasingly used 'rat-run' to access Pembroke via a road known as Mutton Hill. This junction has no lighting, no road markings in either paint or by way of coloured marker studs, very poor signage and no Refuge/Central Turning Lane. In order for any motorist to turn off the A477 onto Broadford Lane or onto Mutton Hill, then this requires traffic to be brought to a dead stop on what is recognised as a very busy trunkroad, used regularly by HGV's travelling to/from the ferry terminal at Pembroke Dock. The lack of a Refuge/Central Turning Lane together with no lighting, poor road marking and poor signage at this particular junction has resulted in at least 3 major accidents in the last 18 months, 2 of which requires the air ambulance. Official statistics/Police reports will I'm sure back up my claims and would probably highlight many more serious accidents over a longer time period.

The three 'main' junctions East of Pembroke Dock – Slade Cross, Scourfields Cross and Nash Fingerpost, are getting to be busier junctions with traffic travelling East out of Pembroke Dock and wanting to turn right, crossing the Westbound A477 Carriageway to access Pembroke. Since the introduction of the new traffic lights at Pembroke Dock's Waterloo Roundabout and new Traffic Lights on Pembroke's Bush Hill, commuters are increasingly using the above stated junctions as 'rat-runs' to try to reduce their travelling times to/from work. Some of the lanes that are being used were not designed for the level of traffic using them, but the contentious issue is that to access these lanes, they must first use these poorly designed junctions to cross the A477.

As previously stated, we as a council welcome the Safety Review and Traffic Survey planned for Nash Fingerpost, but would also request that the issues I have addressed above regarding the Slade Cross and Scoufields Cross junctions are also reviewed and revisited.

In our opinion, Slade Cross needs to have its 2x Refuge/Central Turning Lanes widened and possibly marked with designated 'lanes' as is currently in use at the Nash Fingerpost junction. It also needs to be illuminated – it sits in a hollow and is a very dark, poorly marked junction difficult for even residents to judge, let alone holiday makers or Foreign HGV drivers on the busy A477. With regards to the Scoufields Cross junction, we feel that this incredibly dangerous junction at the least warrants a Refuge/Central Turning Lane to protect motorists from having to stop dead in a busy live carriageway in order to make a turn. Better signage and road marking would also be an improvement but the main 'life saver' would be a Refuge/Central Turning Lane.

We feel that the above points are not only valid, but essential, in order to make this stretch of the A477 safer. Please consider and hopefully act on our suggestions before more members of the public are killed or injured.

Many thanks in advance,

Nicholas A. James (on behalf of)

Coshaston Community Council

Eitem 3.2

P-05-907 Newid cyflymder pentre Cemaes i 30mya

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Manon Pughe, ar ôl casglu cyfanswm o 93 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru i leihau'r cyfyngiad cyflymder ym mhentref Cemaes (ar ffordd yr A470 rhwng Machynlleth a Dolgellau) o 40mya i 30mya. Galwn arnynt hefyd i ymestyn ardal y cyfyngiad fel ei fod yn cychwyn wrth arwydd Cemaes wrth ddod i mewn i'r pentref o gyfeiriad Glantwymyn.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Sir Drefaldwyn
- Canolbarth a Gorllewin Cymru

**P-05-907 Change the speed limit in Cemaes to 30mph, Correspondence –
Petitioner to Committee, 29.02.20**

Diolch o galon am yr e bost. Dan ni ddim yn teimlo bod y pwnc yn cael ei ateb yn eich llythyr. Felly nid oes llawer y gallem ei ddweud ar wahan i ofyn i chi eto i geisio prysuro'r broses i newid cyflymdra cyn i unrhywbeth difrifol ddigwydd.

Diolch o galon

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

P-05-750 Ar gyfer eitemau untro: cyflwyno System Dychwelyd Ernes ar gyfer cynwysyddion diodydd a sicrhau y gellir compostio cynwysyddion bwyd cyflym a'r offer sy'n gysylltiedig â hwy

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Gymdeithas Cadwraeth Forol ac ystyriwyd am y tro cyntaf gan y Pwyllgor yn ystod Mai 2017, ar ôl casglu 1,993 llofnod.

Geiriad y ddeiseb

Mae'r Gymdeithas Cadwraeth Forol yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru i weithredu er mwyn i Gymru gyfrannu'n gadarnhaol at y nod byd-eang yn Neddf Llesiant Cenedlaethau'r Dyfodol (Cymru) 2015, ac i adeiladu ar y canlyniadau rhagorol a gafwyd drwy godi tâl ar fagiau plastig, drwy weithredu dau gam arall a fyddai'n helpu Cymru i gyrraedd economi diwastraff, cylchol. Hynny yw:

1. Cyflwyno system dychwelyd ernes yng Nghymru ar gyfer pob cynhwysydd diod untro, fel poteli gwydr a phlastig a chaniau alwminiwm.
2. Deddfu er mwyn codi tâl ar yr holl gynwysyddion bwyd a diodydd cyflym a'r offer sy'n gysylltiedig â hwy nad oes modd eu compostio'n llawn, oni bai ei bod yn bosibl eu hailddefnyddio, eu hail-lenwi, eu cynnwys mewn cynllun dychwelyd neu eu casglu i'w hailgylchu mewn siopau.

Mae systemau dychwelyd ernes eisoes ar waith mewn mwy na 40 o wledydd ledled y byd a phrofwyd bod y rhain yn lleihau sbwriel, yn cynyddu cyfraddau ailgylchu drwy greu cyflenwad mwy dibynadwy o ddeunyddiau o ansawdd da, yn lleihau costau ar gyfer awdurdodau lleol ac yn creu swyddi.

Mae papurau lapio bwyd cyflym a chwpanau untro yn eitemau sbwriel cyffredin ar ein strydoedd a bydd sicrhau bod modd eu hail-lenwi/eu hailddefnyddio, a'i bod yn hawdd eu hailgylchu neu eu compostio, yn lleihau sbwriel.

Mae'r gwaith o gynhyrchu cynwysyddion diodydd newydd yn ogystal â chynwysyddion bwyd cyflym a chwpanau newydd yn defnyddio llawer iawn o ynni, sy'n cyfrannu at allyriadau nwyon tŷ gwydr. Po fwyaf yr ydym yn

ailgylchu, a pho leiaf o ysbwriel yr ydym yn ei ollwng, gorau oll ar gyfer ein hamgylchedd a'n heconomi.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Rhosan ar Wy
- Swydd Henffordd

Ein cyf/Our ref HB/00092/20

Janet Finch-Saunders AM
Chair, Petitions Committee
National Assembly for Wales
Ty Hywel
Cardiff Bay
Cardiff
CF99 1NA

24 February 2020

Dear Janet,

Thank you for your letter dated 11 February 2020 requesting an update on the proposals to introduce a bottle Deposit Return Scheme (DRS) in Wales.

During 2019 we consulted jointly with the UK Government and the Northern Ireland Executive on the merits of introducing a DRS in England, Wales and Northern Ireland. It received over 208,000 responses and has helped in the development and detailed design of a DRS. This work is being taken forward as a joint project between Wales, Northern Ireland and England and is currently in the design phase.

We also commissioned a piece of consumer research to further understand how a DRS might be received by the public in Wales. This will also further inform the design of the DRS scheme. In summary the main findings were:

- Nearly three quarters of adult survey participants supported the idea of a DRS;
- Between 77% and 83% of survey participants reported they would use a DRS on all or most occasions;
- The findings suggested that older people, those in lower social grades and those without access to a household car may be less able to engage with a DRS for practical and financial reasons;
- 10p was the most popular amount amongst survey participants (37%); and
- An 'all-in' scheme, where all containers carried the same deposit cost, regardless of size, was considered by participants to be the most effective scheme.

This report was published in December 2019, and can be found [here](#).

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Hannah.Blythyn@llyw.cymru
Correspondence.Hannah.Blythyn@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

I also re-affirmed our commitment to the introduction of a DRS in Wales in our recently published consultation document *Beyond Recycling a Strategy to make the Circular Economy in Wales a Reality*. One of the key requirements of a DRS for Wales will be to ensure that it works in conjunction with our established waste collection systems and high recycling rates.

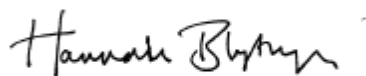
Later this year we will undertake a further joint consultation with the UK Government and the Northern Ireland Executive. The intention is to cover specific issues such as the range of container materials to be included and the possible deposit level.

In parallel work has been undertaken on the primary legislation that will allow Welsh Ministers to enact regulations to bring in a DRS. This is included in the UK Environment Bill, which is currently before the UK Parliament and expected to receive Royal Assent by Christmas 2020.

We are also facilitating a DRS trial using alternative ICT technology and have provided financial support to another DRS trial from our Circular Economy Fund.

A DRS is just one of the interventions that we are committed to that will be needed if we are to achieve our objectives of creating a circular economy, where resources are kept in use longer and waste is avoided, thereby reducing the amount of plastic litter and zero plastic is sent to landfill. We therefore also working on the introduction of an Extended Producer Responsibility system for packaging and the banning of highly littered single use plastic items.

Yours sincerely,

Hannah Blythyn AC/AM

Y Dirprwy Weinidog Tai a Llywodraeth Leol
Deputy Minister for Housing and Local Government

P-05-750 For single use items: introduce a Deposit Return System for drink containers and make fast food containers and utensils compostable, Correspondence – Petitioner to Committee, 04.03.20

MCS welcomes the opportunity to respond to the Deputy Ministers letter of response to your enquiry. Please find below our comments.

Comments on the published survey: Consumer research to inform the design of an effective deposit return scheme

1. MCS welcomes the finding that nearly three quarters of adult survey participants supported the idea of a DRS; and between 77% and 83% of survey participants reported they would use a DRS on all or most occasions.

This demonstrates a high level of public support around these proposed measures. We have public support, cross party support and the Deputy Ministers support there should no barriers to implementing this as soon as legally able.

2. The findings suggested that older people, those in lower social grades and those without access to a household car may be less able to engage with a DRS for practical and financial reasons.

This is to be accepted however it is not insurmountable and has been tackled in other countries where schemes are already in place. As stated in the original Defra consultation document¹, in circumstances where people may find it difficult to access return points due to isolation of rural areas, age or lack of access to transport, there would need to be provision which would allow these consumers to return drinks containers and receive their deposit refund. For example:

- pick-up services for in-scope DRS material in remote and rural areas and for those who would not otherwise be able to access a return point;
- RVMs could be located in areas of high footfall such as transport hubs, so that they are more easily accessible than if only placed within retail points;
- online retailers selling drinks in in-scope drinks containers could be obligated to pick up and refund DRS material.

3. 10p was the most popular amount amongst survey participants (37%)

Scotland is the first part of the UK to introduce a deposit return scheme for drinks containers with a deposit amount of 20p. MCS are of the view that in order to make

working for seas full of life

the scheme as easy to understand as possible, a standardised deposit across the UK should be in place. It would therefore be beneficial to adopt Scotland's deposit of 20p per container. The Scottish consultation document states that the 20p deposit will provide a strong incentive for shoppers to return single-use drinks containers for recycling, thereby increasing the number of these containers which are recycled (and reducing the number which could potentially end up as litter)². As we have seen with the carrier bag charge, the initial 10p cost was a barrier to purchasing a single use carrier bag but over time this appeared to be a less of an incentive. A study by the Environmental Investigation Agency and Greenpeace³ has found that Supermarkets sold 1.5 billion "bags for life" last year (2019), this is an estimated 54 bags per household. Not only does this suggest that 'bags for life' need to be incorporated into the carrier bag charge, but that costs need to promote behaviour change without being a financial hardship. We are concerned that there has been a replacement of one single use disposable item (10p carrier bag) with another (bag for life). We would hope that a 20p DRS fee would be enough of an incentive in the long run to return the bottles.

4. An 'all-in' scheme, where all containers carried the same deposit cost, regardless of size, was considered by participants to be the most effective scheme.

It is important to note that an 'all in' scheme should include not only containers of all sizes but also all materials including aluminium, glass, plastic, and paper cartons. The Defra consultation concluded that some respondents felt that introducing a DRS, which could include only certain materials and containers while excluding others, could lead to consumer confusion and have the unintended consequence of disincentivising recycling through unnecessary complications.

MCS are of the view that including all materials and sizes will result in levelling the playing field for producers and ensure that producers do not switch to materials not included in the system thus distorting the market and potentially creating further environmental problems. Further to this, the more material captured the higher the chances are of increasing recycling levels and decreasing litter levels of these items.

The Scottish system currently only includes PET plastic, MCS would like to see all plastic included.

5. The Defra consultation concluded: We are minded to introduce a DRS for drinks containers in England and Wales from 2023

MCS is of the view that they already have the information and facts they need to adopt DRS, this delay will result in increasing the cost, negatively impacting businesses and resulting in ongoing environmental impacts. The proposed UK Environment Bill will devolve the powers for a DRS to Welsh Government and enable them to set their own targets, therefore Defra will not be able to introduce an England and Wales scheme however we hope all 4 countries will work together to create a standardised scheme.

6. In parallel work has been undertaken on the primary legislation that will allow Welsh Ministers to enact regulations to bring in a DRS. This is included in the UK Environment Bill, which is currently before the UK Parliament and expected to receive Royal Assent by Christmas 2020.

See above. Within Wales we would recommend that all background work, stakeholder consultation, decisions and legislation be finalised prior to the UK Environment Act receiving Royal Assent at the end of 2020, to allow for immediate roll out of the deposit return scheme after this time.

7. We are also facilitating a DRS trial using alternative ICT technology and have provided financial support to another DRS trial from our Circular Economy Fund.

We have not received any details on these 2 trails so cannot comment of their impact or effectiveness. We would request further information.

8. MCS welcomes that the Welsh government are looking to take action on Extended Producer Responsibility (EPR), as well as going above and beyond the EU Single Use Plastic Directive (SUDP).

The Defra consultation on Extended Producer Responsibility for the UK concluded that the Government's intention is to make the necessary legislative changes for a reformed packaging producer responsibility system by 2021, with a new system to be operational from 2023. Similarly to the timelines given for DRS, MCS is of the view that they already have the information and facts they need to adopt EPR successfully in the UK as soon as the Environment Bill reaches Royal Assent.

We would also welcome more information on a timescale for incorporating measures on single use plastics into Welsh legislation. To date the European Legislation includes a ban on the following items:

A EU-wide ban of single-use plastic cotton buds, straws, plates, cutlery, beverage stirrers, balloon sticks, oxo-degradable plastics, and expanded polystyrene food containers, beverage containers and beverage cups by 2021.

We have been informed that the delay to introducing ban on cotton bud sticks, straws etc. is that Welsh Government want to introduce comprehensive legislation covering multiple items rather than piecemeal individual legislation. This is logical but it has led to delays and items banned elsewhere in the UK, are still on sale in Wales, therefore we would recommend swift implementation of the SUPD.

Additionally, we would hope Welsh Government would be more aspirational in the types of items being banned, above those within the SUPD.

Yours faithfully,

Gill Bell

Head of Conservation Wales
Marine Conservation Society

working for seas full of life

W www.mcsuk.org T 01989 566011 info@mcsuk.org [facebook.com/mcsuk](https://www.facebook.com/mcsuk) twitter.com/mcsuk

Registered charity no: 1004005 (England & Wales); SC037480 (Scotland). Company limited by guarantee no: 2550966. Registered in England VAT no: 489 1505 17.
Registered office: Overross House, Ross Park, Ross-on-Wye, HR9 7US.

P-05-864 Gwahardd y defnydd o 'Bensaerniaeth Elyniaethus'

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan People Over Profit, ar ôl casglu 120 o lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i wahardd y defnydd o “Bensaerniaeth Elyniaethus” gan sefydliadau i atal pobl ddigartref rhag cael lloches ac unrhyw strwythurau stryd eraill sydd wedi’u dylunio i atal neu guddio pobl ddigartref.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Castell-nedd
- Gorllewin De Cymru

P-05-856 Ban the use of 'Hostile Architecture', Welsh Local Government Association to Chair, 17.02.20

Dyddiad /Date: 17th February 2020
Gofynnwch am/Please ask for:
Llinell uniongyrchol/Direct line:
Ebost/Email:

Janet Finch-Saunders AM
Chair, Petitions Committee
National Assembly for Wales
Cardiff

Dear Ms Finch-Saunders,

Petition P-05-864 Ban the use of 'Hostile Architecture'

Thank you for your letter seeking WLGA views on the use of 'hostile architecture' to deter rough sleeping in certain locations.

We would certainly take the view that the efforts of local authorities and other stakeholder organisations are most effectively used to prevent all forms of homelessness, whenever possible, and to remove the need for anyone to sleep rough. Local authorities have a range of statutory duties to people who are homeless, or are at risk of becoming homeless, and the WLGA were fully involved in the development of Welsh Government's [Rough Sleeping Action Plan](#).

As has already been emphasised by Welsh Government through their submission in respect of this petition, Planning Policy Wales puts place making at the heart of national planning policy, and requires developers and local planning authorities to think about the well-being of people in the design of new developments.

I can confirm that the WLGA holds no information on the use of 'hostile architecture' by local authorities in respect of their own buildings.

Yours sincerely

Dr Chris Llewelyn, Chief Executive

Dr Chris Llewelyn
Prif Weithredwr
Chief Executive

Cymdeithas Llywodraeth
Leol Cymru
Tŷ Llywodraeth Leol
Rhodfa Drake
CAERDYDD CF10 4LG
Ffôn: 029 2046 8600

Welsh Local Government
Association
Local Government House
Drake Walk
CARDIFF CF10 4LG
Tel: 029 2046 8600

wlga.cymru
wlga.wales

@WelshLGA

Croesawn ohebiaeth yn y Gymraeg a'r Saesneg a byddwn yn ymateb i ohebiaeth yn yr un iaith.

Ni fydd defnyddio'r naill iaith na'r llall yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 120
We welcome correspondence in Welsh and English. We will respond to correspondence in the same language.
Use of either language will not lead to a delay.

Croesawn ohebiaeth yn y Gymraeg a'r Saesneg a byddwn yn ymateb i ohebiaeth yn yr un iaith.
Ni fydd defnyddio'r naill iaith na'r llall yn arwain at oedi.
We welcome correspondence in Welsh and English and will respond to correspondence in the same language.
Use of either language will not lead to a delay.

Eitem 3.5

P-05-927 Cyfleusterau toiled Changing Places

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Llanelli Changing Places Campaign Group, ar ôl casglu cyfanswm o 1,273 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Mae'r ddeiseb hon yn annog Llywodraeth Cymru i wneud newidiadau ar unwaith i reoliadau adeiladu a chynllunio er mwyn sicrhau y darperir cyfleusterau toiled Changing Places, gyda mainc newid i oedolion, teclyn codi a digon o le i 2 ofalwr yn yr holl adeiladau cyhoeddus mawr pan gânt eu hadeiladu, eu hailddatblygu neu eu hailwampio.

Gwybodaeth ychwanegol:

Achos enghreifftiol

"Mae fy merch yn 9 oed ac mae ganddi gyflwr o'r enw oedi datblygiadol cyffredinol ac mae'n defnyddio cadair olwyn. Mae ei hanabledd yn golygu nad yw'n gallu eistedd yn syth heb gymorth ac mae'n ddi-eiriau, felly ni all ddweud wrthyf pan fydd angen iddi fynd i'r tŷ bach. Mae hyn yn golygu ei bod yn gwisgo cewynnau. Pan fydd angen newid ei chewyn pan na fyddwn gartref, rydym yn aml yn cael trafferth dod o hyd i gyfleusterau i wneud hynny. Mae'n mynd yn rhy fawr ar gyfer uned newid cewynnau i fabanod a'n hunig opsiwn arall yw llawr y toiled, sy'n aflan, yn aflanwaith ac, yn fy marn i, yn annynol yn ogystal â bod yn anurddasol. Mae hon yn sefyllfa gwbl annerbyniol ac afresymol i unrhyw un. Hefyd, bob tro rwy'n ei chodi, rwy'n ymwybodol fy mod yn rhoi fy hun mewn perygl o anaf aciwt i'r cefn, a bydd y perygl hwn yn cynyddu wrth iddi fynd yn hŷn ac yn fwy. Ni allaf gredu sut y mae pobl yn llwyddo i newid cewynnau oedolion fel hyn.

Mae miloedd o bobl anabl ar draws Cymru y mae arnynt angen y cyfleusterau a gynigir gan doiled Changing Places.

Dywed Safonau Prydeinig 8300/2018 y dylid darparu toiledau Changing Places mewn adeiladau a chyfadeiladau mwy, megis:

- A/ Terfynfeydd neu gyfnewidfeydd trafndiaeth mawr, e.e. gorsafoedd trenau mawr a meysydd awyr
- B/ Gwasanaethau traffordd
- C/ Cyfleusterau chwaraeon a hamdden, gan gynnwys gwestai mawr
- D/ Canolfannau diwylliannol, megis amgueddfeydd, neuaddau cyngerdd ac orielau celf a chanolfannau ffydd

E/ Stadia ac awditoria mawr

F/ Mangreoedd manwerthu masnachol mawr a chanolfannau siopa

G/ Adeiladau allweddol yng nghanol trefi, e.e. neuaddau tref, canolfannau dinesig a phrif lyfrgelloedd cyhoeddus

H/ Sefydliadau addysgol

I/ Cyfleusterau iechyd, megis ysbytai, canolfannau iechyd a phractisau cymunedol

J/ Atyniadau ymwelwyr eraill, megis parciau thema, traethau sy'n cael eu monitro a pharciau

Gall Llywodraeth Cymru wneud yn well na'r sefyllfa bresennol a gwneud toiledau Changing Places yn orfodol ar gyfer adeiladau cyhoeddus mawr fel y'u rhestrir yn BS8300/2018 ac mae'n rhaid i hyn ddigwydd.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Llanelli
- Canolbarth a Gorllewin Cymru

Julie James AC/AM
Y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol
Minister for Housing and Local Government

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref JJ/00125/20

Janet Finch-Saunders AM
Assembly Member
National Assembly for Wales
Ty Hywel
Cardiff Bay
Cardiff
CF99 1NA
Government.Committee.Business@gov.wales

13 February 2020

Dear Janet,

Thank you for your letter of 24 January following the meeting of the petitions committee on 7 January where you considered petition P-05-927 on changing places toilet (CPT) facilities.

I have now received the advice regarding potential amendments to Building Regulations to increase CPT provision. It is my intention to issue a consultation paper on proposed changes to Approved Document M (Access to and use of buildings) supporting the Building Regulations to make provision of a CPT expected in certain buildings.

I am also aware of the links being made to petition P-05-871 to require baby and toddler changing facilities to be available in both male and female toilets. I will consider if the forthcoming consultation on CPTs should also include proposals to strengthen the provision to expect baby-changing facilities in both male and female toilets. I will write to you again on this point once I have received detailed advice from my officials.

The building regulations only apply where relevant building work is undertaken and do not apply retrospectively, therefore, it is important any proposed changes are supported by other mechanisms to try and increase the provision. Local Authorities, through their toilets strategies, need to identify how provision for both CPT's and baby changing facilities can be increased where the evidence suggests they are needed.

In terms of funding, there is not a single list of grants or other funding that could be utilised to increase the provision of CPTs. This is because grants are offered by a range of organisations (including the Welsh Government), aimed at different target applicants with a range of objectives. The Changing Places website provide some links to potential funding sources, but these are sector specific. http://www.changing-places.org/install_a_toilet/faqs_about_installation/funding.aspx. The guidance provided to support the toilet strategies also identifies certain funding links to assist Local Authorities in implementing their strategies.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Julie.James@llyw.cymru
Correspondence.Julie.James@gov.Wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 124
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Without specific details of the Llanelli Wildfowl and Wetlands Trusts (WWT) proposals I am unable to provide definitive advice on specific schemes, however we recently launched the “Brilliant Basics” scheme (<https://businesswales.gov.wales/tourism/finance#guides-tabs--1>) which may be relevant. Expressions of interest must be submitted by 12 noon on 28 February. I realise this timescale is short, however, for more information on this competitive grant WWT can contact Philip.Abraham@gov.wales.

Yours sincerely,

Julie James AC/AM

Y Gweinidog Tai a Llywodraeth Leol
Minister for Housing and Local Government

P-05-927 Changing Places toilet facilities, Correspondence – Petitioner to Committee, 03.03.20

We are pleased to learn from the Minister's letter that she plans to issue a consultation paper on proposed changes to Approved Document M (Access to and use of buildings) supporting the Building Regulations to make provision of a CPT expected in certain buildings.

We as a campaign group wondered whether ICF capital grant money could be made available to help not-for-profit organisations fund Changing Places facilities. So for example Llanelli Wildfowl and Wetlands Trusts (WWT) request could be then made to Hywel Dda RPB ICF to increase access for people with profound learning disabilities to their communities. Has the Minister any view on how ICF money could be used to help increase Changing Places facilities?

Finally, until there are adequate Changing Places facilities is there anyway temporary measures could be put in place such as Mobiloos? When big events take place in towns where no CPT are available a large number of our communities can't take part, therefore are excluded.

Many thanks

Llanelli Changing Places Campaign Group

P-05-871 – Trefnu bod cyfleusterau newid cewynnau ar gael mewn toiledau i ddynion a thoiledau i fenywod

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Antony Esposti, ar ôl casglu – cyfanswm o 125 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Yng Nghymru, mae llawer o fusnesau, ysbytai a pharciau/safleoedd a gynhelir gan gynghorau lle nad oes cyfleusterau newid cewynnau ar gael i ddynion a menywod eu defnyddio. Fel arfer, dim ond mewn toiledau i fenywod y mae'r cyfleusterau ar gael.

Oherwydd hyn, mae dynion yn aml yn gorfod mynd i chwilio am gyfleusterau y cânt eu defnyddio neu, ar lawer o achlysuron, ddefnyddio mesurau dros dro fel newid cewyn ar y llawr, ar ben caead bin ag olwynion mewn toiledau, cydbwysu'r plentyn ar eu côl ac ar fainc yn yr awyr agored.

Gofynnwn i'r Cynulliad sicrhau bod pob gwaith adnewyddu yn y dyfodol ac adeilad newydd mewn mannau sy'n agored i'r cyhoedd â man diogel a glân i newid cewynnau a galluogi plant bach i fynd i'r toiled yn ddiogel ac, fel mesur tymor byr, drefnu bod cyfleuster newid cewynnau ar ffurf bwrdd neu uned gollwng-i-lawr ar gael.

Gwybodaeth ychwanegol:

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Canol Caerdydd
- Canol De Cymru

P-05-871 Make baby and toddler changing available in both male/female toilets, Correspondence – Petitioner to Committee, 02.03.20

The ministers letter is really positive about future buildings will have to have provisions. Although as many restaurants, leisure centres etc are existing structures I do worry that it's not resolving the current issue as it stands now.

If it's a case that it's on the local authorities then that's fine and it would seem that, as they're probably not going to actively police it, it's a case of photographing the conditions and pestering them to get more involved.

Thanks

Tony

P-05-890 Trethu Ail Gartrefi

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Alun Roberts, ar ôl casglu cyfanswm o 1,281 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru i gymryd camau uniongyrchol i gau bwlch yn y gyfraith sy'n caniatáu i berchnogion ail gartrefi yng Nghymru osgoi talu'r dreth gyngor ac ardrethi busnes, ar adeg pan orfodir cynghorau lleol i gynyddu'r dreth gyngor i drethdalwyr lleol i wneud iawn am y diffyg yn eu cyllidebau.

Mae 800 o berchnogion ail gartrefi yng Ngwynedd bellach yn ymelwa o fwllch yn y gyfraith i osgoi talu unrhyw dreth gyngor o gwbl drwy gofrestru eu heiddo fel busnesau bach. Maent hefyd yn cael eu heithrio rhag talu ardrethi busnes oherwydd anghysondeb yn y system sy'n eu categoreiddio fel 'busnesau bach' er eu bod yn cael eu defnyddio fel ail gartrefi am y rhan fwyaf o'r flwyddyn. Yn ystod y flwyddyn ariannol hon, mae hyn yn cyfateb i golled o £1.5 miliwn o bwrs y wlad yng Ngwynedd yn unig; arian y gellid ei ddefnyddio i ddarparu tai cymdeithasol i bobl leol.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Arfon
- Gogledd Cymru

Eitem 3.8

P-05-806 Rydym yn galw am roi rhif Tystysgrif Mynediad i bob safle busnes yng Nghymru, yn debyg i'r Dystysgrif Hylendid Bwyd

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Bridgend Coalition of Disabled People, ar ôl casglu 3,040 o lofnodion – 649 ar bapur a 2,391 ar-lein.

Geiriad y ddeiseb

Rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i gyflwyno "Tystysgrif Mynediad" yn dangos rhifau o ddim i bump yn yr un modd â'r Dystysgrif Hylendid Bwyd. Dylid asesu pob adeilad a ddefnyddir gan y cyhoedd fel siopau, siopau bwyd, clybiau chwaraeon, tafarndai a swyddfeydd, yn ogystal â gwasanaethau trafniadaeth gyhoeddus, yn ôl pa mor hygyrch pa mor hygyrch ydynt i gadeiriau olwyn, yn ogystal â pha mor hawdd ydynt i rywun sydd â nam ar y synhwyrau neu anabledd dysgu eu defnyddio.

Rydym eisiau i bob safle busnes gael rhif i'w arddangos i ddangos sut mae ei adeiladau yn ystyried pobl anabl. Rydym yn gobeithio y bydd y rheini sy'n cael sgoriau uchel yn darbwylllo safleoedd cyfagos i wella mynediad ac ennill sgôr uchel eu hunain.

Pan gyflwynwyd Tystysgrifau Hylendid Bwyd gyntaf yng Nghymru, nid oeddent yn orfodol, ond fe ddaethant yn orfodol yn ddiweddarach. Ers cyflwyno'r Dystysgrif Hylendid Bwyd, rydym yn credu bod safonau bwyd wedi gwella'n helaeth ac mae safleoedd sydd â rhif uchel yn arddangos eu tystysgrifau â balchder. Rydym yn credu y bydd safleoedd yn gwneud mwy o ymdrech i wella mynediad a gwasanaethau i'r gymuned anabl pe bai Tystysgrif debyg ar gyfer mynediad yn cael ei chyflwyno.

Rydym yn credu y bydd cyflwyno tystysgrif o'r fath yn gwella'n aruthrol y gwasanaethau i siopwyr anabl a'r rheini sydd eisiau mynd allan am ddiod neu bryd o fwyd, neu ddefnyddio trafniadaeth gyhoeddus, sef cyfleusterau y mae'r rhan fwyaf yn eu cymryd yn ganiataol.

Er mwyn ennill sgôr o bump, yn ogystal â bod yn hygyrch i gadeiriau olwyn, bydd angen i safleoedd fod yn gwbl gynhwysol i'r rheini â nam ar eu golwg a'u clyw, ac o bosibl bod gan staff ddealltwriaeth o'r rheini ag anabledd dysgu.

Mae bwyty â bwydlen braille neu staff sy'n gallu defnyddio iaith arwyddion yn gallu gwneud gwahaniaeth enfawr a chynnig profiad llawer haws a llai o straen i rywun wrth wneud y pethau bob dydd y mae'r rhan fwyaf yn eu cymryd yn ganiataol.

Un syniad posibl, yn ogystal â chael sgôr dim i bump, fyddai cael symbolau ychwanegol o dan hyn i ddangos a oes gan safle fynediad llawn i gadeiriau olwyn, toiledau hygyrch, gwybodaeth mewn braille neu staff sy'n gallu defnyddio iaith arwyddion, ac a yw'n ystyried awtistiaeth.

Rydym yn teimlo y byddai hyn yn arwain at welliannau mawr. Mae llawer o siopau bwyd yn cystadlu â'i gilydd i gael sgôr uwch ac rydym yn gobeithio y bydd hyn hefyd yn digwydd yn achos Tystysgrif Mynediad.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Pen-y-bont ar Ogwr
- Gorllewin De Cymru

P-05-806 We call for all premises in Wales to be awarded an Access Certificate number similar to the Food Hygiene Certificate – Correspondence, Disability Wales to Committee, 07.02.20

Further to discussions with Welsh Government and Bridgend Coalition of Disabled People as referred to below, we submitted a proposal to scope the potential for a pilot scheme re *Scores on the Doors*, to be delivered coproductively with the Coalition. To date, Welsh Government has not commissioned us to deliver the scheme. Our understanding from recent meetings with officials, is that funding to do so is likely to become available during 2020-21, in line with a commitment made in the Framework for Action on Disability: the Right to Independent Living (p59):

<https://gov.wales/sites/default/files/publications/2019-09/action-on-disability-the-right-to-independent-living-framework-and-action-plan.pdf>

We remain committed to working with the Coalition to bring *Scores on the Doors* to fruition and look forward to the opportunity to do so.

Jane Hutt AC/AM
Y Dirprwy Weinidog a'r Prif Chwip
Deputy Minister and Chief Whip

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Ein cyf/Our ref JH-/00050/20

Janet Finch-Saunders AM
Chair, Petitions Committee
National Assembly for Wales
Ty Hywel
Cardiff Bay
Cardiff
CF99 1NA

10 February 2020

Dear Janet,

Thank you for your letter of 29 January 2020 regarding petition P-05-806 – call for premises in Wales to be awarded Access Certificates.

Since my last update on this petition in March 2019, our new Framework, "Action on Disability: The Right to Independent Living", has been published. This Framework makes a direct commitment, under Action 11 United and Connected, to *"take forward recommendations arising from the recent petition for the 'Scores on the Doors' accessibility rating campaign' to explore how this could be developed on a Wales wide basis"*.

As a result, officials will be working with Disability Wales and Bridgend Coalition of Disabled People later this year to develop a pilot for this project.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Jane.Hutt@llyw.cymru
Correspondence.Jane.Hutt@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Tudalen y pecyn 133

No funding commitment has been made at this stage, however I am committed to ensure all actions from our recently published Framework are realised as soon as possible. I have asked my officials to keep me informed of progress and will update the Committee as this work goes forward.

*Bert Hisher,
Jane*

Jane Hutt AC/AM

Y Dirprwy Weinidog a'r Prif Chwip
Deputy Minister and Chief Whip

P-05-806 We call for all premises in Wales to be awarded an Access Certificate number similar to the Food Hygiene Certificate, Correspondence – Petitioner to Committee, 04.03.20

Dear Petition Committee

We are delighted at B.C.D.P (Bridgend Coalition of Disabled People) that our Scores on the Doors Petition is again being looked at and we are glad we have a number of other charities and organisations including Disability Wales and Scope behind the idea.

As you may know our original idea was to have literally have “Scores on the Doors” similar to the Food Hygiene Certificate showing how assessible and disabled friendly premises are.

But our thoughts were then changed, and we would like to see just **logos** displayed on the front of a building and on their website to show what they offer.

For example, it would be great if a disabled person knew in advance if a pub, restaurant or hairdressers, etc had an accessible toilet by them displaying a logo on the door to say they have good access and have toilet that can be used by a wheelchair user.

Likewise, if a bank has a good hearing loop it would be good if the hard of hearing community knew in advance, and if a restaurant offered a braille menu it would be good if this was advertised.

There are many premises where staff have undergone dementia training or are autism aware. But once again most premises don't advertise this.

During the time our petition was alive and more recently we have spoken to many groups and individuals who say they are far more likely to go somewhere if they knew in advance what the premises offered and if they were accessible.

We do not want this idea, if implemented to punish or name and shame listed buildings or places that have poor disabled facilities but to show and promote the good. But even if you have a basement bar or a salon with steps there is no reason this establishment cannot still rate highly by having a hearing loop, braille menu or staff be trained in sign language so the premises may not be suitable for a wheelchair user but excellent for those with sensory impairments.

We think the idea is a positive one and we have had 99% good feedback. Many business owners with good access have said they would happily display logos to show what they offer and improve facilities to get more logos and offer more services.

The main reason we have decided logos would be better than a number scheme is a premises could offer excellent services to those with sensory impairments or learning disabilities but be completely inaccessible to wheelchair users, or vice versa.

Statements we have had recently have read:

Statement 1: “I am a wheelchair user and recently went to Llandudno for a weekend conference. I wanted to go out and watch the football on TV and to have food, but I was unaware which premises had good access and if it was possible for me to use loo when there. If this idea was implemented and I could search the net and see on a premises website what services they offered it would make my life a lot easier. Likewise, if logos were displayed on the front in building I would know which food establishments I could empty my bladder in. Going to a hairdresser’s or simply buying a newspaper would also be made so much easier”.

Statement 2: “As a visually impaired lady I recently went out for a meal in Cardiff. When I entered premises I was shown to my table and waiter saw my white stick and asked me if I wanted the braille menu. I had no idea they offered this service and said yes straight away. It made my day and meal much better as someone didn’t have to read menu out to me. I told various visually impaired groups that this restaurant has a braille menu and many now go to eat there.

The restaurant does not advertise the fact it has a braille menu, but it should and if a braille sign was on door then far more people would go there”

Statement 3: “My son Tom has autism and can often have a breakdown and huge tantrums and he is often seen as being naughty. I rarely take my son out because of this and am selective where we go. I know a lot of places offer staff autism awareness training and often these places are far more understanding to Tom and his needs. So, it would be great if a logo was introduced to show staff have had this training”.

Statement 4: “Any such idea has to include and increase mental health awareness training for staff and there needs to be more safe

spaces for those with mental health issues to go to and relax. Plus when they are in place there needs to be more information to where they are”.

Statement 5: “As someone who has recently had to start using a chair in her 20s I want to go out to clubs and festivals but often you get somewhere and they have poor access or no disabled toilets. It would make my life much easier if I knew in advance how wheelchair friendly a place was”

Statement 6: “I was recently down Chippy Alley in Cardiff during a Rugby International. There were huge queues outside three fast food outlets and a small queue outside a fourth. I noticed that those who had queues had 4 or 5 hygiene ratings and the other had a score of 2. Showed that this system works, I am sure a disability rating would work just as well.

We at Bridgend Coalition of Disabled People firmly believe this will be a simple idea to implement and would change many lives for the better and we have had good feedback from a variety of disability groups across Wales.

The main criticism this idea has had is will it be used to vilify listed buildings that cant improve access. The answer to that is no, we wont. We want to promote the good and be positive, not slate those with poor access. But there are things that even listed buildings can do and even if physical access cannot be improved they can make life easier and improve services for those with sensory impairments.

Thanks

Simon Green (Bridgend Coalition of Disabled People)

P-05-863 Galwn ar Lywodraeth Cymru i ddarparu cynhyrchion hylendid am ddim i bob menyw mewn cartrefi incwm isel.

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Malpas Women's Institute, ar ôl casglu 141 o lofnodion.

Geiriad y ddeiseb

Mae Sefydliad y Merched (WI) Malpas yn galw am ddarparu cynhyrchion hylendid am ddim i bob menyw mewn cartrefi incwm isel.

Sefydlwyd Sefydliad y Merched ym 1915, ac mae'n ymgyrchu dros faterion sy'n bwysig i fenywod a'u cymunedau. Ein nod yw grymuso ac ysbrydoli menywod o bob oed. Credwn na ddylid gorfodi neb i fynd heb gynhyrchion hylendid oherwydd cost y nwyddau hyn.

Gyda rhagor o fenywod o hyd yn gorfod defnyddio banciau bwyd i gadw eu hunain yn fyw, daeth yn amlwg bod cynhyrchion hylendid yn foethustra na all menywod ar incwm isel eu fforddio.

Ar draws y DU mae genethod sy'n rhy dlawd i brynu nwyddau hylendid. Maent yn gorfod colli ysgol. Tanseilir eu hurddas.

Mae anghenion menywod wedi cael eu hesgeuluso am amser rhy faith. Yn wahanol i drafodion eiddo, mae cynhyrchion hylendid yn dal heb eu heithrio rhag TAW. Nid yw'r mislif yn rhywbeth moethus, mae'n rhywbeth anhepgor. Nid yw menywod yn dewis cael mislif.

Rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i ddilyn arweiniad yr Alban a darparu cynhyrchion hylendid am ddim i bob menyw mewn cartrefi incwm isel.

Rydym yn mynnu y caiff achosion o fwlio eu cofnodi ac y gweithredir arnynt drwy system gofnodi well, teledu cylch cyfyng, adrodd, a chyswllt gorfodol â rhieni.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Gorllewin Casnewydd
- Dwyrain De Cymru

P-05-863 Call on the Welsh Government to provide free sanitary products to all women in low income households, Correspondence – Petitioner to Committee, 17.02.20

I am most grateful that you have afforded me an extended period of time in which to respond to the papers relating to our petition.

I particularly applaud the move towards reusable menstrual products. This is not just good for the environment, it ensures the female has a ready supply of products for use during holidays and emergencies. I would like to see the use of reusable products to be prioritized over all others, and single use products phased out completely.

I felt that the responses you link to, whilst not in any way wrong, do not go nearly far enough to address the twin underlying problems of poverty and stigmatization, so, if I may, I would like to take another forward step and envisage the world as we would wish to see it in relation to the availability of sanitary products for women and girls of low income.

Menstruation has been seen as an inconvenience, an illness, a psychosis and a downright curse. In some cultures menstruation labels the woman as unclean and she is outcast. Menstruation is in fact a gift, an enabler and the fore-bringer of life, and attitudes need to change. Action on period poverty could enable new paradigms.

1. It seems to me that one of the biggest issues facing women and girls is that of stigmatization of periods. We urgently need to overcome this, as despite the availability of free products, there will be those who are simply too embarrassed to ask for them. Any single topic which affects more than half the population is an issue which affects us all. Whilst I accept that the remedy for this is probably generational, the only time to start normalizing menstruation is now. Therefore I would ask that the Committee recommends that boys and men are included in all initiatives. We have brothers, fathers, sons and male friends, and each of them should feel empowered and informed to both disseminate information about period products, and obtain them for their female friends and relatives when necessary. Lets dump the taboo.
2. We have left the EU, and can now reduce VAT at will. It is therefore possible to reduce VAT on women's menstrual products to zero. This is, after all, a tax on being a woman, and should be abolished on the grounds of discrimination.
3. I understand that a scattergun approach to the delivery of menstrual products is a useful way of discerning best practice, and should be used as a stepping stone to harmonization. In fact, rarely does the scattergun approach mature to a single delivery method (kerbside recycling being an example). I would put forward that just as family planning products are available on the NHS, so should reusable female sanitary products be available on repeat prescription. The hidden benefits to this are professional consultation, privacy, and the opportunity for a holistic approach to an individual' overall needs.
4. I would hope that it would also be possible to provide sustainable sanitary products to Welsh students of low income studying outside Wales. This will remove the extra expense at a time when many students are low on financial means.

Clearly the abolition of poverty is beyond the scope of this petition, and I trust the WG has a strategy for that.

My best regards,

Pippa

Pippa Bartolotti, on behalf of Malpas WI

Eitem 3.10

P-05-771 Ailystyried y penderfyniad i roi'r gorau i Grant Byw'n Annibynnol Cymru a'r angen i gefnogi pobl anabl i fyw'n annibynnol

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Nathan Lee Davies ac ystyriwyd am y tro cyntaf gan y Pwyllogr yn ystod Hydref 2017, ar ôl casglu 324 o lofnodion ar-lein a 307 ar bapur – cyfanswm o 631 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb

Fel rhywun sy'n cael Grant Byw'n Annibynnol Cymru ac yn ymgyrchu dros bobl anabl, rwy'n bwriadu gofyn i Lywodraeth Cymru ailystyried ei phenderfyniad i roi'r gorau i Grant Byw'n Annibynnol Cymru o fis Ebrill 2019 ymlaen.

Cyflwynwyd Grant Byw'n Annibynnol Cymru i helpu pobl a oedd yn arfer hawlio arian gan Gronfa Byw'n Annibynnol Llywodraeth y DU, a gaewyd yn 2015. Mae'r cynllun yn helpu mwy na 1,500 o bobl ledled Cymru. Mae gan bawb sy'n cael y Grant lefel uchel o anghenion gofal a chymorth.

Y bwriad oedd rhoi'r gorau i'r cynllun ym mis Mawrth 2017, ond ym mis Tachwedd, dywedodd Rebecca Evans, y Gweinidog gwasanaethau cymdeithasol, y byddai'r cyllid yn parhau am flwyddyn arall.

Yna, bydd y gronfa £27 miliwn yn cael ei throsglwyddo'n uniongyrchol i awdurdodau lleol yn ystod 2018-19 fel y gallant ddiwallu anghenion cymorth y rhai a oedd yn arfer cael arian drwy'r Gronfa Byw'n Annibynnol erbyn 31 Mawrth 2019.

Gwybodaeth ychwanegol

Pam yr ydym yn gwrthwynebu'r penderfyniad:

Dywedodd Llywodraeth Cymru fod y penderfyniad wedi'i wneud ar sail cyngor gan randdeiliaid. Cynrychiolwyr o'r trydydd sector neu ddinasyddion oedd y mwyafrif ar y grŵp rhanddeiliaid. Ond nid oeddynt eisiau cael gwared ar Grant Byw'n Annibynnol Cymru, a'r pwynt allweddol yw na chafodd ein cyngor ei dderbyn.

Dylid cofio hefyd nad oes yn rhaid rhoi'r gorau i Grant Byw'n Annibynnol Cymru, ac mae llwyddiant Cronfa Byw'n Annibynnol yr Alban yn brawf o hynny; sydd hefyd yn ddadl o blaid cefnogi Cronfa Byw'n Annibynnol Gogledd Iwerddon.

At hyn ny, roedd maniffesto poblogaidd y blaid Lafur yn nodi cynlluniau i sefydlu system ofal gene dlaethol a fyddai'n annibynnol ar awdurdodai lleol.

Dyma'r union amser y dylai'r Blaid Lafur uno yn erbyn y Torïaid ar faterion o'r fath. Rhaid i ni gwestiynu pam nad yw Plaid Lafur Cymru yn chwarae ei rhan wrth newid y tirlun gwleidyddol?

Yn wir, yn y pen draw, dylem fod yn anelu at sefydlu Cronfa Byw'n Annibynnol i Gymru fel nad oes yn rhaid i unrhyw berson anabl ddioddef yr ansicrwydd a'r unigedd a wynebir gan y rheini sy'n cael Grant Byw'n Annibynnol Cymru ar hyn o bryd. Ni allwn ddechrau credu bod gwir gyfiawnder cymdeithasol a chydaddoldeb i bawb yn bosibl oni fydd Llafur Cymru yn ailystyried ei benderfyniad ynghylch Grant Byw'n Annibynnol Cymru.

Mae'n siŵr y bydd Llafur Cymru yn dadlau y dylem roi cyfle i Ddeddf Gwasanaethau Cymdeithasol a Llesiant (Cymru) lwyddo. Fodd bynnag, mae angen buddsoddiad ac adnoddau sylweddol ar y Ddeddf ddelfrydyddol hon i sicrhau ei bod yn llwyddo – ac nid oes dim golwg o'r gwelliannau sydd eu hangen ar ein seilwaith er mwyn sicrhau bod y Ddeddf yn llwyddo. Efallai'n wir ei bod yn bryd cael chwyldro yn y ffordd y darperir gofal cymdeithasol, ond gallai'r fath drawsnewid gymryd degawd neu ragor, ac nid yw'r rhai sy'n derbyn Grant Byw'n Annibynnol Cymru yn haeddu cael eu trin fel arbrawf pan fo'u hanghenion o ran gofal a chymorth yn gofyn am sefydlogrwydd a strwythur hirdymor.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Wreccsam
- Gogledd Cymru

Eich cyf/Your ref: P-05-771

Janet Finch-Saunders AC
Cadeirydd
Y Pwyllgor Deisebau
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Bae Caerdydd, Caerdydd
CF99 1NA
GovernmentCommitteeBusiness@gov.wales

4 Mawrth 2020

Annwyl Janet,

Ysgrifennais atoch ar 24 Gorffennaf y llynedd i roi diweddariad i'r Pwyllgor ar asesiadau gofal annibynnol yr wyf wedi'u cyflwyno ar gyfer unigolion a arferai dderbyn Grant Byw'n Annibynnol Cymru. Gwneuthum hyn mewn perthynas â Deiseb P-05-771 gan Nathan Davies, yr wyf yn deall y mae'r Pwyllgor yn dal i'w hystyried.

Diben yr asesiadau gofal annibynnol hyn yw rhoi cyfle i'r rheini a arferai dderbyn y Grant Byw'n Annibynnol Cymru nad oeddynt yn hapus â chanlyniad asesiad gofal eu hawdurdod lleol gael ail farn. Cafodd yr asesiadau hynny gan yr awdurdod lleol eu cynnal fel rhan o drosglwyddo'r rheini a dderbynai'r Grant i ofal eu hawdurdod lleol er mwyn cefnogi eu gallu i fyw'n annibynnol gartref ac yn y gymuned. Rwy'n ysgrifennu yn awr i ddarparu rhagor o wybodaeth am y cynnydd a wneir ar yr asesiadau gofal annibynnol.

Rwy'n amgáu copi o'r datganiad ysgrifenedig yr wyf newydd ei gyhoeddi ar y pwnc hwn. Mae'r datganiad hwn yn nodi'r cynnydd a wnaed hyd yn hyn a'r hyn y mae'r asesiadau a gynhaliwyd hyd yma yn ei ddangos. Drwy ddarllen y datganiad hwn, gwelwch fod yr holl asesiadau annibynnol a geisiwyd wedi cael eu cwblhau erbyn hyn. Cynhaliwyd gwiriadau sicrhau ansawdd ar yr asesiadau hyn ac fe'u trosglwyddwyd i'r awdurdodau lleol perthnasol i'w hystyried. Cynhaliwyd trafodaeth ynglŷn â chanlyniad yr asesiad yn tua hanner yr achosion hyn rhwng gweithiwr cymdeithasol o ICS Assessment Services (y sefydliad a benodwyd i gynnal yr asesiadau) a gweithiwr cymdeithasol yr awdurdod lleol perthnasol. Trefnir y trafodaethau sy'n dal heb eu cynnal yn ystod yr wythnosau sydd i ddod. Yn dilyn y trafodaethau hyn, mae'r broses o gynnal cyfarfodydd â'r rheini a arferai dderbyn y Grant wedi cael dechrau. Cytunir ar ganlyniadau ar gyfer yr unigolion hyn a dechrau eu rhoi ar waith.

Mae'n rhy gynnar rhoi unrhyw sylw ar y canlyniadau cyffredinol yn deillio o'r asesiadau annibynnol hyn. Mewn amryw o achosion, fodd bynnag, ymddengys bod unigolion yn derbyn pecynnau cymorth sy'n fwy na'r hyn y byddid wedi'i ddisgwyl. Mae'n bosibl bod hyn yn digwydd oherwydd bod yr unigolion ar fin trosglwyddo i becyn Cymorth Iechyd Parhaus y

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Julie.Morgan@llyw.cymru
Correspondence.Julie.Morgan@gov.wales

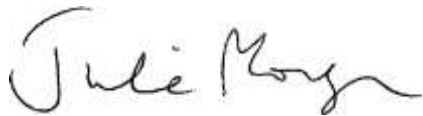
Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 144
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

GIG. Ar ôl ystyried hyn yn ofalus, rwyf wedi cyfarwyddo fy swyddogion i gynnal adolygiad o'r pwynt lle trosglwyddir rhwng taliadau uniongyrchol a Chymorth Iechyd Parhaus y GIG. Y nod yw penderfynu a ellid defnyddio unrhyw fecanweithiau eraill, er enghraifft ymddiriedolaethau defnyddwyr annibynnol, i sicrhau nad yw unigolion sydd angen mwy o gymorth gan y Gwasanaeth Iechyd yn cael eu rhoi mewn sefyllfa o golli'r tîm o gynorthwyr personol a ariannwyd ganddynt drwy daliadau uniongyrchol, a'r berthynas rhyngddynt sydd wedi cymryd blynyddoedd i'w meithrin. Os gellid dod o hyd i ffordd decach, well, byddai hyn yn cael gwared ar yr ofn y mae rhai unigolion yn ei deimlo yn ôl pob golwg ynglŷn â'r syniad o drosglwyddo i Gymorth Iechyd Parhaus y GIG.

Wrth i ganlyniadau'r holl asesiadau annibynnol gael eu cadarnhau, hoffwn bwysleisio fy ymrwymiad yn flaenrol y bydd cost yr asesiadau gofal annibynnol, ac unrhyw ofal cymdeithasol y gellid nodi ei fod yn angenrheidiol yn sgil cynnal yr asesiadau hyn, yn cael ei hysgwyo gan Lywodraeth Cymru. O ganlyniad, ni fydd gofal a chymorth unigolion yn cael eu newid fel mesur i dorri costau. Sicrhau bod y canlyniadau a geir yn deg ac yn gyson ac yn cefnogi'r canlyniadau llesiant y cytunwyd arnynt ar gyfer unigolion yw'r egwyddor sylfaenol i fy null gweithredu.

Yn gywir,

Julie Morgan AC/AM

Y Dirprwy Weinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Deputy Minister for Health and Social Services

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

DATGANIAD YSGRIFENEDIG GAN LYWODRAETH CYMRU

TEITL: Grant Byw'n Annibynnol Cymru – Yr wybodaeth ddiweddaraf am Aseidiadau Gofal Annibynnol

DYDDIAD: 13 Chwefror 2020

GAN: Julie Morgan AC, y Dirprwy Weinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol

Mae'n hollbwysig nad yw gallu pobl i fyw'n annibynnol yn cael ei roi yn y fantol oherwydd newidiadau i'r ffordd y mae eu gofal a'u cymorth yn cael eu trefnu a'u darparu. Fis Gorffennaf diwethaf, ar ôl gweithio'n agos gyda'r ymgyrch i gadw Grant Byw'n Annibynnol Cymru, rhoddais yr wybodaeth ddiweddaraf i'r Aelodau am y trefniadau newydd yr wyf wedi eu cyflwyno i ddarparu aseidiadau gofal annibynnol i unigolion a arferai gael taliadau o dan Grant Byw'n Annibynnol Cymru. Nod y trefniadau newydd hyn oedd helpu unrhyw un a arferai dderbyn Grant Byw'n Annibynnol Cymru nad oedd yn hapus â chanlyniad asesiad gofal ei awdurdod lleol. Mae'r datganiad hwn yn rhoi'r diweddaraf am yr aseidiadau annibynnol hynny.

Wedi imi ddarparu diweddariad yn flaenorol, cafodd ICS Assessment Services eu penodi, drwy broses gystadleuol, i drefnu a chynnal aseidiadau annibynnol ar gyfer y rheini a oedd wedi gofyn am asesiad o'r fath. Dewisodd 46 o'r rheini a arferai dderbyn taliadau o dan Grant Byw'n Annibynnol Cymru fanteisio ar y cyfle hwn. Erbyn hyn, mae ICS wedi cynnal yr holl aseidiadau.

Mae'r holl aseidiadau annibynnol a gwblhawyd wedi bod drwy wiriadau sicrhau ansawdd ICS erbyn hyn ac maent wedi cael eu trosglwyddo i'r awdurdodau lleol perthnasol i'w hystyried. Gwnaed hyn cyn i drafodaeth gael ei chynnal rhwng gweithiwr cymdeithasol o ICS a gweithiwr cymdeithasol o'r awdurdod lleol perthnasol ynglŷn â chanlyniad yr asesiad annibynnol, ac unrhyw effaith y gallai'r canfyddiadau ei chael ar becyn cymorth presennol unigolyn. Wedi cwblhau'r cam hwnnw, cynhelir cyd-gyfarfod gyda'r unigolyn i drafod canlyniad y drafodaeth honno, siarad ynglŷn â'r goblygiadau ar gyfer ei becyn cymorth a chytuno ar y gofal a'r cymorth y bydd o ganlyniad yn eu cael yn y dyfodol.

Mae'r trafodaethau rhwng gweithwyr cymdeithasol ICS a'r awdurdodau lleol wedi'u cynnal yn tua hanner yr achosion erbyn hyn. Bydd y trafodaethau sy'n weddill yn cael eu cynnal yn ystod yr wythnosau sydd i ddod. Yn dilyn y trafodaethau a gynhaliwyd eisoes, mae cyfarfodydd wedi dechrau gyda'r rheini sy'n derbyn gofal, ac mae'r gwaith o gytuno ar ganlyniadau ar gyfer yr unigolion hynny, a'u rhoi ar waith, wedi dechrau. Mae'n rhy gynnar rhoi unrhyw sylw ar y canlyniadau cyffredinol yn deillio o'r aseidiadau annibynnol hyn ond mae rhai materion pwysig yn dod i'r amlwg.

Mewn amryw o achosion, daeth ICS i'r casgliad bod unigolion yn derbyn pecynnau cymorth ar hyn o bryd sy'n fwy na'r hyn y byddid wedi'i ddisgwyl. Mae'n bosibl bod hyn yn digwydd oherwydd bod yr unigolion hyn ar fin trosglwyddo i becyn Cymorth Iechyd Parhaus y GIG. Mae'r pwynt lle trosglwyddir o daliadau uniongyrchol i Gymorth Gofal Iechyd Parhaus y GIG, a'r heriau y gall hyn eu hachosi i'r rheini sy'n derbyn gofal, yn faterion y tynnwyd fy sylw atynt gan y Bwrdd Partneriaeth Gofal Cymdeithasol Cenedlaethol hefyd.

Ar ôl ystyried hyn yn ofalus, rwyf wedi cyfarwyddo fy swyddogion i gynnal adolygiad o'r pwynt lle trosglwyddir rhwng taliadau uniongyrchol a Chymorth Iechyd Parhaus y GIG. Y nod yw penderfynu a ellid defnyddio unrhyw fecanweithiau eraill, er enghraifft ymddiriedolaethau defnyddwyr annibynnol, i sicrhau nad yw unigolion sydd angen mwy o gymorth gan y Gwasanaeth Iechyd yn cael eu rhoi mewn sefyllfa o golli'r tîm o gynorthwyr personol a ariannwyd ganddynt drwy daliadau uniongyrchol ac sydd wedi cymryd blynyddoedd i'w meithrin. Os gellid dod o hyd i ffordd decach, well, byddai hyn yn cael gwared ar yr ofn y mae rhai unigolion yn ei deimlo yn ôl pob golwg ynglŷn â'r syniad o drosglwyddo i Gymorth Iechyd Parhaus y GIG.

Mae'n faes cymhleth ac ni fyddaf yn cyfaddawdu yr egwyddor o GIG sy'n perthyn i'r sector cyhoeddus yn hytrach nag a gynhelir gan unigolion yn y sector preifat. Fodd bynnag, rwyf hefyd yn awyddus hefyd i weld a oes ffordd well o wneud hynny, a ffordd gyflymach.

Mae Erthygl 19 o Gonfensiwn y Cenhedloedd Unedig ar Hawliau Pobl ag Anableddau yn glir bod rhaid i Wladwriaethau sicrhau bod gan bobl anabl fynediad at amrywiaeth o wasanaethau cymorth yn y cartref / preswyl a gwasanaethau cymorth cymunedol eraill, gan gynnwys y cymorth personol sydd ei angen arnynt i'w helpu i fyw'n annibynnol yn eu cymunedau, ac i gymryd rhan lawn yn eu cymunedau lleol. Y gallu i ddewis sut fath o gymorth personol y byddwch yn ei gael yn eich bywyd o ddydd i ddydd yw'r egwyddor allweddol mewn perthynas â'r hawl ddynol hon.

Wrth i ganlyniadau'r holl asesiadau annibynnol gael eu cadarnhau, hoffwn atgoffa'r Aelodau y bydd cost yr asesiadau gofal annibynnol, ac unrhyw ofal cymdeithasol y gellid nodi ei fod yn angenrheidiol yn sgil cynnal yr asesiadau hyn, yn cael ei hysgwyo gan Lywodraeth Cymru. O ganlyniad, ni fydd gofal a chymorth unigolion yn cael eu newid fel mesur i dorri costau. Sicrhau bod y canlyniadau a geir yn deg ac yn gyson ac yn cefnogi'r canlyniadau llesiant y cytunwyd arnynt ar gyfer unigolion yw'r egwyddor sylfaenol i fy null gweithredu.

P-05-771 Reconsider the closure of the Welsh Independent Living Grant and support disabled people to live independently, Correspondence – Petitioner to Chair, 04.03.20

Dear Ms Finch-Saunders

Many thanks for giving me the right to reply to the Deputy Minister for Health and Social Services latest statement regarding an update on independent care assessments for former recipients of the Welsh Independent Living Grant (WILG).

I wholeheartedly support the contents of this statement and believe the Welsh Government are doing all they can to safeguard independent living for disabled people. I particularly applaud the Deputy Minister for her review of the Direct Payments and CHC interface. I feel that this is an important development as it is key that private individuals are able to continue to employ the staff that they depend on, even if they are funded by a public body. I recognise that it will take time to review the interface, but it is vital that this issue is being addressed to help future generations.

At the moment, I am more concerned about the 'independent' assessment that ICS has supposedly written in relation to my future care and support plan. Despite the assessment going well, it has been recommended that I only receive 44.5 hours of support per week and be forced to wear incontinence pads throughout the night, even though I am not incontinent. This is a huge insult to me after spending so long campaigning for independent living and the rights of disabled people, especially since I have been receiving council approved 24/7 support since October 2019.

Worryingly, there appears to be a determined approach by the local council to thwart what was intended by the Welsh Government, for WILG recipients like myself, to receive the full support package they need. It seems that I am being punished for having the audacity to appeal against the local authority.

The Welsh Government is providing me with the support I need at this worrying time. I feel that it would be counter-productive to go into too much detail about my specific case at this moment in time. I am confident that this will be resolved, but I just felt that I should highlight the failings of local authorities. I would like to request that the Committee keep their investigations open until this matter finally reaches a conclusion.

We would like to thank the Petitions Committee for their help and assistance throughout the #SaveWILG campaign. Our fight to maintain independent living for disabled people with high care and support needs continues with the stubbornness of certain local authorities now standing in the way of achieving a level playing field.

Yours sincerely,

Nathan Lee Davies

#SaveWILG Campaign

Tudalen y pecyn 148

P-05-857 Dylid creu Tasglu Cenedlaethol ar gyfer Iechyd Meddwl Plant

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan The National Organisation for Children's Mental Health, ar ôl casglu 91 o lofnodion.

Geiriad y ddeiseb

Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru i greu Tasglu Cenedlaethol i ymchwilio i ba ffactorau diwylliannol, ffactorau cymdeithasol a ffactorau gwleidyddol a allai fod yn cyfrannu at nifer y plant yng Nghymru sy'n dioddef iechyd meddwl gwael; a bod y Tasglu Cenedlaethol hwn:

1) Yn cynnwys yn ei aelodaeth: plant; cynrychiolwyr o sefydliadau sy'n gweithio gyda phlant; cynrychiolwyr o bob plaid wleidyddol a gynrychiolir yng Nghynulliad Cenedlaethol Cymru; academyddion sy'n ymwneud ag ymchwilio i bolisi cymdeithasol, gwyddoniaeth wleidyddol, diwylliant, cymdeithas ac economeg;

2) Yn cael ei gadeirio gan Gomisiynydd Plant Cymru sydd yn y swydd pan grëir y Tasglu hwn, ac y dylai aros yn Gadeirydd y Tasglu am ei hyd, pe bai'n cytuno i wneud hynny (waeth a yw'n parhau'n Gomisiynydd Plant Cymru am oes y Tasglu ai peidio – ac eithrio mewn amgylchiadau eithriadol);

3)

Â chyfrifoldeb am lunio adroddiad yn seiliedig ar ei ymchwiliadau sy'n cynnwys argymhellion ar gyfer Llywodraeth Cymru yn seiliedig ar ei ganfyddiadau; ac y

4) Dylai Llywodraeth Cymru, mewn ymgynghoriad â'r Tasglu Cenedlaethol hwn, Cynulliad Cenedlaethol Cymru, a phreswylwyr Cymru (gan gynnwys plant), edrych yn fanwl ar argymhellion yr adroddiad.

Gwybodaeth ychwanegol

Menter gymdeithasol sydd newydd ei sefydlu yw'r Sefydliad Cenedlaethol ar gyfer Iechyd Meddwl Plant Cyf. Ein hamcan yw cefnogi datblygiad diwylliant cenedlaethol sy'n galluogi plant i gynnal iechyd meddwl ardderchog, drwy helpu sefydliadau sy'n gweithio gyda a / neu ar gyfer plant, i greu'r amgylchedd gorau lle gall iechyd meddwl pob plentyn ffynnu.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Bro Morgannwg
- Canol De Cymru

P-05-914 Mynediad Cyfartal i Ofal Iechyd ar gyfer yr Anabl

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Tracy Locke, ar ôl casglu cyfanswm o 121 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i sicrhau ei fod yn ofyniad cyfreithiol i bob meddygfa teulu gael gwelyau triniaeth a theclynnau codi llydan y gellir eu haddasu at ddefnydd cleifion anabl, fel y gellir eu harchwilio pryd bynnag fo angen.

Cefais fy ngeni â Spinabifida ym 1970 ac, fel goroeswr y clefyd hwn, rwyf wedi fy mharlysu o uwchben y wast i lawr ac yn defnyddio cadair olwyn llawn amser. Yn 2017 cefais ddiagnosis o ganser y bledren cam 4. Ni all gael ei brofi'n gyfreithiol, ond rwy'n credu'n gryf pe bawn i wedi cael fy archwilio yn gynharach yn y blynyddoedd cynt yn fy meddygfa teulu ar wely triniaeth llydan y gellir ei addasu, efallai gyda chymorth teclyn codi, yna ni fyddai'r diagnosis o ganser wedi dod mor hwyr. Ers i mi fod yn edrych ar y mater hwn, mae nifer o fenywod anabl wedi siarad â mi ynglŷn â sut nad oes ganddynt fynediad cyfartal i brofion ceg y groth oherwydd y broblem hon hefyd. Yn aml, mae pobl yn credu bod cael mynediad i'r anabl yn golygu lifftiau a rampiau yn unig, ond, ym maes gofal iechyd, mae'n llawer mwy cymhleth. Beth am ymuno ynghyd i wneud mynediad i ofal iechyd yn gyfartal i bawb.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Preseli Sir Benfro
- Canolbarth a Gorllewin Cymru

**P-05-914 Equal Access to Health Care for the Disabled, Correspondence –
Petitioner to Committee, 27.11.19**

To Whom This May Concern

Thank you for sending me the link to the video of the Petitions Committee discussing mine and others' petitions.

It was quite frustrating because there seemed to be a lack of understanding about what the impact of inequality is on an already disadvantaged group.

I wanted to say that I wasn't asking for a room that was just for the use of disabled people. The room could be used by anyone but would be there available when needed for disabled people. We appreciate we are in the minority so don't expect to have a whole room designated to us when we might not need those facilities all the time.

The idea put forward by one woman on the committee that centres be provided, shows that there was a lack of understanding about how difficult it is for disabled people to travel outside their area in comparison to able bodied people.

If it would be helpful, I would happily come to Cardiff to meet with the committee to effectively put flesh and bones on the issue. I could bring representatives from the Spinabifida and Hydrocephalus Information Network Equality (SHINE) group with me.

What is the plan regarding speaking to 'the minister'? I assume this would be the Health Minister? Would the minister write a proposal? If so, would I get to see it? I remain committed to being instrumental in pushing equality in health care forward.

I thank you for your support in this.

Kind Regards,

Ein cyf/Our ref VG/08765/19

Janet Finch-Saunders AM
Chair
Petitions Committee
National Assembly for Wales
Ty Hywel
Cardiff Bay
Cardiff
CF99 1NA

Government.Committee.Business@gov.wales

20 February 2020

Dear Janet,

Thank you for your letter of 2 December regarding Petition P-05-914; Equal Access to Health Care for the Disabled. This is a follow up to my letter of 1 November. Sorry for the delay in replying.

GPs are independent contractors, with the GP practice entering into a contract to provide general medical services with the health board in its area. The provision of premises for these services is also something for which GPs as contractors are responsible. Despite guidance for new premises, it is recognised that some premises do not physically have space available to accommodate specialist treatment and hoist facilities. As a result, as part of commissioning reviews and discussions it is the responsibility of the health board with GP engagement to consider suitable provision for patient groups with specialist requirements.

As stated in my previous reply, guidance recommends a treatment room with a combined Changing Places Toilet and the facility to treat bariatric patients. The reason for the combined room is to maximize room utilisation. The design guidance sets out room requirements and sets out the best practice requirements.

Legislation to increase the provision of Changing Places Toilets is being considered by the Minister for Housing and Local Government. NHS facilities will need to consider compliance with any requirements that are introduced. As stated, this would be the best way to cover the requirements.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

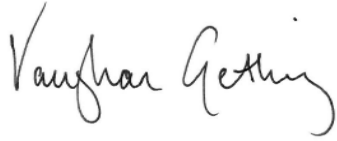
Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

I hope this information is helpful.

Yours sincerely,

A handwritten signature in black ink that reads "Vaughan Gething". The signature is written in a cursive style with a large initial 'V' and a long, sweeping tail on the 'g'.

Vaughan Gething AC/AM

Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

**P-05-914 Equal Access to Health Care for the Disabled, Correspondence –
Petitioner to Committee, 04.03.20**

Thank you for sending me Vaughn Gething's response. If I am to understand this correctly then, all surgeries are to have the bariatric space which perhaps could incorporate the hoist and adjustable treatment bed, the bed would by nature of a bariatric patient's needs, have to be wide which would also suit a mobility-compromised patient.

I feel that what I was petitioning for did not need extra space but can easily be incorporated into a normal GP's consulting room or the bariatric space my point it just needs to be available when a severely disabled patient comes in and that can be arranged as and when required. It doesn't mean that every time a patient with Spinabifida attends the surgery, that they will need to be examined on a bed for example.

I understand that GP surgeries are independent but I do think this is important enough to make clear the importance of it for severely disabled people. The lack of such facilities could well have cost me my life and I don't want that to happen to someone else and the problem is easily remedied.

Eitem 3.13

P-05-926 Dylid Darparu Adran Blinder Cronig yng Nghymru

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Marjorie Ann Lasebikan, ar ôl casglu cyfanswm o 155 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Nid oes Adran Blinder Cronig o gwbl yng Nghymru! Mae Blinder Cronig yn cael ei anghofio neu ei ystyried fel iselder. Hoffwn weld adran yn cael ei sefydlu gyda'r bwriad y bydd unigolion yn cael eu hasesu yn iawn. Dywed meddygon teulu 'nid oes gwellhad' neu 'nid ydych chi wedi cael eich asesu'. Heb adran Blinder Cronig, ni ellir cynnal ymchwil i ddod o hyd i iachâd llwyr na ffordd o gynnal asesiad.

Rwy'n dioddef gan y cyflwr hwn ers 23 mlynedd. Dechreuodd ar ôl wythnos o dwymyn boeth, gyda gwres o 104 ar y pumed diwrnod. Ychydig a wyddys am Flinder Cronig. Ysgrifennais Ddeiseb yn ddiweddar a gasglodd 65 llofnod yn gofyn am i adran gael ei sefydlu yng Nghymru; dangosodd fod gan 20 ohonynt aelodau teulu neu ffrindiau sy'n dioddef gan y cyflwr. Mae mor wanychol ac mae'n wastraff o fywyd. Ni ellir meddwl, canolbwyntio na gwneud dim byd corfforol heb orfod mynd i'r gwely wedyn. Gall gymryd dyddiau i ddod dros yr ymdrech leiaf.

Gwelais fenyw yn cael ei chyfweld ar y teledu. Roedd hi mewn Clinig Blinder Cronig ac yn dweud ei bod wedi cael trwyth Myers, sy'n cynnwys fitaminau a mwynau, ac roedd yn teimlo mor dda, fel hi ei hunan eto. Nid yw'r driniaeth hon ar gael ar y GIG. Rwyf am roi cynnig arni i weld ai dyma'r ateb, ond mae angen dod o hyd i glinig preifat i weinyddu'r trwyth Myers. Y llynedd, cefais 'gyfnod o bum diwrnod' o feddwl clir ac egni. Nid wyf yn gwybod a oedd hyn oherwydd fy mod yn cymryd capsiwl o fitamin B-gymhlyg bob dydd am ychydig. Gwelais ddoctor Meddygaeth Gyffredinol yn Ysbyty Llandochau yn ddiweddar [mae'n gweld llawer o bobl ac arnynt flinder cronig]. Dywedais wrtho am y trwyth hwn ac mae ganddo ddiddordeb mewn clywed am ganlyniad y driniaeth. Byddaf yn adrodd yn ôl iddo. Yn y cyfamser, a wnewch chi gefnogi'r ddeiseb hon? Mae bach o obaith yn hanfodol, a'r unig ffordd yw sicrhau bod yr help cywir ar gael yn y lle cyntaf. Gan beidio â byw bywyd anghyflawn. Diolch.

Gwybodaeth ychwanegol:

Mae canolbwyntio yn wael; mae'n anodd amgyffred gwybodaeth yn llawn. Mae'n amhosibl cynllunio neu drefnu pethau. Mae cynhyrfu yn lluddedig. Ni ellir gwneud gwaith corfforol heb orfod mynd i'r gwely wedyn. Gall gymryd ychydig ddyddiau i fwrw blinder ar ôl gwneud unrhyw beth egniol, ac mae cerdded unrhyw bellter yn broblem. Gall eistedd o flaen cyfrifiadur am 30 munud fod yn dreth ar egni rhywun. Mae siopa yn broblem fawr oni bai bod bygi y gellir ei ddefnyddio i fynd o amgylch y siop. Yn aml bydd rhaid siopa ar-lein, sy'n flinedig iawn. Rwyf wastad wedi bod yn berson gweithgar gyda llawer o ddiddordebau. Mae dyddiau lle na allaf wneud dim ond eistedd. Nid yw bywyd ond rhwystredigaeth.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- De Caerdydd a Phenarth
- Canol De Cymru

Ein cyf/Our ref VG/00234/20

Janet Finch-Saunders AM
Chair, Petitions Committee
National Assembly for Wales
Ty Hywel
Cardiff Bay
Cardiff
CF99 1NA

Government.Committee.Business@gov.wales

14 February 2020

Dear Janet,

Thank you for your letter of 24 January regarding Petition P-05-926 to provide a chronic fatigue department in Wales and seeking information on the Chronic Fatigue Steering Group.

The group to which you refer is the ME/CFS and Fibromyalgia Advisory Group, chaired by Owen Hughes (Consultant Counselling Psychologist and Head of Pain and Fatigue Management Service at Powys Teaching Health Board). Representatives of pain services from each health board are on the group, including the head of the ME/CFS clinic in North Wales. The group includes GP representation and colleagues from Public Health Wales. In addition to NHS colleagues, the third sector and patient voice were represented by the Welsh Association of ME & CFS Support and Action for ME.

This group's initial remit was to implement recommendations from a ME/CFS Task and Finish Group report in 2014 but subsequently developed into a more formal advisory group. The group considered issues such as digital support and patient experience and its last action was to commission an exercise to seek assurances from health boards as to the current provisions in place and their approach to improving services for ME/CFS in the short and longer term.

Many of the issues faced by those living with ME/CFS are common to other conditions and our approach moving forward is to amalgamate the advisory groups relating to pain, musculoskeletal conditions, fibromyalgia and ME/CFS. These conditions face many commonalities over a range of areas, including the need for patient and professional education, effective diagnosis, self-management techniques and prevention. This approach has received an overwhelmingly positive response from members of all the groups affected and the first meeting of the new Long Term Pain and Musculoskeletal Conditions Advisory Group will be convened in the summer.

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Vaughan.Gething@llyw.cymru
Correspondence.Vaughan.Gething@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 158
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

In addition to the aforementioned advisory groups, my officials have instigated numerous meetings with various patient support groups, such as ME Support in Glamorgan and Fibrofighters, to engage a wider range of views. They have also held regular discussions with Health Education and Improvement Wales to further consider how education for healthcare colleagues can be improved, and engaged with specialist clinicians based external to Wales with a specific interest in ME/CFS.

Regarding the concerns raised by Dr Shepherd, I would like to clarify that the suggestion that there are no ME/CFS hospital based services in Wales is not correct. These may not be specialist CFS/ME clinics (with the exception of North Wales where there is a specialist CFS/ME centre based in North East Wales) but patients are seen in pain clinics throughout Wales by health care professionals with significant knowledge and expertise in this area.

I trust this information is helpful and look forward to receiving the recommendations of the Committee in due course.

Yours sincerely,

A handwritten signature in black ink that reads "Vaughan Gething". The signature is written in a cursive style with a large initial 'V'.

Vaughan Gething AC/AM

Y Gweinidog Iechyd a Gwasanaethau Cymdeithasol
Minister for Health and Social Services

**P-05-926 To Provide a Chronic Fatigue Department in Wales, Correspondence –
Petitioner to Committee, 03.03.20**

Thank you for your letter that I received yesterday of a copy letter to Janet Finch-Saunders in reply to her letter of 24th January 2020.

In this letter I see reference to ME/CFS and a Fibromyalgia Advisory Group. This letter refers to PAIN only and those who represent pain services.

I see no reference to EXHAUSTION/FATIGUE. What about EXHAUSTION/FATIGUE when NO PAIN is involved?

In my Petition requesting a Department for CHRONIC FATIGUE I did not mention pain once. This is something completely different to that linked to ME and has not been addressed. I made no mention of pain throughout my 23 years of suffering this illness.

I think therefore the petition has deviated from my concerns and needs to look at this in a separate light. We need to look at exhaustion when there is no pain linked to it. It seems to be a completely separate issue.

It says, "The main symptom of CFS/ME is extreme physical and mental tiredness (fatigue) that doesn't go away with rest or sleep. This can make it difficult to carry out everyday tasks and activities. Also the inability to think, remember or concentrate." But concentration on pain seems to be uppermost under the ME/CFS Advisory Groups.

I would like the Committee to concentrate on Chronic Fatigue rather than the pain as I feel that this side of it is being overlooked.

With thanks

P-05-877 – Cynllun gwisgoedd ysgol ail-law i blant

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Rachael Mackay (Topaz class, Monnow Primary School), ar ôl casglu cyfanswm o 54 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Hoffem ni, plant Ysgol Gynradd Monnow yng Nghasnewydd, weld cynllun gwisgoedd ysgol ail-law yn cael ei sefydlu ym mhob dinas yng Nghymru. Dylai'r cynllun ddarparu gwisgoedd ysgol, esgidiau ac esgidiau rhedeg ar gyfer pob oedran. Byddai hyn yn sicrhau bod pob gan bob plentyn fynediad at wisgoedd ysgol fforddiadwy. Dylai teuluoedd sy'n cael pryddau ysgol am ddim gael blaenoriaeth.

Gwybodaeth ychwanegol:

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Gorllewin Casnewydd
- Dwyrain De Cymru

Eitem 3.15

P-05-884 Diwygio Rheoliadau Addysg (Cymorth i Fyfyrwyr) (Cymru) 2018 i gynnwys sefydliadau'r DU sydd â gweithrediadau dramor

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Alanna Jones, ar ôl casglu 158 o lofnodion ar-lein a 141 ar bapur, sef cyfanswm o 299 o lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i annog Llywodraeth Cymru i ddiwygio geiriad presennol Rheoliadau Addysg (Cymorth i Fyfyrwyr) (Cymru) 2018 ("y Rheoliadau"). Rydym yn galw ar y Cynulliad Cenedlaethol i wneud y diwygiadau i'r Rheoliadau i fynd i'r afael â chyfyngiad presennol Rheoliad 6, Amod 5, sy'n atal myfyrwyr o Gymru rhag cael mynediad at gyllid myfyrwyr i astudio mewn sefydliadau addysg uwch yn y DU lle mae lleoliad yr astudio ar eu campws tramor. Rydym ni'n ystyried y gellid ei gyflawni, naill ai drwy:

ehangu'r meini prawf yn Amod 5 i gynnwys cyrsiau a ddarperir gan sefydliadau addysg uwch yn y DU naill ai yn eu campysau yn y DU neu dramor; neu

diwygio Amod 5 i gynnwys cyrsiau a ddarperir gan sefydliadau addysg uwch sy'n cynnig cyrsiau dynodedig ac i gynnwys Athrofa Prifysgol Llundain ym Mharis ar y rhestr o sefydliadau sy'n cynnig cyrsiau dynodedig, gan ddefnyddio'ch disgresiwn o dan Reoliad 8.

Diwygiad Arfaethedig:

Opsiwn 1

"Condition 5

At least half of the teaching and supervision which comprise the course is provided in the United Kingdom or at any campus of a United Kingdom higher education institution located outside of the United Kingdom".

Opsiwn 2

"Condition 5

At least half of the teaching and supervision which comprise the course is provided in the United Kingdom. This condition shall apply, unless the course has been deemed to be treated as a designated course pursuant to Regulation 8(1) or 8(2)."

Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i fabwysiadu'r newidiadau arfaethedig fel y gall myfyrwyr o Gymru sy'n gwneud cais am gyrsiau mewn sefydliadau fel Athrofa Prifysgol Llundain ym Mharis gael eu hystyried fel "myfyrwyr cymwys" at ddibenion cael cymorth i fyfyrwyr. Mae Athrofa Prifysgol Llundain ym Mharis yn cynnig cyrsiau addysg uwch mewn ieithoedd modern, ble mae'r addysgu a'r goruchwylio yn cael ei gynnal yn bennaf ym Mharis. Serch hynny, caiff myfyrwyr eu haddysgu gan gyflogeion Prifysgol Llundain a'i phartner cydweithredol, Queen Mary, Prifysgol Llundain.

Oni wneir newid i eiriad presennol y Rheoliadau, bydd myfyrwyr o Gymru yn parhau i ddioddef anfantais anghyfiawn wrth wneud cais am gyrsiau mewn sefydliadau penodol yn y DU. Rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i wneud y newid hwn gan nad oes cyfyngiad tebyg ar draws rhannau eraill o'r DU. Os na chymerir unrhyw gamau, gall y Rheoliadau barhau i fod yn rhwystr i fyfyrwyr sy'n gobeithio gwneud cais am gyrsiau yn Athrofa Prifysgol Llundain ym Mharis.

Gwybodaeth ychwanegol:

Rhwng mis Medi 2018 a mis Chwefror 2019 cawsom negeseuon anghyson ynglŷn â sefyllfa Athrofa Prifysgol Llundain ym Mharis a chafodd myfyrwyr presennol a darpar fyfyrwyr wybodaeth anghyson am eu cymhwysedd. Cymerodd Athrofa Prifysgol Llundain ym Mharis y camau canlynol i fynd i'r afael â hyn:

Cysylltwyd â'r Cwmni Benthyciadau i Fyfyrwyr

Cysylltwyd â Chyllid Myfyrwyr Cymru

Cysylltwyd ag adran 'Dynodi' Llywodraeth Cymru.

Mae copïau o'r ohebiaeth berthnasol ar gael ar gais.

Pan eglurwyd y sefyllfa o'r diwedd, ym mis Chwefror, cafodd ymgeiswyr o Gymru wybod gan Athrofa Prifysgol Llundain ym Mharis nad oeddent yn gymwys i gael cyllid myfyrwyr ar gyfer y rhaglenni hyn, ac achosodd hyn ofid

sylweddol iddynt. Felly, rydym yn galw ar Gynulliad Cenedlaethol Cymru i ystyried ein pryderon fel mater o flaenoriaeth.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Dwyrain Caerfyrddin a Dinefwr
- Canolbarth a Gorllewin Cymru

Kirsty Williams AC/AM
Y Gweinidog Addysg
Minister for Education

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref P-05-884
Ein cyf/Our ref KW/00302/20

Janet Finch-Saunders AC
Cadeirydd, y Pwyllgor Deisebau
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

25 Chwefror 2020

Annwyl Janet Finch-Saunders AC,

P-05-884 Diwygio Rheoliadau Addysg (Cymorth i Fyfirwyr) (Cymru) 2018 i gynnwys sefydliadau'r DU sydd â gweithrediadau dramor

Diolch i chi am eich llythyr dyddiedig 12 Chwefror ynghylch deiseb a gyflwynwyd i Gynulliad Cenedlaethol Cymru.

Yn fy llythyr blaenorol ar y mater hwn, dywedais y byddwn yn barod i ystyried cais am ddynodiad penodol gan yr University of London Institute in Paris (ULIP) am ddynodiad penodol i'w chysiau. Mater i ULIP yw penderfynu a ddylid ymgeisio am ddynodiad penodol ai peidio. Gallwch ddod o hyd i bolisi Gweinidogion Cymru ar ddynodiad penodol, gan gynnwys y meini prawf sydd angen eu bodloni yma:

<https://www.cyllidmyfyrwyr.cymru.co.uk/media/196462/specific-course-designation-policy-document-cymraeg.pdf>

Parthed y polisi ehangach ar astudiaeth dramor, nid ydyw'r sefyllfa yn y rheoliadau wedi newid.

Yn gywir,

Kirsty Williams AC/AM
Y Gweinidog Addysg
Minister for Education

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Kirsty.Williams@llyw.cymru
Correspondence.Kirsty.Williams@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

Tudalen y pecyn 165

P-05-884 Amendment to Education (Student Support) (Wales) Regulations 2018 to include UK institutions with operations overseas, Correspondence – Petitioner to Committee, 02.03.20

Monday 2nd March 2020

Dear Ms Finch-Saunders,

Following the Minister for Education's letter addressed to yourself on 25th February 2020, a copy of which I recently received, I would like to take this opportunity to respectfully present my thoughts and opinions to the Committee.

As a student at the University of London Institute in Paris (ULIP), I am obviously not in the position to apply for specific designation for ULIP, however, I have passed on this information to the relevant staff at the Institute who I am sure will pursue this if the need arises.

I still struggle to understand why ULIP should have to apply for specific designation as they did not have to do this in order for English, Scottish and Northern Irish students to receive student loans/grants. I feel this is very unfair and, if I'm to be completely honest, it seems a bit unnecessary. As far as I'm aware, applying for specific designation is a long process which could mean even more Welsh students losing out on something so simple as attending a British university which happens to be based in Paris. The location is also not completely irrelevant as it plays a major pedagogical role because ULIP's focus is on French Studies. No new Welsh students were able to attend ULIP this academic year and I believe no Welsh students have applied to start in the next academic year which is probably due to the fact that the ULIP website states that Welsh students are not eligible for student finance through Student Finance Wales. If ULIP have to go to the extreme and apply for specific designation, it could not be guaranteed that Welsh students who cannot afford to fund their own studies would be able to study at ULIP in the 2021/22 academic year. Personally, applying for specific designation shouldn't be the case as I strongly believe ULIP should automatically be considered a 'normal' British university just like the University of Cardiff or Glasgow, for example. On an economic note, surely the whole process of applying for specific designation would cost the Welsh Government a considerable amount of money which could be better used elsewhere. From a financial point of view, the easiest, fairest and best solution would be to allow Welsh students to receive student loans without the drawn out process of applying for specific designation. The fact that England, Scotland and Northern Ireland consider ULIP students/applicants eligible for funding should surely be enough to allow Welsh students to have access to loans and grants.

At a time when the Welsh Government seem to be trying to strengthen Franco-Welsh relations by establishing the Wales France Business Forum (Le Club), I would have thought that encouraging Welsh students to study in Paris would be beneficial for these relations. Our Minister for Education obviously thinks otherwise. I'm not sure if the Welsh Government is aware of this, but ULIP offers a French Studies with Business degree and I would have thought the government and the representatives of Le Club would want to take full advantage of this. There could be Welsh students who are fluent in French and English, and potentially Welsh, who also have a solid knowledge of business and have an excellent knowledge of Paris and France. Unfortunately, Le Club will not be able to make the most of this until Welsh students are given the same opportunity as English, Scottish and Northern Irish students. If ULIP applies for specific designation, which I believe is granted by Welsh Assembly Members, I truly hope that this petition and previous correspondence would not affect the Minister for Education's decision in granting ULIP special designation. I have found her letters addressed to yourself to be quite blunt and at times they read as quite rude. I would like to trust that the decision concerning special designation is taken without malice or spite and that the decision is taken based on what is best for Welsh students.

I sincerely hope that you as the Committee can find a better solution to this problem which disadvantages Welsh students.

Yours sincerely,
Alanna Jones

Eitem 3.16

P-05-909 Hyrwyddo'r defnydd o iaith arwyddion Makaton ym mhob ysgol yng Nghymru

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Isabella Evans, ar ôl casglu 4,914 o lofnodion ar-lein a 110 ar bapur, sef cyfanswm o 5,024 o lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Rydym yn galw ar Lywodraeth Cymru i ystyried defnyddio iaith arwyddion Makaton ym mhob ysgol yng Nghymru.

Rydw i'n chwaer 13 mlwydd oed i fachgen bach sydd â Syndrom Down, sy'n defnyddio iaith Makaton yn bennaf. Rwyf wedi dysgu iaith arwyddion Makaton er mwyn cyfathrebu â fy mrawd, ac oherwydd hyn, penderfynais sefydlu llwyfannau cyfryngau cymdeithasol i helpu pobl eraill mewn sefyllfaoedd tebyg i ddysgu. Roedd yn syndod i mi weld cymaint o alw gan bobl sydd am ddysgu Makaton er mwyn cyfathrebu â ffrindiau ac aelodau teulu sydd ag anawsterau dysgu.

Credaf y dylai gael ei gynnwys ym mhob ysgol yng Nghymru ochr yn ochr ag addysgu bob dydd er mwyn caniatáu i bob plentyn ddysgu i gyfathrebu drwy'r dull hwn.

Rwy'n angerddol dros gyflawni hyn ac yn credu ei fod yn hawl sylfaenol i bob plentyn yng Nghymru ddysgu Makaton er mwyn chwalu rhwystrau a chamsyniadau, a sicrhau cynhwysiant gwirioneddol yng Nghymru.

Gwybodaeth ychwanegol:

Mae llawer o ymchwil wedi cael ei wneud i brofi pa mor effeithiol yw defnyddio symbolau ac arwyddion er mwyn cynorthwyo pobl i ddatblygu sgiliau iaith a llythrennedd. Mae canfyddiadau ymchwil presennol yn cefnogi'r defnydd o iaith arwyddion gydag oedolion a phlant sydd ag anawsterau deallusol a chyfathrebu.

Mae astudiaeth hefyd sy'n archwilio'r graddau y mae dysgu iaith arwyddion ochr yn ochr ag iaith dramor yn ystod gwersi ieithoedd tramor modern yn helpu i gefnogi'r eirfa ar lafar sy'n aros yn y cof.

Mae llawer o bapurau ymchwil wedi'u cyhoeddi sy'n cefnogi defnyddio Makaton, gan gynnwys:-

- Birket, E.M. (1984)
- Colema, A. (2014)
- Cornforth, A.R.T., Johnson, K. Walker, M. (1974)
- Ford, J. (2006)
- Francis. (2000)
- Grove, N. (1980)
- Powell, G. (1999)
- Reed, A. (2014)
- Sheehy, K. Duffy, H. (2009)
- Volpato, D. ,Orton, D. and Blackburn, D. (1986)
- Walker, M. Armfield, A. (1981)

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- Pen-y-bont ar Ogwr
- Gorllewin De Cymru

Kirsty Williams AC/AM
Y Gweinidog Addysg
Minister for Education

Llywodraeth Cymru
Welsh Government

Eich cyf/Your ref P-05-909
Ein cyf/Our ref KW/00303/20

Janet Finch-Saunders AC
Cadeirydd - Pwyllgor deisebau
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Tŷ Hywel
Caerdydd
CF99 1NA

Government.Committee.Business@gov.wales

25 Chwefror 2020

Annwyl Janet Finch-Saunders AS,

Diolch yn fawr am eich llythyr dilynol ar 12 Chwefror, ar ran y Pwyllgor Deisebau, ynglŷn a Deiseb P-05-909 – Hyrwyddo defnydd iaith arwyddo Makaton yn holl ysgolion Cymru, a chaniatáu'r cyfle i mi ymateb i'r pwyntiau hyn.

Y pwynt cychwyn ar gyfer y cwricwlwm newydd yw y dylai ganiatáu i bob disgybl fwynhau eu haddysg a chyflawni eu potensial. Nid ydym eisiau rhoi cyfyngiadau ar beth ddylai gael ei ddysgu i'n holl ddysgwyr. Bydd ysgolion yn cynllunio eu cwricwlwm eu hunain o fewn fframwaith cenedlaethol glir, ac yn penderfynu pa brofiadau, gwybodaeth a sgiliau fydd yn cefnogi eu dysgwyr sbesiffig gan adlewyrchu eu hanghenion penodol.

Mae'n bwysig nodi nad yw Makaton yn iaith ond yn hytrach yn nifer o systemau cefnogi arwyddo. Mae systemau cefnogi arwyddo yn gwella a chefnogi datblygiad iaith ehangach. Yr effaith mwyaf effeithiol ar ddatblygiad iaith yw i alluogi bod ymarferwyr yn eu hamgylchedd dysgu yn medru cyfoethogi datblygiad iaith ym mhob ffordd yn hytrach na darparu cefnogaeth arwyddo benodol yn unig.

Mae ein llwyfan dysgu digidol, Hwb, yn darparu'r cyfle i bob ysgol yng Nghymru i hyrwyddo adnoddau a digwyddiadau dwyieithog perthnasol. Pe byddai ysgol, ardal neu sefydliad yn dymuno rhannu gwybodaeth gyda ffocws benodol megis Makaton, yna gall Hwb gynnig y cyfle i rannu hyn gyda holl ysgolion Cymru.

Yn gywir,

Kirsty Williams AC/AM
Y Gweinidog Addysg
Minister for Education

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Kirsty.Williams@llyw.cymru
Correspondence.Kirsty.Williams@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 170
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

**P-05-909 Promoting the use of Makaton sign language in all Welsh schools,
Correspondence – Petitioner to Committee, 04.03.20**

Dear Committee,

Thank you for again giving Isabella the opportunity to voice her opinions further during the petition process.

After reading the document letter from the Minister for Education Kirsty Williams to Janet Finch-Saunders the Chair of the Committee Isabella has a couple of opinions. Whilst we understand that it is important to enrich the possibility for education for everyone we feel that the framework proposed by Kirsty Williams is too vague. Isabella feels it is important to reiterate that although Makaton is not a Sign language but a communication tool it is the first step to introduce people to Sign. The whole point of Makaton is simplicity and the fact that it is universal. Even One Makaton Sign a week taught in schools, introduced alongside whatever language the school chooses is best for them, will help the chosen language to be remembered. Not only is this beneficial academically but it will truly help to achieve an inclusive society, starting with the generation of children currently in schools. This is a subject that Isabella is very passionate about as she has seen the benefits of introducing Makaton to children, not only with her brother Lucus who has Down Syndrome but to all the children who follow her daily Signs on her social media platforms of which the response and demand has been quite astounding.

We do hope that Isabella's views will be taken once more into consideration and look forward to seeing the outcome of the Petition debate discussions on the 10th March.

Kindest Regards,
Isabella Signs.

P-05-932 Addysg ar alergeddau bwyd mewn ysgolion a hyfforddiant EPI-PEN gorfodol

Cyflwynwyd y ddeiseb hon gan Archie's Allergies, ar ôl casglu cyfanswm o 172 lofnodion.

Geiriad y ddeiseb:

Nid oes cyfraith yn bodoli yn unman yn y DU ar hyn o bryd sy'n cynnig addysg ar alergeddau bwyd mewn ysgolion o oedran cynradd ac i fyny.

Rydyn ni eisiau newid hynny! Byddai cynnig sesiynau addysgol mewn ysgolion o fudd i blant sydd mewn perygl o anaffylacsis. Byddai'n helpu pobl eraill i ddeall alergeddau bwyd, sef cyflwr meddygol na fyddech yn ymwybodol o'i sgîl-ffeithiau oni bai eich bod yn adnabod rhywun sydd â'r cyflwr.

Rydym yn gobeithio y byddai cyflwyno sesiynau addysgol ar alergeddau bwyd hefyd yn cael gwared ar y stigma sy'n gysylltiedig â nhw, yn dileu bwlio ac yn cynnig rhagor o gefnogaeth i blant sydd â'r cyflwr hwn.

Y cyfan y mae'n ei gymryd yw un cyffyrddiad neu un tamaid, ac, heb ddefnyddio epi pen, gallech fod yn wynebu sefyllfa drasig iawn.

Byddai cyflwyno hyfforddiant 'epi pen ' gorfodol hefyd yn cael gwared ar y pryder i deuluoedd sydd â rhywun ag alergeddau bwyd. Byddai athrawon a staff ysgol yn gwybod beth yw arwyddion hanfodol adwaith alergaidd, ac felly byddai modd iddynt sylwi ar anaffylacsis yn gynt.

Mae Archie's Allergies yn elusen newydd sy'n cynnig cymorth, cyngor a gwybodaeth am bwysigrwydd bod yn ymwybodol o alergeddau.

Etholaeth a Rhanbarth y Cynulliad

- De Caerdydd a Phenarth
- Canol De Cymru

Eich cyf/Your ref P-05-932
Ein cyf/Our ref KW/00254/20
Janet Finch-Saunders AC
Cadeirydd y Pwyllgor Deisebau
Cynulliad Cenedlaethol Cymru
Tŷ Hywel
Bae Caerdydd
Caerdydd
CF99 1NA

SeneddDeisebau@cynulliad.cymru

19 Chwefror 2020

Annwyl Janet,

Diolch yn fawr am eich llythyr dyddiedig 7 Chwefror ynghylch Deiseb P-05-932 'Addysg ar alergeddau bwyd mewn ysgolion a hyfforddiant epi-pen gorfodol' gan Archie's Allergies.

Yn dilyn y cyfarfod ar 21 Ionawr, gofynnodd y Pwyllgor Deisebau am y canlynol, y byddaf yn ymateb iddynt yn eu tro:

- eglurhad ynghylch sut mae'r gwaith o weithredu canllawiau Cefnogi Dysgwyr ag Anghenion Gofal Iechyd yn cael ei fonitro
- sicrhau bod ymgynghori â'r deisebydd ac eraill sydd â phrofiad o hyn wrth adolygu'r dull gweithredu ar gyfer alergeddau ac imiwnoleg o safbwynt iechyd
- cynnig y dylai swyddogion gyfarfod â'r deisebydd i drafod y cymorth presennol ar gyfer plant ag alergeddau mewn ysgolion.

Rwyf wedi ymrwmo i sicrhau bod pob dysgwr ag anghenion gofal iechyd yn cael y cymorth priodol i gael mynediad at addysg o ansawdd uchel a chyflawni eu potensial llawn. Mae canllawiau statudol [Cefnogi Dysgwyr ag Anghenion Gofal Iechyd](#) yn ei gwneud yn ofynnol i bob meithrinfa, ysgol gynradd, ysgol uwchradd ac ysgol arbennig a gynhelir, ynghyd ag unedau cyfeirio disgyblion roi cymorth priodol i'w dysgwyr â chyflyrau gofal iechyd, gan gynnwys y rhai ag alergeddau.

Ar ôl i'r canllawiau gael eu cyhoeddi yn 2017, ysgrifennais at yr holl ysgolion a gynhelir ac unedau cyfeirio disgyblion i bwysleisio unwaith eto ei bod yn ofynnol darllen y canllawiau

Canolfan Cyswllt Cyntaf / First Point of Contact Centre:
0300 0604400

Bae Caerdydd • Cardiff Bay
Caerdydd • Cardiff
CF99 1NA

Gohebiaeth.Kirsty.Williams@llyw.cymru
Correspondence.Kirsty.Williams@gov.wales

Rydym yn croesawu derbyn gohebiaeth yn Gymraeg. Byddwn yn ateb gohebiaeth a dderbynnir yn Gymraeg yn Gymraeg ac ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Tudalen y pecyn 174
We welcome receiving correspondence in Welsh. Any correspondence received in Welsh will be answered in Welsh and corresponding in Welsh will not lead to a delay in responding.

statudol a rhoi polisi anghenion gofal iechyd ar waith ar y cyfle cyntaf. Ysgrifennais hefyd at yr holl fyrddau iechyd, gan bwysleisio'r angen i gydweithio i helpu dysgwyr ag anghenion gofal iechyd. Rwyf wedi dangos yn glir fy mod yn disgwyl i ddysgwyr gael eu cynorthwyo, fel sydd wedi'i nodi yn y canllawiau, a bod angen i'r polisïau gofal iechyd fod ar gael yn rhwydd i rieni a dysgwyr.

Awdurdodau lleol sy'n gyfrifol am fonitro'r gwaith o weithredu'r canllawiau yn effeithiol o fewn eu lleoliadau addysg. Mae pob awdurdod lleol wedi sicrhau Llywodraeth Cymru bod eu polisïau gofal iechyd yn eu lle, a'u bod yn darparu gwybodaeth a chymorth i'r ysgolion.

Mae canllawiau Estyn i arolygwyr ar fesurau diogelu mewn ysgolion ac unedau cyfeirio disgyblion yn cynnwys gwybodaeth am ganllawiau 'Cefnogi Dysgwyr ag Anghenion Gofal Iechyd'. Mae hyn yn sicrhau bod gan arolygwyr rywle i gyfeirio ato os bydd cwestiwn gofal iechyd yn codi mewn arolwg ysgol.

O safbwynt iechyd, mae ein dull gweithredu ar alergeddau ac imiwnoleg yn cael ei adolygu. Cynhaliwyd cyfarfod gyda'r Dirprwy Brif Swyddog Meddygol ac arbenigwyr i drafod amrywiol faterion gan gynnwys codi ymwybyddiaeth am alergeddau. Bydd rhagor o drafod gyda'n rhanddeiliaid ar y mater hwn ac fe fydd swyddogion yn ymgynghori â'r [deisebydd](#), a phobl eraill â phrofiad tebyg, ar unrhyw waith y byddwn yn ei wneud ar alergeddau ac imiwnoleg.

Mae'r ddyletswydd gyfreithiol i ddarparu addysg a chymorth priodol i bob dysgwr yn gorwedd gydag awdurdodau lleol ac ysgolion. Rydym o'r farn bod y sefydliadau hyn mewn gwell sefyllfa na swyddogion Llywodraeth Cymru i drafod gyda'r deisebydd am y cymorth sydd ar gael i ddysgwyr ag alergeddau. Mae manylion cyswllt yr awdurdodau lleol ar gael ar [wefan](#) Llywodraeth Cymru.

Gobeithio bod yr wybodaeth hon yn rhoi tawelwch meddwl i chi am fy ymrwymiad parhaus i sicrhau bod dysgwyr ag anghenion gofal iechyd yn medru cyrraedd at addysg o ansawdd a chyflawni eu potensial llawn.

Yn gywir,

Kirsty Williams AC/AM
Y Gweinidog Addysg
Minister for Education

Thank you again to the petitions committee for allowing me to respond to the Minister of Education's second response, firstly I'd like to show you these pictures;

These are just 2 separate occasions where my own child has come out of school covered in hives because the teachers that are meant to be 'fully supported' and 'fully capable' of aiding him when he has an allergic reaction simply aren't, because his own school haven't taken the appropriate action to make parents aware of the severity of his food allergies. This child could die if he comes into contact with food he is allergic too, will anyone want to take action then?

Why is it that Wales has to WAIT for a tragedy to happen why wouldn't you want to be leaders in showing the rest of the UK how you take control and put STRICT policies in place to ensure every child with a food allergy is taken SERIOUSLY, that every child with a food allergy is put as a priority and thought of first, instead of 'it benefits 60 other children, yours is only 1' and the cycle continues.

To address the minister of education, I met with the Cardiff Council Schools LA officers in December to offer Archie's Allergies Charity as a support system for families and schools alike when and where needed. It's funny that the local authority is having to solely deal with this because I've already spoken with the 'local authority' and where it stands they don't have a clue when it comes to allergies and they can't support the schools or the families within these schools to any kind of standard that's needed.

Not only are we living proof but so are many, many families that the 'local authority' fails their schools. I have a great example, someone from Cardiff Council, a health and safety officer for schools did a risk assessment on my son, without my knowledge by the way, when this assessment was done which I'll include, it states throughout, that everyone is to continuously apply hand gel throughout the day, unless these children are protecting themselves from germs, hand gel DOES NOT

remove food proteins or particles from hands, this coming from the local authority is alarming to say the least. Where is the 'local authority' getting this information? What reliable sources are they taking advice from?

Young children cannot and should not be responsible for their life threatening food allergies, WHO is looking after these kids?

I've asked parents across Cardiff, Penarth & The Vale if their children's schools are nut free, because for some reason this is the only allergen schools are prepared to ban, however it is only down to the head teacher that decides if they go nut free, still to this day my sons school refuses to ban nuts despite the high threat they have to not only his life but others within the school, my child nearly died because of something we all take for granted daily.

We aren't asking for nut free schools, because you'd have to be free of all the other allergens that exist. However an allergy aware school is what really makes a difference, a school that washes their hands several times a day, a school that is cautious of the pupils that suffer with allergic disease, a school that supports a child with food allergies and stands for making others aware, WOW how nice would that be and do you know it's really easy too!

Could you imagine dying from something you've never even eaten? Or just from being in the same room as it?

What attitude is 'nuts are a form of protein', I have to hear over and over as an excuse before a child is laying on the floor in anaphylactic shock, because to children with food allergies, food is a lethal weapon, it's the loaded gun, the sharp knife, yet we celebrate birthdays with cake that contain egg, we give our children granola bars with all kinds of nuts in it but it won't hurt those children not to eat these things around my child, but it can kill my child if it's eaten around him, all it takes is one touch, one bite and we never know when that might be.

If the minister of education does not want to take full responsibility for these children that are at risk DAILY, I ask the welsh assembly to make it Archie's Law that will ensure that in every school across Wales every child with a food allergy will be given the highest priority, their needs will be treated just as important as anyone else's. They will be equal and supported, they'll know they are no different to their peers.

How would you act if you couldn't bake cookies with the rest of your office, so your friend walks your around the car park for a bit? You'd feel not only humiliated but you'd think what disease do you have that your constantly left out of 'educational activities'.

We'd ensure that every person that comes into contact with that child will have had an educational session on food allergies because 'I have had epi pen training' is not good enough, understanding food allergies is what is needed, my sons teacher was looking for a 'milk' ingredient in pasta this week, why is she looking

for milk? She is meant to be a safe guarding officer for the infants at my sons school, don't forget the worrying amount of conversations and meetings we've had about his allergies but she's looking for MILK? He's allergic to eggs, peanuts and tree nuts, that's never changed since his diagnosis.

The problem is, teachers don't care. They don't have to care, no one is ticking boxes and checking them to ensure the right care is being given. No one is saying if you don't tick this box then you will be held accountable as a teaching professional, as a human being. So I'll do it, if it meant that every parent of an allergy child could feel assured, feel as if they are being taken as serious as life and death is, I'll do it.

Kirsty Williams has to tell local authorities that education on food allergies is needed but she won't, but I challenge her to live like someone that's allergic to eggs, nuts and peanuts for a day and go into a school and see for yourself. Show me the food you eat and read every ingredient over and over and over.

For every call I have received from his school, 'Hi Miss Murphy, nothing to worry about, Archie's arms/face are covered in hives, we've given him his medicine'

That's not normal, is it? How about making it mandatory to tell parents that a child in their child's class could die if you send them in with egg mayo.

Our children are not safe, my son is not safe and no one cares.

But I do, from the earliest time needed I care, from the worries that my child will be bullied because of the example TEACHERS are setting for shunning children with food allergies.

It's not good enough, I ask the Welsh Assembly to put these policies and vital education in place for every family that suffers because of allergic disease, for the parties our children can't attend, for the friends houses they can't go over and for the education they miss out on because of their very real and very serious medical conditions.

We welcome the Police into our schools to teach our children about drugs and alcohol that can kill them, why is this not the same as eating peanut butter next to children that are allergic. Food allergies should have been introduced to children years ago but it's only since my own child's diagnosis and the diabolical treatment we have received that it's taken to come to the Welsh Assembly to do something about it.

Schools are taking their own approach to food allergies and I've already highlighted how and to the extent they go too, why are they allowed to do as each pleases but others aren't guided to do the same?

The logo for Archie's Allergies is a blue speech bubble with the text "ARCHIE'S ALLERGIES" written inside in a blue, hand-drawn style font.

ARCHIE'S ALLERGIES

If someone went into a school with a knife its a criminal offence, but the child that sits next to mine with a Nutella sandwich is just eating his lunch? So is my child just eating his lunch but it cost him his life.

But if we just added 2 educational sessions a year, we would change the way our children see food. How they treat it, where do our children go to learn? School and school is where these sessions are needed not just for children but the teachers and staff with them everyday.

Charlotte, Archie's Mum & Founder of Archie's Allergies Charity

Mae cyfyngiadau ar y ddogfen hon

Written Response by the Welsh Government to the report of the Petitions Committee entitled Report on Petition P-04-433 CCTV in Slaughterhouses.

The Welsh Government is committed to ensuring high standards of welfare for all animals, at all stages of their life. We have some of the highest standards in the world and take animal welfare at slaughterhouses very seriously.

Our larger slaughterhouses, which process the majority of animals, already have CCTV and adhere to a protocol jointly developed and agreed by the Food Standards Agency (FSA) and industry bodies to enable Official Veterinarians (OVs) access to CCTV footage. An [FSA survey](#), completed in 2016, estimated 'that in England and Wales 92% of cattle, 96% of pigs, 88% of sheep and 99% of poultry throughput comes from premises with some form of CCTV in use'.¹

There are currently 24 slaughterhouses in Wales: Nineteen process red meat (four large, six medium and nine small) and five process poultry (three large, one medium and one small). Eleven have CCTV systems installed (including all five poultry slaughterhouses). Nine small and four medium red meat slaughterhouses do not currently have CCTV.

A £1.1million Food Business Investment Scheme (FBIS) for small and medium sized slaughterhouses, which opened to expressions of interest in September 2018, has recently closed for applications. Projects that include investments to safeguard animal welfare, such as installation, upgrade or improvement of CCTV, are being given priority.

CCTV cannot replace direct oversight by slaughterhouse management or OVs, particularly in very small premises, but can provide objective supporting evidence of good practice. Safeguarding animal welfare requires knowledge and a culture that respects animals. Successful applicants to the scheme will also receive expert welfare advice on the movement and management of animals in their premises.

In addition to FBIS, the Food Skills Cymru (FSC) programme delivered by Lantra supports businesses within the Welsh food and drink processing and manufacturing industry to ensure employees have the right skills and training. FSC is working with Shropshire Training to deliver 'Welfare of Animals at Time of Killing' to businesses applying for training up until March 2021. FSC is also looking to develop additional animal welfare related courses for slaughterhouses to ensure animals are properly handled and cared for prior to slaughter.

FSA is undertaking an investigation in respect of the Farmers Fresh slaughterhouse in Wrexham. While the investigation is ongoing I cannot comment on this specific case. However, I have met with the FSA to ensure the matter is being dealt with in a manner which reflects the seriousness of the allegations and the evidence which supported them.

¹ Food Standards Agency (FSA) Results of the 2016 CCTV survey in slaughterhouses in England and Wales, 2016

I would like to thank the members of the Committee for their Report on CCTV in Slaughterhouses. I have set out my response to the Report's recommendations below.

Detailed Responses to the report's recommendations are set out below:

Recommendation 1

The Committee recommends that:

The Welsh Government makes the installation and maintenance of CCTV monitoring systems mandatory in all slaughterhouses in Wales. This should cover all areas of the premises which are involved in the holding or processing of live animals and supported by requirements on the placement and operation of cameras, and the retention and storage of recordings and the availability of recordings for inspection.

Response: Accept in principle

I have previously said I am considering legislating to ensure CCTV is in place in all Welsh slaughterhouses. However, I have committed to working with slaughterhouse operators, in a supportive relationship, to achieve the same objective. Any decision to introduce legislation to make CCTV mandatory will not be made until after the applications to the Food Business Investment Scheme for small and medium sized slaughterhouse, including the type and scale of investments, have been assessed.

Financial Implications: Legislating to make CCTV mandatory would have financial implications for slaughterhouses. This would need to be considered as part of a Regulatory Impact Assessment accompanying any legislation brought forward.

Recommendation 2

The Committee recommends that:

The Welsh Government ensures that the Food Standards Agency, or another appropriate body, is provided with a sufficient level of resource to monitor and enforce the new CCTV monitoring system in slaughterhouses in Wales.

Response: Accept in principle

Please see my response to Recommendation 1.

Financial Implications: Costs would be drawn from existing programme budgets.

Recommendation 3

The Committee recommends that:

The Welsh Government ensures that the Food Standards Agency is provided with a sufficient level of resource to undertake its animal welfare delivery activity in Wales,

with consideration given to the FSA's estimates of the cost of delivering official controls.

Response: Accept

The funding provided to the FSA by Welsh Government is reviewed on an annual basis and takes into account estimates of costings for the year ahead along with the evidence of previous budgets. This ensures sufficient resource is provided to allow the agency to carry out its duties effectively and to ensure animal welfare standards are maintained to a high level.

Financial Implications: Costs are drawn from existing programme budgets.

A handwritten signature in black ink that reads "Lesley Griffiths". The signature is written in a cursive style with a large, sweeping flourish at the end of the name.

Lesley Griffiths AM
Cabinet Secretary for Environment and Rural Affairs